SÖZ

HAFTALIK HABER YORUM DERGİSİ

Bu sayıda

Cengiz ERDİNÇ — Claudia ROTH
Ufuk URAS — Tonguç ÇOBAN
Yavuz ALOGAN — Orhan KAHYAOĞLU
Kenan KALYON — Timur DANIŞ
Çağatay ANADOL — Ali MAHİR
Veysi SARISÖZEN — Sıtkı COŞKUN
Martin WOLPOLD — İsmail DUYGULU
Atilla TUNA — Tunç KURTLUOĞLU

Anneme ÖDP'li olduğumu söyleyin!

▼ Kuruluşuyla birlikte sadece sol kamuoyunda değil, genel olarak tüm ülke kamuoyunda geniş bir meşruiyet kazanan Özgürlük ve Dayanışma Partisi Türkiye'deki sosyalistlerin, devrimcilerin ve düzene muhalif olan bütün güçlerin kendilerini açıkça ve özgürce ifade etmelerine de uygun bir ortam yarattı. ÖDP ile birlikte artık muhaliflerin meşruiyet sorunu büyük ölçüde aşıldı. Bu, sadece yeni bir örgütlenme ve çalışma tarzının değil, aslında yeni bir politik kimliğin de oluşturulması gerekliliğini ortaya çıkarıyor... Annenize de, bakkalınıza da, berberinize de ne olduğunuzu söyleyebilirsiniz!

▼ **ÖDP, düzenden canı yananların partisi**
❒ Haberi 4. ve 5. sayfalarda

▼ **'Bakkalıma sosyalist olduğumu söylemek istiyorum'**
❒ Haberi 6. ve 7. sayfalarda

▼ **Geleneksel soldan ÖDP'ye öfkeli salvolar**
❒ Haberi 8. sayfada

Claudia Roth'la söyleşi

İnsanlar rüyalarını tanımlamalı

■ SÖYLEŞİ 12, 13 ve 14. SAYFALARDA

El Salvador

Toprak sorunu bitmiyor

■ 10 ve 11. SAYFALARDA

DİSK büyümelidir!

Alanlar DİSK'i bekliyor

■ 15. SAYFADA

SÖZ 1 yaşında...

52 kere 'maşallah'

■ 23. SAYFADA

● TARİH: 10 ŞUBAT 1996 ● SAYI: 52 ● FİYATI: 75.000 TL (KDV DAHİLDİR) ● ALMANYA 4 DM ● İSVİÇRE 4 Sfr ● FRANSA 14 FF ● İNGİLTERE 1.7 £ ● HOLLANDA 5 Hfl ● AVUSTURYA 28 AS ● ABD 3 $

Bizi boşverin, CIA'ya bakın

Hindistan, Pakistan, Bangladeş...

Bu ülkeler etnik ve dinsel çatışma alanları... Aynı zamanda birbirleriyle savaş durumuna sık sık gelen ülkeler... Ekonomileri yapısal kriz içinde. Hele ikisi, Pakistan ve Hindistan, muazzam nüfuslarıyla yarı-aç, yarı-tok bu ülkeler nükleer silaha ya sahipler ya da sahip olmaları an meselesi. Çin-Rusya-İran üçgeninde aralarında bölgesel hegemonya kavgası veriyorlar. Ruslar geleneksel olarak Hindistan'la, Çin ise Pakistan'la ittifak siyaseti izleyegeliyor. Uzak Asya'nın yazgısı, başka etkenlerin yanı sıra bu devletlerin ilişkilerine sıkı sıkıya bağlı.

İşte CIA bu ülkelerle yakından ilgileniyor. Nihayet geçtiğimiz günlerde CIA Asya masası, bu ülkelerde demokrasinin sallantıda olduğunu rapor etti. Bu, savaş işaretidir.

Ve CIA, demokrasisi sallantıda olan ülkeler arasına Türkiye'yi de kattı. Bu da hayda alamet değildir.

Neden?

Çünkü Türkiye'nin de jeo-stratejik konumu bu ülkelere benzemekle kalmıyor, onlardan çok daha büyük riskler taşıyor. Bu sayfalarda Kardak krizi esnasında medyanın akıl almaz hallerini alaya alsak da, bu kriz Türkiye'nin savaşla barış arasında keskin bir bıçak sırtında salındığını çok açık göstermiştir.1980 başlarında Kürt sorununu bir "terör" sorunu sayarak hazırlanan siyasetin Türkiye'yi bir iç savaşa sürüklemesi ve giderek bu savaşın bölgesel bir Türkiye-Suriye, Türkiye-İran gerginliğine ve savaş tehlikesine yol açması, yaşadığımız coğrafyanın sosyal, politik, ekonomik stratejik özelliğini ortaya koyuyor.

İngilizler geleneksel olarak petrol sorununda İran'la flört ediyor. ABD ise Türkiye'yi İran'a ve Rusya'ya karşı petrol ateşine itekliyor.

Suriye ve Irak su sorunu ile ilgili girişimlerini öylesine aktifleştirmişlerdir ki, İsrail ile serbest ticaret anlaşması yapmak üzere olan Türkiye, Arap dünyasında, tıpkı İngilizlerin Süveyş çıkartması sırasında, izlediği İngiliz, İsrail yanlısı siyaseti yüzünden Menderes Türkiye'sinin yalnız kalışına benzer bir durumla yüz yüze kalabilir.

Kürt sorununda ise yeni gelişmeler dikkat çekicidir. Irak Kürdistanı'nda Barzani ve Talabani gruplarıyla PKK arasında sürpriz gelişmelerin ortaya çıkması an meselesidir. Bu, Ankara'nın Barzani ile oturduğu masada, hemen yarın karşısında Abdullah Öcalan'ı bulması anlamına gelir. Bu aynı zamanda Türkiye içinden barışçı yankı bulamayan Kürt hareketinin "suya düşen yılana sarılır" misali Amerikan'ın Ortadoğu planlarına stratejik olarak yakınlaşmasına bile varabilir.

Rusya'da durum değişiyor. Primakov'un Dışişleri Bakanlığı'na getirilmesi yeni bir işarettir. Orada ipler yeniden yerli güçlerin eline geçiyor. Bu ise Kafkasya'da ve Orta Asya'da Türk etkinliğinin ciddi bir mukavemetle karşılaşacağını gösterir.

Primakov, Orta Asya'ya "Türk modeli" denilen şeyi Rus liberalleri gibi önemsemez ve neden "Rus modeli" olmasın diye sorar. Rusya'da komünistlerin birinci güç durumuna yükselmesi de, bu defa 1917'de Lenin'in ünlü Barış Dekreti'ne benzer bir gelişmeye, yani Osmanlı İmparatorluğu'na karşı İngiliz-Rus emperyalizminin paylaşım planlarını yırtma gibi bir tarihsel jeste yol açmayacak, fakat yitirilen her şeyi geri almak için sert "komünist" Rusya'yı ortaya çıkaracaktır.

Bu bölgesel koşullarda, Türk dış politikasının başlıca stratejik amacı bölgede bir güç merkezi olmaksa, onun taktik amacı -güç merkezi olmak için henüz yetersiz olan- ekonomik, politik, dışpolitik ve askeri hazırlıklarını tamamlamak için "zaman kazanmak"tır.

Ona otoriter bir rejim ve militarize edilmiş bir toplum ve yayılmacı ve şovenist bir ideoloji gereklidir.

Oysa Türkiye ha denince otoriter bir rejime geçemez. Dışpolitik bütün hedeflerinden bir çırpıda uzaklaşır, izole olur. Otoriter rejime geçmeksizin toplumu "ekmek değil tank" istiyoruz diye bağırtamaz. Dirençle karşılaşır. Daha fazla yayılmacı ve şovenist ideoloji pompalayamaz. Otoriter rejime geçemeden, toplumu hücrelerine kadar militarize edemeden böyle bir ideolojik kampanya iç savaşın tüm Türkiye'ye yayılması demektir. Aynı zamanda Türkiye sözü çok edilen "demokratik reformları" da yapamaz. Bu, kriz koşullarında SSCB'de Gorbaçov'un glasnostu gibi tüm rejimi riske sokar. İstese de silahsızlanamaz. Sınırlarını riske atar. Barış ve halklararası kardeşlik çizgisini de izleyemez. O zaman sınıf savaşının üstü açılır, başı derde girer.

Türkiye daha bir süre "sürünen demokratikleşme" ile idare etmeye mahkumdur. Sürenen demokratikleşme, yani duruma göre fiilen ve her an geri alınabilir özgürlük alanları açma yöntemi, zaman kazanma taktik amacının ayrılmaz bir parçasıdır.

İşte CIA'nın "sallantılı demokrasi", kimi yazarların "düşük yoğunluklu demokrasi" adını verdiği şey budur.

Bu tür bir "demokrasi" ciddi risklere açıktır. Türkiye'ye rakip devletler, bu kritik dengeyi tek bir darbeyle, Türkiye henüz hazırlığını tamamlamadan bozabilirler. Egemen sınıfların izlediği serüvenci politika bizi işte böyle tehlikeli bir ortama sürüklemiş bulunuyor.

Bu koşullarda Türkiye'nin atabileceği biricik reel adım Kürt sorununda barışçıl bir -ara- çözüme evet demektir. Bölgesel çelişkiler Kürt hareketini zorluyor. "Ateşkes"in sona ermesi, geçen defa olandan çok ağır sonuçlara yol açabilir.

Devleti yönetenler tüm komşularımızın Türkiye'yi tehdit ettiklerine inanıyorlar. Bu manzaranın ortasında, ister "terörist" deyin, isterse "Kürtlerin sözcüsü" payesini verin, PKK Türkiye'ye "ateşkes" ilan ederek, ister samimi bulun, ister kuşkulanın, barışçıl bir çözüm öneriyor.

Egemen güçler zaman kazanmak mı istiyor, dedik. Çok iyi.

Çünkü halkın da, Türkiye çalışan halkının da savaşı önlemek, bu tehlikeli gidişi, "sosyalizme doğru yeniden dönemeç" almaya çevirmek için zamana ihtiyacı var.

Sorun şu: Kim ihtiyaç duyduğu zamanı, diğerinden önce kazanacak?

Egemenler mi, halk mı; savaş ve yayılmacılık, hegemonyacılık mı, barış, halklararası dostluk ve sosyalizm mi?

İşte Kürt sorununda barışçıl, fakat bir ara çözüm, şu anda hem halk, hem de devlet açısından eşit öneme sahiptir.

Ateşi keselim!...

Sonra kozumuzu paylaşacağız...

Medya acaba deliriyor mu?

Önüne gelen muhabir, köşe yazarı, kameraman Kardak'a çıktı. Sanırsınız Normandiya çıkartmasını yapıyoruz. Kriz allahtan kısa sürdü; çünkü bu "çıkartma" işleri biraz daha devam etseydi, zavallı Kardak kayalığının metre kare başına insan istiab haddi dolacak ve Yunan "kafiri"ne hacet bile kalmadan, her yeni medya dalgası, bir önce gelenleri kırıp geçirecek, sapır sapır denize dökecek ve memleket ikinci bir Navarin felaketiyle derin bir yasa bürünecekti.

Şükür ucuz atlattık.

Ucuz atlattık atlatmasına da, bu hengamede eğer yanılmıyorsak medya "kafayı yedi." İşte size iki örnek...

Kahraman gazete Hürriyet yazıyor: "Biz, Kardak'ta Türk bayrağını diken Aykut Fırat ve Cesur Sert'in, o anda şehit gaazeteci Hasan Tahsin'in duygularını yaşadıklarını çok iyi biliyoruz..."

Pes doğrusu... İn cin top oynayan bir kayalığa papazın biri bir bayrak dikiyor, sonra çekip gidiyor, ardından İzmirli Hasan Tahsin'ler... Papaza kızıp oruç bozmanın Hasan Tahsin'likle ne ilgisi var allahaşkına?! Kahramanlık edebiyatı hiçbir zaman bu denli karikatürleşmemişti.

Dahası var...

Fatih Altaylı akıllı uslu, cin gibi bir insan. Genç ve yetenekli. Teke Tek'te bizim ÖDP Genel Başkanı Ufuk Uras'a gösterdiği sempatiden olsa gerek, onu biraz da kayırır havalardayız. Ama Kadak aklımızı başımızdan aldı ya... Onunki de bir tuhaf! Herkes Kardak yüzünden birbirine giriyor, Altaylı da Ergun Kaftancı ile kapışmış...

"Kardak kayalığında SAT komandolarının botuna binmemiz bazı meslektaşlarımızın kıskançlık damarlarını kabartmış" diye başlıyor.

İşe bakın! Birisi bota biniyor, arkada kalan koca koca adamlar kıskançlıktan ter ter tepiniyor: "Onun ayrıcalığı nedir, biz de bineceğiz" diye tutturuyorlar... Bu kafayı yemek değilse nedir?

Gelgelelim, bota binenin hali büsbütün acaip. Bota binişini sağlayan "ayrıcalık"ı bakın nasıl anlatıyor:

"Bütün gazeteciler koca teknelerle rahat rahat Kardak'a giderken, küçücük bir sürat teknesinde kırk mil süratle giderken yağmuru ve deniz suyunu kamçı gibi suratıma yeme ayrıcalığına sahibim..."

Hey Tanrım, bari bizim aklımızı koru! Korur mu hiç... Altaylı devam ediyor:

"Sizin eşiniz kabul günlerinde gezerken, benimle beraber Kardak'a gelen sevgili eşim de (bu ayrıcalığa) sahip..."

Buyurun işte!...

SÖZ dergisi çalışanları karar verdik. Gelecek krizde çoluğu, çocuğu, tüm fakirhaneyi toparlayıp, kuru köfte, haşlanmış yumurta, hıyar, domatesten oluşan azığımızla birlikte, biz de Kardak'a Sürmenili İdris'in takasıyla muhteşem bir çıkartma yapacağız. O zaman görürler "kafayı yemek" neymiş...

SÖZ mü SÖZ...

Abonelerimizin dikkatine!

Elinizdeki 52. sayı ile birlikte bir yılı dolduran dergimizin yurtdışında 295, yurtiçinde ise 130 abonesi bulunmaktadır. Baştan beri abone olanlardan 6 aylık abonelerin ikinci dönemi de bu sayıyla birlikte dolmuş bulunuyor. En başta 1 yıllık abone olanların da süresi bu sayıyla birlikte bitiyor. Daha sonraki sayılarda abone olanların ise yakında ikinci 6 aylık abone süreleri dolacak. Özellikle Almanya'daki bazı abonelerimizin ikinci 6 aylık dönemleri dolmasına karşın henüz yenilemediler. Bu çağrı ile tüm abonelerimizin durumunu gözden geçirmeleri ve süresi biten aboneliklerini yenilemelerini hatırlatıyoruz.

6 aylık abone 100 DM, 1 yıllık abone 200 DM olmaya devam ediyor. Yurtiçi abone ise 6 aylık 1.500.000 TL, 1 yıllık abone 3.000.000 TL'dir.

Abonelerin ödemelerini Muzaffer Tutkan, Sıraselviler Cad. Billurcu Sok. No. 8/3 Taksim-İstanbul adresine Türkiye İş Bankası Galatasaray Şubesi'ne yatırmaları ve dekontları dergimizin (0212) 249 99 29 nolu telefonuna fakslamaları gerekmektedir.

Okuyucu terbiyesi üzerine...

Cengiz ERDİNÇ

Gazeteler, televizyonlar, dergiler, üstelik en çok satanları en çok izlenenleri, "okuyucu dalkavukluğu" yapmayı bir ayin haline getirir. Her gün gözlerinin içine baka baka yazdıkları, söyledikleri yalan haberlerle düpedüz enayi yerine koydukları kalabalıkları, yere göğe sığdıramazlar. Aynı hafta, piyango bileti satın alarak bir araya gelen kalabalıktan, hiçbir farkı olmayan, sadece gazete ya da dergi satın alan, belki küfrederek televizyon izleyen on binlerce insanı, tek bir varlığa, tek bir yüze indirgerler. Sonra o kalabalığı tek bir akıl, tek bir duygu, tek bir istekle tarif ediverirler. Genellikle o duygu, o istek "asıl" patronun çıkarları ile uyum içindedir. (Millet yine tek yürek oldu...) Kalabalıkların zekası ve onlara yapılacak muamele için ölçü, en aşağıdan alınır... Tarif edilen o tek kişilik kimlik, gazetesini, televizyonunu çok ama çok sever, destekler, yaz demez, kış demez gazete alır...

Oysa, okuyucu olmak on beş bin lira ile birkaç yüz bin lirası olan herkesin yapabileceği sıradan bir iş, piyasa mekanizması içinde, her gün işlenebilecek sıradan bir günahtır. Para ödeyerek gazete satın alan herkes, hem birbirleri ile, hem de o işi yapmamış olan diğer insanlarla eşit niteliktedir. Satın alınan şey, belirli bir amaç için (bu amaç halkı soyup sağana çevirmek de olabilir, düzeni değiştirmek de) bir araya gelmiş insanların ürünlerini, düşüncelerini, isteklerini aktaran bir kanaldır. Beğenilmeyebilir, eleştirilebilir, hatta piyasa mekanizması içinde davranıp "satın almaktan vazgeçilebilir". Ama kaç kişi olurlarsa olsunlar okuyucu olmak, hiç kimseye yayını, fikirleri, yayın politikasını satın alma, belirleme, değiştirme hakkını vermez. Nasıl ekmek alanlar bakkal dükkanının sahibi değilse, okuyucular da yayının sahibi değildir. Türkiye'de, hemen hemen bütün yayınlar tarafından cömertçe dağıtılan bu sahiplik fikri, oltanın ucunda parlayıp duran yemden başka bir şey değildir...

1996 Türkiyesi'ne bir bakın. En sağcısından en solcusuna, en güçlüsünden en zayıf olanına, kendi okuyucusunu eleştiren, onun değer yargılarını zorlamayı göze alan, okuyucularına geniş bir üslup yelpazesinde yağcılık yapmayan kaç tane yayın var? Herhangi bir dergide ya da gazetede, "okuyucu, ey kendini bilmez okuyucu, bizi hep okuyorsun, yaptıklarımızın hepsi doğru olmayacağına göre, neden iki satır yazıp da yanlışlarımızı yüzümüze vurmuyorsun" diye başlayan bir yazı gördünüz mü? Sessiz sedasız yazılarına ara veren fikir adamlarını bir yana bırakın, kimi yayınların kadroları baştan aşağı değiştiğinde bile hiçbir şey farketmeyen kalabalıklara, bir yayının sahipliği sıfatı verilebilir mi? Acaba yayınlar hep kendilerini öven okurların tepkilerine mi yer verir? Yoksa okuyucular hep girişimci gibi düşünürler ve "yayınınız büyük bir boşluğu dolduruyor, biz de çok seviyoruz" mektupları mı yazarlar? Gazeteler ve dergiler, "özellikle solcu olanları", sadece siyasal iktidarları değil, her türlü iktidarı "terbiye" etmelidir. Gazetecilik, eleştirdiği, yaygın değer yargılarını zorladığı, tabuları tartıştığı ölçüde "düşünce özgürlüğü"nü telaffuz edebilir. Düzeni eleştirenler, düzeni değiştirmek için bir araya gelen kendi düzenlerini de, kendi küçük iktidar sahiplerini de, eleştirebildikleri ölçüde hareket yeteneğine sahip olabilirler. Okuyucularını memnun etmek için "Bizim kanal yine diğerlerini kıç üstü oturttu" haberini yapan televizyoncu ile en haklı eylemdeki üç yüz kişilik cılız kalabalığı "onbinler yine coştu" yorumuyla aktaran sol dergi arasındaki fark ayrı standartlar kullanılarak bulunabilir... Yazı adamları sadece yasalarla, sadece devlet iktidarı ile değil, bir de kendi topluluğunun, okuyucu denen o muğlak insan kalabalığının genel ahlakı, yerleşik değer yargıları, eleştirmeyen, ama yasaklamaya, yok saymaya "yazdırmamaya" eğilimli davranışları ile de "zincirlenmektedir." Yazı adamları eğer bir yanından tutmayı başarabiliyorlarsa, okuyucu denen bu "efsaneyle" de boğuşmalıdır. Bu zincir hiç görünmediği için, devletin açıkça taktığından daha ahlaksızca, daha sinsice bir şeydir. Görünmeyen zincirleri uç uca eklediğinizde, ortaya çıkan şu; yazı adamlarının, bu sınırları ihlal etmek, çiğnemek için, "okuyucuya saygı" denen ve hep birkaç adım öteden sekip giden o güzel geyiği okşamak için, en az devlete ödendiği kadar ağır bedeller ödemeleri gerekiyor.

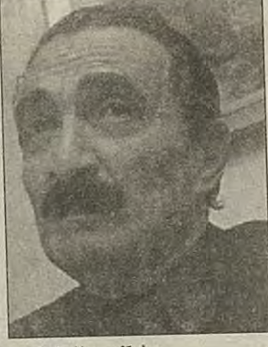
Hükümet figürleri

Zenneler, Hacivatlar, Karagözler...

Parlamento, hükümet pazarlığı atmosferinde kendinden geçmiş mayışırken, devlete egemen bir grup neredeyse savaş kararı alıyordu. Aynı grup tarafından yönlendirilen borsa sakin, İstiklal Caddesi'nde coplar mutad üzre eylemli... Özelleştirme berdevam... Siz bizimle aşkın partisi diye dalga geçe durun, Kahramanmaraş şu feci hükümet krizi koşullarında bir aşk masalıyla mahzun ve mahmur bir mukaddes Ramazan ayı yaşıyor.

Bunlar ne demek oluyor?

Şu demek oluyor:

İktidar parlamentoda değildir. Ne militarist makina, ne finansal makina, ne polisist makina, ne de aşki makina hükümete ihtiyaç bile duymuyor. İktidar iktidar olarak dimdik ayakta. Parlamento parti kırıntılarından kurulmuştur. İktidarsızdır.

İktidar, bir kolu bankalarda, diğeri Genelkurmay koridorlarında, bir başka kolu medyada, öteki kolu mafyada, arta kalan kolu camide, ikiz kolu gizli-açık polis karakolunda olan bir ahtapotun elindedir. İçi kurtlu, birbirini yiyen, ama halka karşı domuz topu gibi birleşen bu yaratık, gelenekçisi ve moderniyle bir oligarşik gruptur.

Bu grup, ne sosyal bir sınıftır ne de siyasal bir örgüttür. Bu azınlık, sosyo-politik bir zümredir. Sermaye sınıfının, devlet bürokrasisinin, eğitim-bilim-iletişim sisteminin, caminin ve yeraltı dünyasının zirveleri, güvenilirleri, seçkinleri bir araya gelmiş, sermayenin ekonomisi ile sermayenin siyaseti arasında bir yerde mevzilenmiştir. Sermayenin iç kavgalarını düzenlemekte ve siyaseti güdümlemektedirler.

Aralarında mümtaz kişilikler, "dürüst" devlet adamı ve kadınları, bilimciler, yaratıcılar, inançlılar olduğu gibi, gençliğinde kiralık katil olanlar, işkenceciler, eroin tacirleri, savaş vurguncuları, rüşvetçiler ve casuslar da vardır.

Devlet bunların elindedir.

Bir memlekette karapara, yani beyaz zehirden, uluslararası ticari rüşvetten, siyasi-askeri-sınai casusluktan ülkeye akan döviz biçimindeki para, o memleketin bütçesine eşit ise, o memlekette iktidar kavgası Stalingard kavgasından çok daha beter olur ve bu kavgayı yapanların gırtlaklarına kadar suça battıkları için birbirleriyle bir domuz topu gibi bitişik olmaları gayet doğaldır.

Eğer bu durum bilinirse, siyaset sahnesinde anlaşılmaz gibi görünen pek çok şey anlaşılabilir hale gelir.

Hiç kimse şu hükümet kurma krizine bir anlam veremiyor. Halk masumane soruyor: Şu Çiller ve Yılmaz neden anlaşamıyorlar, sosyal demokratlar neden onlara yardım etmiyor?

Sanki kavga gerçekten sıradan bir inatlaşmaymış gibi yansıtılıyor. Pazarlığın kahramanları attıkları her adımda kepaze olduklarını, yıprandıklarını bile bile bu "inat" oyununu oynamaktan geri durmuyor.

Neden? Çünkü oligarşik grubun bu kahraman evlatları, aralarındaki kavgaların gerçek nedenlerini gizleme konusunda anlaşmışlardır. Kesseniz de gerçeği söylemeyecekler.

Ama ağızdan kaçan ve medyaya yansıyan işler de var. Yılmaz Çiller'e (ABD yurttaşlığını mı, yoksa Perestroyka döneminde Yakovlev'in üstlendiği casusluk benzeri bir işlevi mi çağrıtırır bilinmez) "yalı çetesi"nin üyesi diyor. Çiller bilmukabele, Mesut'un kardeşi Turgut Yılmaz'ın servetini (yeraltı dünyasının -belki de öldürülmüş-ünlüleriyle işbirliğine mi bağlıyor bilinmez) şaibe altında bırakıyor. Derken RP'nin "kasası" denilen Mercümek hadisesi (paraların MİT'in bilgisinde, Başbakan'ın bilgisizliğinde, BM'nin Bosna-Hersek ambargosunu delmek amacıyla kullanıldığı iddiaları es geçilerek) hükümet krizinin orta yerinde patlıyor. Kardeşi öldürülen Sabancı susuyor, susuyor, ardından (sanki şu Kürt raporu yüzünden öldürüldüğü ima edilircesine) sermaye Kürt Konferansı düzenlemeye kalkışıyor...

Masa altından tekmeleşiyorlar. İpucu veriyor, ama ipi elden kaçırmıyorlar.

Bu kirli bir rejimdir.

Devletle sermaye içi içe geçmiş, bu siyasal-sosyal zinadan işte bu hilkat garibesi oligarşi doğmuştur. Başımıza beladır.

Türkiye'nin kurtuluşu, bugünkü oligarşik kirli rejime son vermeye bağlıdır.

Çalışan insanların iktidarını, oligarşi denilen balkabağına konmuş kelebek misali parlamentoda değil, sokakta, emeğin, kadının, gencin iradesini şimdilik ortaya koyabildiği mahallelerde, işyerlerinde arayan bir parti kurulmuştur.

Bu parti ÖDP'dir. İşte rejimin çekirdeğine alternatif bu partidir.

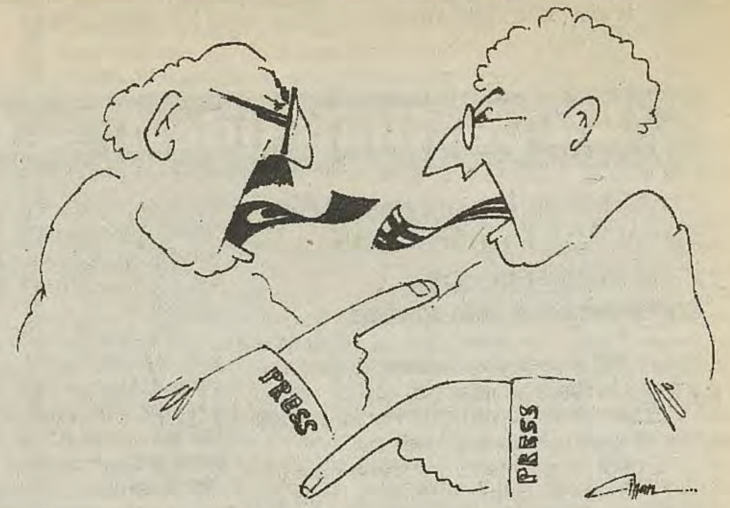
Eğer böyleyse, hükümet kurma oyunlarını, bırakalım sosyal demokratlar seyretsin. Biz işimize bakalım.

Oligarşik azınlık milletle dalga geçiyor. Halkın önüne bir perde germişler, ardına bir güzel geçmişler, ellerinde ipler, çubuklar, gölgelerden oluşan zennesiyle, Hacivatı, Karagöz'üyle milleti oyalıyorlar.

Ortalık Ramazan ya...

Orucu bozun! Perdeyi

'Çakmağı çak, çıranı...'

Adı lazım değil, bir çakmak planı, pardon reklamı vardı. Anımsayacaksınız. Biri diğerine anlaşılmaz şeyler mırıldanır, muhatabı boş bulunup "ha" der demez büsbütün anlamsız bir ünlemle yanıt verir. Seyredenler bu reklamdan öyle hoşnut olmuşlardır ki, çakmağın kendisinden çok reklam akıllarda kalmıştır.

Kardak adası "çıkartması"nın "kahraman" gazetesinde Ertuğrul Özkök, bize bu çakmak reklamını bir kere daha anımsatırcasına esrarengiz bir haber–yorum kaleme almış. Eline sağlık. Yazısının başlığı şöyle: "Çakmak planı hazırdı..."

Diyeceksiniz ki, "bu ne muhteşem çakmaktır ki, planının hazır oluşu haberlere konu yapılıyor..." Bu çakmak başka çakmak... Anlayacağınız bu bildiğiniz çakmak değil.

O halde ne? Biraz sabır.

Örneğin Özkök "otomobil planı hazırdı" diye yazmış olsaydı, biz bundan, zaten ne olduğunu bildiğimiz bir aracın, en nihayet planının da hazır olduğunu anlar, onu kim hazırlamışsa -moda deyimle- kucaklardık. Ya da ortada gerçekten sigara yakmaya yarayan yeni bir çakmak üretimi için çalışmalar yapılmaktadır. Tam bu sırada rakip firmalar tasarlanan çakmağımızın tıpkısını piyasaya sürmüşlerdir ve Özkök üzüntüyle "tüh allah kahretsin, oysa çakmak planı hazırdı, geç kaldık" gibilerden bir haber–yorum yazardı.

Özkök ise bilip, tanıdığımız bir şeyin planından söz etmiyor. "Çakmak" adını taşıyan bir askeri plandan söz ediyor. Ne anlıyorsunuz? Hiç, değil mi? Anlamayışınız doğal. Çünkü askeri planlar arasında örneğin "çıkartma planı", "taarruz planı", "ihata planı", "sızma-sabotaj planı", "savunma ve karşı saldırı planı" gibi, okuyunca hemen anlayabildiğimiz planlar var elbette. Ama "çakmak planı", "gazocağı ve ibrik planı", "örs ve kerata planı" gibi tuhaf isimler duyduğunuz zaman ne anlarsınız?

Gerçekte bu gibi isimler, planları gizlemeye yönelik şifre kodlarıdır. Böyle planlar Kardak yumurtası kapıya geldiği sırada değil, yıllar ya da aylar öncesinde hazırlanır, şifrelenir, yeri gelince uygulamaya konur. Tarihte ünlü planlar vardır: Barbarossa Hitler Almanyası'nın, Dropşot ise İngiliz-Amerikan emperyalizminin SSCB'yi imha planlarının adlarıydı.

Özkök bize "Çakmak planı hazırdı" derken, şaşırmamızı, "helal olsun bizimkilere daha kriz patlar patlamaz planı, hem de çakmak planını hazırlamışlar" dememizi istiyor olsa gerek.

Hadi diyelim şaşkınlıktan dilimizi yuttuk. Ama aklımızı da yitirmedik ve soruyoruz: Nedir bu Çakmak Planı?

Özkük'ün yanıtı bizi fena halde bozum ediyor. Çünkü tam da çakmak reklamındaki gibi "zıızzt" deyiveriyor. Bakın:

"Belgede 6 maddelik bir metin var. Bu maddelerin ne olduğunu yazmıyorum. Çünkü askeri sır kapsamına giriyor..."

İşte böyle... Çakmak yine elinizde kalıyor ve bakıp bakıp hiçbir şey anlamıyorsunuz. Niye yazıyor peki? Okuyucunun karşısında şişinmek, "N'aber, sizin bilmediğinizi ben biliyorum" demek için mi? Olacak iş değil... Gazeteci dediğin okuyucunun bilmediğini okuyucuya iletir, bizimki "ı-ıı, söylemem" diyor.

Şimdi biz SÖZ dergisinde şöyle bir haber kaleme alsak ve desek ki:

"Dün, sınıfını söyleyemeyeceğimiz bir Başçavuş bize önemli bir belge gösterdi. Belgede 99 maddelik bir metin vardı. Ama bunları yazmayız. Dikkat buyurun yazamayız, korkarız, kurşuna dizililir filan değil, yazmayız... Askeri sır kapsamındadır. Belgenin adı 'alafortonfoni', yani Makinalı Tüfeğin Alev Örten Hun eksamının kodlanmış hali... Bu 'alafortonfoni planı" Kardak krizine büyük bir hızla yetiştirilmişti. Yunanlılar ise benzer bir planı yetiştirememişti..."

Ne derdiniz bu habere?

Neyse kısa keselim.

Birincisi, eğer bu Çakmak Planı gerçekten bir askeri sır ise bu askeri sırrın Özkök'te işi ne?

Ya bu Özkök Genelkurmay stratejilerinden biridir ya da Genelkurmay askeri sır tutmaz hale gelmiş, "çakmak planları" onun bunun elinde dolaşır olmuştur. Aslını sorarsanız her iki şık da bizi ilgilendirmiyor.

İkincisi, Özkök bir yerde "metin" ve "plan"dan bahisle, "bu bilgiler hayati öneme sahip" diyor ve "herkese, özellikle de Yunan yöneticilerne okumasını tavsiye ederim" diye bitiriyor. Hangi bilgileri okuyacak bu Yunanlılar ve herkes? Askeri sırları mı? Özkök, bu "Çakmak planının" bir kopyası da NATO'da, CIA'da filan nasılsa bulunur, bir zahmet gidin okuyun mu demeye getiriyor? Şaşkın ördek suya arka yeri ile dalarmış...

Ama maksat başka. Kamuoyu militarist propagandayla yönlendiriliyor.

Yunanistan'daki stratejik hedeflerin bir gecede imha planından bu amaçla söz ediliyor. Yunan basını da benzer atmasyon planlardan her gün söz ederek Türkiye'deki hedefleri bir gecede yok etmek hayali görüyor.

Her iki tarafın kulağına küpe olacak güzel bir atasözümüz var ve bu atasözü en çok da savaş planlarına uyuyor: "Evdeki hesap çarşıya uymaz..." Kıbrıs'ta kendi gemisini batıran, Kardak'ta kendi helikopterini düşüren taraflara bizden söylemesi...

Sonuç: Savaş silahla başlamaz. Sözle başlar. Gelecekteki bir savaşın kışkırtıcıları arasına adlarının yazılmasını istemeyenler, ellerine tutuşturulan her "çakmak"la pek oynamamalıdırlar.

Kazara yangın çıkabilir çünkü.

Yanarsınız!...

ÖDP Parti Meclisi ilk toplantısını yaptı

'Düzenden canı yananların partisiyiz'

Haber Merkezi - Özgürlük ve Dayanışma Partisi'nin Parti Meclisi ilk toplantısını 3-4 Şubat 1996'da Ankara'da Petkim-İş sendikasının salonunda gerçekleştirdi. 100 üyeden oluşan Parti Meclisi' (PM) nin bu ilk toplantısına 86 kişi katılırken, 24 kişilik Merkez Yürütme Kurulu seçildi ve 4 ay sürecek bir kampanya açılması karar altına alındı.

Genel Başkan Ufuk Uras PM'ini açış konuşmasında ÖDP'yi dışlananların, ezilmişlerin örgütü olarak nitelerken, partinin hedefini de "ülkeyi krize sokanları krize sokmak" olarak belirledi. Uras'ın konuşmasının ardından çeşitli çalışmalarla ilgili olarak PM'ine bilgiler aktarıldı. 21 Ocak'ta düzenlenen şenliğin kasetleri çoğaltılıyor ve ayrıca özellikle yerel TV'lerde kullanılmak üzere yarım saatlik bir propaganda kasetinin hazırlıkları sürüyordu. Yoğun talep olan tüzük ve programdan 10 biner adet basılırken ayrıca 50 bin adet te üye formu hazırlanarak illere dağıtılacaktı.

DEP, HADEP, DDP ve CTP'den kutlama telgrafları

Ankara Merkez Kapalı Cezaevi'ndeki tutuklu DEP milletekilleri Leyla Zana, Hatip Dicle, Orhan Doğan ve Selim Sadak'ın yanı sıra, DDP Genel Başkanı Refik Karakoç, HADEP Genel Başkanı Murat Bozlak ve Kıbrıs Cumhuriyetçi Türk Partisi Genel Başkanı Mehmet Ali Talat ile Genel Sekreter Ferdi Sabit Soyer'den de Ufuk Uras'a kutlama ve başarı telgrafları gelmişti. Zana ve arkadaşları Uras'ı kutlarken, CTP yöneticileri ÖDP'nin kuruluşunu "Türkiyeli sosyalistlerin bir çatı altında toplanma kararını sevinçle öğrendik" diye ifade ediyorlardı. DDP Genel Başkanı Karakoç, ÖDP'nin kurulmasını "emek ve barış güçlerinin yeni bir mevzi kazanması" olarak yorumlarken HADEP Genel Başkanı Bozlak da "Sosyalistlerin büyük bir kesimini bir araya getirmeyi başaran partinizin önemli bir boşluğu doldurduğu inancındayım." diyordu.

4 ay sürecek siyasi kampanya

Daha sonra geçilen görüşmelerde öncelikle ele alınan konu genel siyasal gelişmelerin değerlendirilmesi çerçevesinde bir siyasal kampanyanın açılması oldu. 20 kadar üyenin söz alarak görüşlerini ifade ettiği bu tartışmalar sonucunda 4 ay sürecek bir siyasi kampanya başlatılması karar altına alındı. Bir yandan partinin tanıtımı ve iç örgütlenmesine hizmet edecek, öte yandan partinin yüzünü topluma döndürerek siyasal çalışmalarının yoğunlaşmasına katkıda bulunacak bu kampanya PM sonuç bildirgesinde de ifade edildiği üzere "emekçilerin çıkarları ve hayatlarıyla doğrudan ilintili olan barış, siyasal özgürlüklerin kazanılması ve emeğin özsavunmasının örgütlenmesi" eksenlerinde yürütülecekti.

Türkiye'nin hemen her yerinde partiye yoğun bir ilgi ve üye olma talebi olduğuna ilişkin bilgiler ve gözlemler aktaran PM üyeleri, partiye üye kaydının bir kampanya biçiminde ele alınmasının ve yürütülmesinin önemi üzerinde dururken varolan potansiyelin örgütlü ve mücadeleci bir güce dönüştürmekte fazla gecikilmemesinin gereği üzerinde durdular. PKK tarafından tek taraflı olarak ilan edilen ateşkesin iki taraflı duruma gelmesi ve kirli savaşın sona erdilerek Kürt sorununa demokratik ve siyasal bir çözüm bulunması için ÖDP'nin üzerine düşeni yapması gerektiği de vurgulanan noktaların başında geliyordu.

SSK ve diğer sosyal güenlik kuruluşlarının, sendikaların yeni saldırılarla yüzyüze bulunduğu değerlendirmesi yapılırken işçi ve emekçi sınıfların bu mevzileri savunmasında onlarla birlikte olmak, mücadele etmek partinin önde gelen görevleri arasında yer alıyordu.

'Bu partinin lideri, şefi, şeyhi, eşitler arasında birincisi yok'

Özgürlük ve Dayanışma Partisi Genel Başkanı Ufuk URAS'ın Parti Meclisi'ni açış konuşmasının tam metni:

Sevgili arkadaşlar, dostlar, değerli basın emekçileri

Özgürlük ve Dayanışma Partisi 1. Parti Meclisi toplantısına hoş geldiniz.

Emeği ile geçinenler, düzene muhalifler bir araya geldiler. Türkiye'nin dört bir yanından yıllar süren bir imece çalışması gerçekleştirildi. Dünyadaki ve Türkiye'deki muhalif deneyimin eleştirel bir değerlendirmesini imbikten geçirerek 15 gün önce, Kurucular Kurulu'nu ve Parti Şenliği'ni ortaya koydular. Bu şenlik partisini inşa ettiler. İşte bu kolektif iradenin oluşturduğu Parti Meclisi bugün ilk gündemi ile toplanıyor. Bugün ve yarın son 15 günün dökümünü çıkaracağız, son siyasal gelişmeler hakkında genel görüşlerimizi belirteceğiz. Belirlenen siyasal temalar etrafında geliştirilecek kampanyaları ele alacağız. Örgütlenme yöntemlerini konuşacağız. Aynı zamanda Parti Meclisi, Merkez Yürütme Kurulu ve Başkanlık Kurulu'nda çalışacak arkadaşları da seçecek. Bu görevlerde söz konusu olan, büyük ölçüde gönüllü, hamallığa dayanan bir koordinasyon sorumluluğudur. Bugün düğmeye bastıktan sonra hızla kollarımızı sıvayacağız.

Yüzümüzü Parti Meclisi'nden dışarı çevirerek, bir tür "yetki devri"yle tüm Türkiye ekseninde genişleyen ve derinleşen bir büyük meclisi oluşturacağız.

Emeği ile geçinenlerin ortak politik mücadelesi ile ortaya çıkan partimiz; düzenden canı yananların, rejimin ezdiği, sömürdüğü işçilerin–emekçilerin, muhaliflerin, şistlerin, vicdani retçilerin, isyankarların, savaş karşıtlarının, insanın insanı sömürmediği bir dünyanın özlemi ile tutuşanların ve Türkiye'nin en büyük gökkuşağının cephesidir.

Biz, içinde hiçbir hiyerarşi barındırmayan, herkesin yan yana durduğu, kitlesel ve şeffaf bir partiyiz. Bu partinin lideri, şefi, şeyhi, eşitler arasında birincisi yok. Rütbelileri, kahramanları, imtiyazlıları yok. Bu parti artık yönetilmek istemeyenlerin, kendisine akıl ve ders verilmesinden hoşlanmayanların örgütü. Burada kimsenin kimse adına konuşma hakkı yok. Biz ne reel politikanın soğuk ve sıkıcı faydacılığına hapsolacağız, ne de marjinalleşerek, buharlaşarak yok olacağız.

Tüm sivil inisiyatifleri ve kendi içimizdeki– dışımızdaki sivil itaatsizlikleri destekleyeceğiz. Çözümleri sizin adınıza, size rağmen değil, birlikte üreteceğiz. Sözüne ket vurulmuş olanlar, söz ve karar hakları için fabrikalardan, bürolardan, gecekondulardan, evlerden sokaklara çıktılar. Artık kimse bizi gerisin geri küçük hayatlara tıkayamaz, evcilleştiremez. Artık politikadan dışlananların, kendini ifade edemeyen dini cemaatlerin, bellekleri çalınanların, emeklilerin, parasızların, kimsesizlerin, sadece oyları değil, ruhları, umutları, inançları çalınanların da bir partisi var.

Partimiz siyasal belirsizliklerin ve keşmekeşin had safhada olduğu bir ortamda kuruldu. Burjuvazinin gönüllü fedaileri– taşeronları 24 Aralık'tan beri hükümet kurmaya çalışırken, aslında işveren plazalarına yeni genel müdür adaylarını arıyorlar. Yağmanın kimler tarafından nasıl yapılacağının hesabını yapıyorlar. Büyük bir pişkinlikle krizi geniş kesimlerin sırtından nasıl erteleyeceklerinin hesabını yapıyorlar. Biz temel sorunların, var olan iktisadi ve siyasi kesimlerin lehine çözülebileceğini göstereceğiz. 1996, ciddi bir hesaplaşma yılı olacak. Çalışanların geriye kalan haklarının bile "milli çıkarlar" safsatası ile budanması tehdidi ve tehlikesi ile karşı karşıyayız.

Devletin finanse ettiği kapıkulu burjuvazisi bugün devletin denetiminden boşanarak, kamusal fonların öncelikli olarak kendisine tahsisini istiyor. Uluslararası tahsilat şebekeleri de, IMF ve Dünya Bankası gibi, bu yönde akıl veriyor. Bugün can alıcı sorunların ve krizin, sermayenin dar çıkarları çerçevesinde bile çözülemeyeceği tescil edildi. Artık makyaj değil, köklü dönüşümler ve çözümler zamanı. Üstelik düzene değil, çalışanların, emekçilerin krizine çözüm bulma zamanı. Zihniyet fukaraları, beynini dine, devlete, sermayeye endeksleyenler, krizi geniş kesimlerin lehine, onlarla birlikte çözme gereğini bir türlü anlamıyor. Kaptı kaçtı partilerinin talan politikalarını, tercihlerini halktan yana teknik zorunluluk gibi sunuyorlar. Yarattıkları medyatik hipnotizma ile bu sahte dünyanın, yapısal krizlerini, "Biz hallederiz, siz karışmayın" diyerek kriz mağdurlarını politika dışına itiyorlar. "Kapitalizmin içinde pekala yaşanabileceğini", "başka bir dünya tasavvur etmenin gerekmediğini", "biraz sabrederek öteki dünyada sorunlarımızın çözüleceğini" söylüyorlar. Bunu söyleyenler bu krizin bizatihi yaratıcıları. Bugün artık, bu kriz yaratıcılarını krize sokma zamanı geldi. Bunu biz yapacağız. Kararlıyız. Partimiz, soldan gelen muhalif dalgayı koordine ederek bütün düzen mağdurlarını bu karşı cepheye, partimize hayatiyet kazandırmaya çağırıyor.

Bu düzene suç ortağı olmak istemeyen, kirlenmek istemeyen herkesi, hayatımızı değiştirmeye, politika yapmaya davet ediyoruz. Biliyoruz ki, ezilenlerden, sömürülenlerden yana köklü bir değişikliği ancak bir çoğunluğun kendisi gerçekleştirebilir. Bizim adımıza konuşanlar bizim adımıza hiç sıkıntı çekmediler. Bir ayağı sermayede, bir ayağı emek cephesinde, düzene su taşıyan solcu taklitleri; beyni, yüreği silikonlu düzen politikacıları; devletin, dinin, sermayenin ideolojik cephaneliğinin bekçileri, politikacıları, aydınları, medya üstatları, sermaye ve kafatası avcıları, sizin kelam tekelinizi mutlaka yıkacağız.

Savaşa son verilmesi ve barışın sağlanması, demokratik hak ve özgürlüklerin elde edilmesi, emeğin mücadelesi, insan haklarının gerçekleşmesi, kadınların özgürleşmesi, kişi, grup, topluluk kimliklerine el konulması, aşağılanması, doğanın katliamının engellenmesi için bir dayanışmaya girdik.

Bugünü bir yana bıraktık, çocuklarımızı, gelecek kuşaklarımızı bile vesayet altına almak isteyenler karşısında hepimizin büyük sorumluluğu var. Türkiye'nin son şansı olduğumuzu biliyoruz. Kamuoyunun vicdanı olmayacağız. O kamuoyunu da, o vicdanı da yeniden tanımlayacağız. Bu düzenden kopanlar artık soldan alternatif çözümleri ile, kaynakların yeniden paylaşımını çoğunluğun, ezilenlerin lehine çözerek geliyor. İnsanın insanı sömürmesinin reddi; insanın doğa ile uyumu, yeni dünya düzenine de, eski dünya düzenine de karşı olup farklı bir dünya özleminden yana olmak demektir. Zorunlulukların dünyasından, özgürlüklerin dünyasına, yani insanlığın miladına geçmek için haydi dayanışmaya, hep beraber, ÖDP'ye diyoruz.

Yaşasın partimiz
Yaşasın ÖZGÜRLÜK ve

Başta devletin keyfi ve antidemokratik uygulamaları olmak üzere emekçiler ve muhalifler üzerinde uygulana gelen baskı ve sindirme politikalarına karşı durmak, siyasal özgürlükler için mücadele etmek yine mevcut koşulların dayattığı bir diğer siyasal görev olarak dikkat çekiyordu. Siyasal özgürlükleri kazanma mücadelesi kapitalizmi de aşan bir tarzda ele alınmalı ve sosyalist bir perspektifle yürütülmeliydi.

Örgütlenme sorunları

PM'nin ikinci günkü oturumunda en önemli konu örgütlenme sorunları idi. Bir yandan örgütlenmeyi bir kampanya olarak yürütmek kararlaştırılırken, öte yandan il ve ilçelerin yönetimlerinin bir an önce belirlenmesi üzerinde duruldu. İl ve ilçelerde çalışmakta olan üyeler kendi aralarında yapacakları toplantılar ve görüşmelerle yönetimlerin kimlerden oluşacağını belirleyerek Merkez Yürütme Kurulu'na bildirecekler, MYK da kendisine bildirilen isimleri onaylayacaktı. Yani il ve ilçelerin örgütlenmesi 'yukarıdan' MYK'nın bir tasarrufu olarak şekillenmeyecek, 'aşağıdan' gösterilen insiyatif tanınarak, onaylanacaktı. Tabii bu noktada il ve ilçelerde varolan bütün siyasal güçlerin, kişilerin onayını alan, partinin renkliliğini ve çok sesliliğini yansıtan tarzda yönetimlerin oluşturulması gerekiyordu. Buna uygun davranılmadığı noktada MYK'nın partinin bu yapısını ve çoğulcu anlayışını gözeten müdahalelerde, etkilemelerde bulunması sadece hakkı değil aynı zamanda görevi idi.

Bu arada partinin yüzyüze bulunduğu çeşitli sorunları tartışmak ve farklı fikirlerin ifade edilmesine olanak sağlamak üzere bir an önce bir parti bülteni çıkarılması da kararlaştırıldı. Parti içi haberleşmeye de hizmet edecek bu bültenin hazırlıkları konusunda MYK görevlendirildi.

Amblem

PM üyelerinden Emre Sena tarafından hazırlanan amblem çalışması beğenilerek onaylandı. Başka alternatif olmaması nedeniyle bir süre daha

Ufuk URAS parti amblemini tanıtırken

beklenmesi veya bir yarışma açılmasını önerenler olduysa da bunun amblem işini sürüncemede bırakacağını belirten PM üyeleri alkışlarla Sena tarafından hazırlanan amblemi benimsediler. Özgürlüğü temsil eden mavi ile birlikte solu temsil eden kırmızı rengin kullanıldığı amblemde yükselen beyaz bir güneş figürü yer alıyordu.

MYK seçimi

Son olarak ise 24 kişiden meydana gelen Merkez Yürütme Kurulu'nun seçimine geçildi. Daha önce yapılan görüşmeler ve değerlendirmeler çerçevesinde bir 'mutabakat listesi' hazırlanmıştı. Mevcut koşullarda partinin gerçekliğini yansıttığı düşünülen bu mutabakat listesi dışında aday olan çıkmadı. 76 kişinin oy kullandığı seçimlerde şu liste onaylanmış oldu: Ahmet Asena, Nesrin Arslan, Ergin Atasü, Atilla Aytemur, Bozkurt Nuhoğlu, Gülnur Savran, Hakan Tahmaz, Cavit Uğur, Savaş Türk, Vicdan Baykara, Masis Kürkçügil, Mustafa Kahya, Erdal Kara, Necmi Demir, Filiz Karakuş, Bülent Forta, Yurdagül Erkoca, Saruhan Oluç, Serpil Sümer, Yıldırım Kaya, Burhan Sönmez, Zübeyde Kılıç, Gençay Gürsoy ve Doğan Halis.

5 Şubat Pazartesi günü ilk toplantısını yapan MYK, Atilla Aytemur'u koordinasyondan sorumlu genel başkan yardımcılığına, Yıldırım Kaya'yı saymanlık ve örgütlenmeden sorumlu genel başkan yardımcılığına, Erdal Kara'yı propagandadan sorumlu genel başkan yardımcılığına ve Saruhan Oluç'u da basın ve halkla ilişkilerden sorumlu genel başkan yardımcılığına getirdi. 6 kişiden oluşması gereken Başkanlık Kurulu'nun diğer üyelerinin daha sonra belirleneceği bildirildi.

PM'nin ikinci toplantısı 16-!7 Mart 1996'da yine Ankara'da yapılacak.

Zor sınav

Yavuz ALOGAN

Bazen dilinizin ucuna bir sözcük takılır. Sözcüğün hangi düşüncelerin içinden geçip geldiğini, neden o anda kafanızın içinde harfleriyle ve sesleriyle canlanıverdiğini bilemezsiniz. Sözcüğün anlamını bilmiyor veya haırlamıyor da olabilirsiniz. Sözcükle, o anda yaşamakta olduğunuz deneyim arasındaki bağlantıyı ancak daha sonra, yalnız kaldığınızda, bütün olup bitenleri düşününce kurabilirsiniz.

ÖDEP'in Kuruluş Şenliği sırasında, daha sonraki toplantılarda ve görüşmelerde, kafamın içinde, daha önce asla kullanmadığım Arapça kökenli bir sözcüğü taşıdım: Tahaccüm ya da benzer seslerle söylenen tehâcüm. Birincisi, nitelik değiştirmeksizin hacimlenme, büyüme, irileşme anlamına geliyor. Benzer seslerle söylenen ikincisi ise, hep birlikte, topluca hücum etme, saldırma anlamına geldiği gibi, belirli bir yere üşüşme, bir yerde toplaşma anlamını da içeriyor.

Öte yandan, bütün bu yaşananlar bende bir tür "gemi kalkıyor" çağrışımı uyandırdı. Tarihe geçmiş ünlü gemileri hatırlamaya çalıştım: Büyük tufandan kurtulmak için her canlıdan bir çift taşıyan Nuhun Gemisi, güvertesindeki orkestranın son ona kadar aşk parçaları çaldığı Titanic, Küba açıklarında Amerikan uçakları tarafından bombalanmasına rağmen, gerillaları kıyıya ulaştıran Granma ve Bakunin'in örgütlediği "Polonya Lejyonu"nu taşıyan Ward Jackson.

Şimdilik sadece silüeti görülen geminin rotası ya da tahaccümün ve tehâcümün niteliği ve muhtemel gidişatı henüz belli olmasa da, özellikle şu başlangıç aşamasının son derece kritik olduğu açıktır. Bilindiği gibi, General Clausewitz, tahkimatta yapılan hatanın muharebenin kaderini tayin ettiğini belirtmiştir.

Parti sosyal demokratlaştırılmamalı, her türlü siyasal ve sosyal beklentiye cevap verme iddiasında olan şekilsiz bir yığın haline gelmemelidir. Medyatik olma arzusu taşıyan her türlü siyasal kariyeristin, düzenin "sol" partileri çözülürken, kendi camiasında halinden memnun olmayan sosyal demokrat kodamanların, özellikle bu aşamada partiye yığılmaları tehlikesi vardır

Medyanın ilgisini doğru değerlendirmek çok önemlidir. Medyanın şu ana kadar gösterdiği ilgi, artık akıllandığımız ve düzenle bütünleşmek istediğimiz ve hiçbir ilkeye sahip olmadığımız izlenimini uyandırmıştır. Saçlarına ak düşmüş, aşkı tatmamış eski solcuların artık zararsız muhalifler haline geldikleri, hep birlikte şenlik yapmakta oldukları şeklindeki izlenimi, küçük şok dalgaları yaratarak kırmak gerekir. Bu görev, parti yönetimine düşmektedir. Medyanın bu düzeydeki ilgisi, eğer bir alışkanlık haline gelirse, medya sizin içinizi boşaltır ve sizi "seyirlik" bir parti, bu sahtekarlar demokrasisinin bir süsü haline getirir ve sizinle oynar. Parti, kendi alternatif medyasını yaratmak zorundadır.

Üye kaydederken uygulanması gereken kriterler mutlaka belirlenmelidir. Kaydedilen üyelerin sayısı, parti faaliyetinin gerekleriyle, partinin eylemleriyle, özellikle bu aşamada, orantılı olmalıdır. Parti sosyal demokratlaştırılmamalı, her türlü siyasal ve sosyal beklentiye cevap verme iddiasında olan şekilsiz bir yığın haline gelmemelidir. Medyatik olma arzusu taşıyan her türlü siyasal kariyeristin, düzenin "sol" partileri çözülürken, kendi camiasında halinden memnun olmayan sosyal demokrat kodamanların, özellikle bu aşamada partiye yığılmaları tehlikesi vardır. Bu tehlikeyi bertaraf etmek için özellikle il ve ilçe yöneticilerinin atanması sırasında belirli kriterler gözetilmelidir.

Partimizin nihai hedeflerinden biri, her türlü hiyerarşiyi ortadan kaldırmaktır. Ama biz her türlü hiyerarşinin bulunduğu bir toplumda yaşıyoruz. Her türlü hiyerarşinin bulunduğu bir toplumda, kendi içinde hiçbir hiyerarşi tanımayan bir partinin, bir mücadele örgütü olması bir yana, ayakları üzerinde durabilmesi bile imkansızdır. Bu nedenle, özgürlüğün arkasında sağlam bir örgütlenme olmalıdır. Bu örgütlenmenin sağlam bir belleği, sürekli bir denetim mekanizması, bir dökümantasyon anlayışı, otuz yıllık mücadelelerin birikiminden süzülüp gelmiş bir çalışma tarzı; saat gibi işleyen bir örgütü; bir merkezi, bir karargahı olmalıdır. Önderlik, parti üyelerinin denetimine tabi olmalıdır; önderliğe muhalefet edenler de olmalıdır; ancak bir önderlik mutlaka olmalıdır.

Bu parti, farklı görüşlerin, geleneklerin, bunların birer ifadesi olan grupların geniş bir koalisyonu niteliğindedir; parti halinde örgütlenmiş bir tür gruplar ve görüşler koalisyonudur. Bu gruplar, ülkede iç savaşa adil biçimde son verilmesi; polis devletine karşı siyasal özgürlüklerin sağlanması ve sermayenin yaklaşan saldırısına karşı emeğin özsavunması için bir araya geldiler. Bu grupların hepsini tek bir potada eritmek için geçmişte gösterilen çabalar başarısızlığa uğradı. Esasen böyle bir erimenin, hatta zaman zaman görüldüğü gibi "eriyormuş gibi yapmanın" ortaya çıkaracağı alaşım, ne tarihin, ne ideolojinin, ne de tekil deneyimlerin ağırlığını taşıyacaktır. Böyle bir hafifliğin, terazinin öteki kefesinde, ordusuyla, polisiyle, faşistiyle, şeriatçısıyla, entrikacı burjuvazisi ve sarı sendikacısıyla yer alan, tarihsel ve ideolojik ağırlık karşısında şansı olabilir mi? Olamazsa, nitelikleri niceliğin içinde eritme çabalarından vazgeçmek gerekir. İster feminist ya da çevreci, ister stalinist ya da troçkist ya da merkezci osun, her niteliğin bir hukuku ve birbirini etkileme hakkı ve imkanı olmalıdır. Teoriler olmadan gerçeklerin sesi duyulamaz. Bu nedenle, önümüzde açılan teorik boşluğu sahici ve sürekli sanıp, bütün teorik silahları ortaya atarak hafiflemek, kitlesel bir siyasal intihar olur. Yöntem bir kez kaybedilirse, geleceğin pratiğinden bir teori türetme imkanı da ortadan kalkar.

ÖDEP, bütün üyelerini, muhtemel bir ara rejim ya da yoğunluğu ne olursa olsun bir askeri müdahale ya da zorlama karşısında, topluca direnişe geçme ve bir sivil itaatsizlik kampanyası örgütleme bilinci ve anlayışıyla donatmak için elinden geleni yapmalıdır.

Bisiklet ancak pedalları çevrildiği sürece devrilmeden gider. ÖDEP, sahip olduğu büyük potansiyeli, ancak sürekli hareket halinde olabilirse değerlendirebilir. Durgunluk ve içe kapanma, iç taktikler ve siyasetler üzerinde büyük bir enerji yoğunlaşmasına yol açar. Hedef ne kadar yakınınızdaysa perspektif kaybı o kadar büyük olur. Eğer hedef kendi içinizdeyse, o zaman partiniz siyasal tarihin değil, sosyal psikolojinin bir vakası, bir tür sosyal şizofreni örneği haline gelir.

ÖDEP'in önündeki sınav, son sınav olmasa da, zor sınavdır.

ÖDP Parti Meclisi Sonuç Bildirgesi

Partiye yönelen ilgiyi eyleme dönüştüreceğiz

ÖDP'nin siyasal ve toplumsal mücadele alanına çıkışının gerekliliği, son gelişmelerle bir kez daha doğrulanıyor. Düzen partilerinin ülkeyi saran derin bunalıma getireceği hiçbir çözümün bulunmadığı apaçık ortaya çıktı. Düzen politikacıları içeride düştükleri açmazdan çıkabilmek için Türkiye'yi daha da felaketli dış maceralara sürüklüyor, yapay sorunlar üreterek gündemi çarpıtıyorlar.

Türkiye'nin devasa sorunları ne bir feribota, ne bir kayalığa sığabilir, ne de temsili "zaferler" ile çözülebilir. Türkiye'de her gün onlarca insanın hayatına mal olan, OHAL bölgesinde milyonlarca insanı göçe zorlayan bir savaş hüküm sürüyor. Köylülük sistemli bir biçimde yoksullaştırılıyor. Kentler artan nüfus baskısı altında yaşanamaz hale geliyor. Çalışanlar, yüksek enflasyon ve düşen ücretler arasında durmaksızın yoksullaşıyor. Irkçılık ve şovenizm toplumu kuşatıyor. Şeriatçılık, emekçilerin, kadınların, aydınların ve farklı inanç sahiplerinin kazanımlarını ve varlıklarını tehdit ederek yükseliyor. Devletin güvenlik güçleri halkın ve muhalefet güçlerinin yaşama hakkını ve güvenliğini tehdit ediyor. Yargısız infaz, işkence ve gözaltına ölümler durmaksızın artıyor. Doğal ve tarihsel çevre sürekli tahribe uğruyor. Düzen partileri bu manzaradan rahatsız değil. Onlar, bu Türkiye'yi sürdürmeye ve bu Türkiye'ye egemen olmaya talip.

ÖDP, emeğin egemenliğinde, barışın, özgürlüğün ve toplumsal refahın hüküm sürdüğü, sosyalizme açılan bambaşka bir ülke kurmak amacıyla, tüm toplumsal muhalefet güçleri ile birlikte yürümek üzere yola çıktı. ÖDP politikayı, politikacıların entrikalarına terk etmemeye kararlıdır. ÖDP, politik faaliyetini, halkın kendi kendisini yönetmeye giriştiği bir toplumsal etkinlik süreci içinde sürdürecektir.

ÖDP Parti Meclisi, partinin örgütlenmesi ve ÖDP'ye yönelen büyük ilginin eyleme dönüştürülmesi amacıyla, temel politikalarının pratiğe döküldüğü bir siyasal kampanyanın başlatılmasını kararlaştırmıştır. 4 ay sürecek olan bu kampanya, emekçilerin çıkarları ve hayatlarıyla doğrudan ilintili olan barış, siyasal özgürlüklerin kazanılması ve emeğin özsavunmasının örgütlenmesi eksenlerinde yürütülecektir.

Emekçilerin kazanılmış haklarına yeni saldırılar gündemdedir. ÖDP, sosyal güvenlik sisteminin bunalımının çalışanların sırtına yıkılması ve SSK'nın tasfiyesi ve sendikasızlaştırma girişimlerine karşı tüm emekçilerle birlikte mücadele edecektir. ÖDP, iş güvencesi için gerekli düzenlemelerin gerçekleştirilmesi amacıyla emekçi inisiyatiflerini harekete geçirecek ve bu konuda tüm sendikalar ve diğer işçi örgütleriyle ortak mücadele zemini oluşturulması için çaba gösterecektir. Önümüzdeki dönemde gündeme gelecek "istikrar paketi" ve yaygın özelleştirme saldırılarına karşı tüm emekçilerle omuz omuza mücadele edecektir.

Antidemokratik yasal düzenlemeler ve devletin keyfi ve hukukdışı polisiye uygulamaları siyasal özgürlüklerin önündeki en büyük engel olmaya devam ediyor. ÖDP, hemem şimdi, "faili meçhul" siyasal cinayetlerin açığa çıkarılması, gözaltında kayıpların bulunması ve sorumlularının cezalandırılması, devlet içindeki bütün gizli şiddet odaklarının dağıtılması için mücadele edecektir. Düşünce suç olmaya devam etmektedir. ÖDP, üyelerini ve bütün toplumu, düşünce suçunun ortadan kaldırılması, kayıpların bulunması, işkencenin önlenmesi, "yargısız infaz"ların durdurulması yönündeki eylemlere ve yürütülen sivil itaatsizlik kampanyalarına özel duyarlılık göstermeye ve etkin bir biçimde katılmaya çağırır.

Kürt sorununda dayatılan askeri çözüm uygulamalarına ve süregiden savaşa aktarılan kaynaklar çalışanların ekmeğini küçültüyor ve enflasyonu azdırıyor. Savaşın sürmesi siyasal özgürlükleri baskı altına alıyor. Savaşın yükü bütün emekçilerin omuzlarında, ÖDP barışın ön koşulunun iki yanlı ateşkes olduğu saptamasından hareketle, ilan edilmiş olan tek yanlı ateşkesi, iki yanlı ateşkese ulaşabilmek için önemli bir imkan olarak görüyor. ÖDP, üyelerini, barışın sağlanması için toplumda artan duyarlılığı geliştirmeye ve savaş karşıtı etkinliklerin bir toplumsal harekete dönüştürülmesinde sorumluluk üstlenmeye çağırıyor.

ÖDP Parti Meclisi, ateşkes ve genel af talebini Kürt sorununun barışçı çözümü yolunda bir başlangıç olarak gündemde tutmaya kararlı olduğunu bildirir.

ÖDP Parti Meclisi, 3-4 Şubat 1996'da Ankara'da yaptığı ilk toplantıda, son siyasal gelişmeler ve önümüzdeki faaliyet dönemindeki görevler konusunu görüştükten sonra oy birliğiyle bu kararlara varmış ve yürütülmeleri için, Parti Meclisi'nce seçilerek göreve başlayan Merkez Yürütme Kurulu'na ikinci toplantısına kadar gerekli yetkileri vermiştir.

'Bakkalıma sosyalist olduğumu söylemek istiyorum!'

Asya DERELİ

Özgürlük ve Dayanışma Partisi'nin üye toplantıları farklı görüşlere, farklı heyecanlara sahne oluyor. Bayağı sabırlı olanlarla, heyecanını gizleyemeyip hemen eyleme geçmek isteyenler aynı çatı altına girince yoğun bir tartışma başladı parti binalarında. Bir an önce sokaklarda kendini ifade etmek isteyen insanların "farklı" eylem önerileri etrafında başlatıkları tartışmalar, fikir alışverişleri renk kattı ÖDP'ye. Diğer yandan "önce partiyi tanımlayalım" ya da "politik olanla kültürel olanı nasıl birleştireceğiz onu tartışalım" önerisiyle gelenler "günler sürecek tartışmalara" ihtiyaç olacağını anlatıyordu.

ÖDP'nin yasal olarak parti ilçe binaları açılamadı. Ama geçici yönetimler oluştu bile. Toplantılar başladı, çalışma birimleri oluşturuldu. Bu toplantılar da tek düzelikten uzaktı. Sürekli yeni fikirler üretiliyor, biri ona itiraz edince saatler süren bir tartışma başlıyordu.

Geçen hafta BSP Beyoğlu ilçesindeki geçici ilçe kordinasyon kurulunun yaptığı toplantıda da bu tartışma kendini gösterdi. Koordinasyon üyelerinden biri çok aceleciydi. Diğerleri de onun kadar heyecanlıydı, ancak acele etmemek düşüncesini savunuyorladı. "İlçe önce çalışma programı oluşturmalıydı." Çalışma programı oluşturulmasını önerenlerin yanısıra parti programını anlama - anlatma konusunda toplantılar yapılması gerektiğini söyleyenler oldu. "Mahallelere gitme" fikrini savunan ÖDP'liler ısrarla bunun üzerinde duruyor ve tanışmak istiyordu başkalarıyla. Beyoğlu'ndaki 46 mahalle paylaşılmalı, ekipler oluşturulmalıydı. Diğerleri ise "Peki gittiğimizde onlara ÖDP'yi nasıl anlatacağız" sorusuna verilecek yanıtı arıyordu. Sonuçta mahalle çalışması fikrini savunan dayanamadı ve şöyle dedi; "Biz en yakın çevremize sosyalist olduğumuzu söyliyemiyoruz. Hergün alışveriş ettiğim bakkal, berberim yıllardır bilmez benim sosyalist olduğumu. Biz artık kendimizi heryerde açıkça ifade edebilmeliyiz. Ben bakkalıma sosyalist olduğumu söyleyebilmeliyim!"

Siyasal tanışma

Tamamen gönüllülük esasına göre oluşan ilçe koordinasyonları isteyen herkese açıktı. Bu toplantıda gündem maddeleri saptanıyor ve üzerinde tartışmalar yürütülüyordu. Bu toplantılara gelen insanlar nasıl bir siyasal çalışma yapılması konusunda düşüncelerini açıklıyorlar, politik olarak katılabilecekleri çalışmalardan söz ediyorlardı..

ÖDP'ye yönelik yoğun ilgiye hala "alışılamadı". Hem şaşkınlık, hem de sevinç yaratan bu ilginin azalmaması için ne yapabiliriz sorusu ise oluşturulan toplantı gündemlerinin en önemli maddelerinden biri oluyor.

Partiye gelen, ilgi duyan, sempati besleyen insanların siyasal ve toplumsal profillerini yansıtması açısında geçtiğimiz hafta Met-Kom'da yapılan toplantı ilginçti.

Bu toplantıda ilk kez söz alanların soruları aynı zamanda bir kaygıyı da içeriyordu. Geçtiğimiz hafta yapılan toplantıda PM oluşmuştu. "Kurucular MYK'ya seçilirken klasik kotalar uygulandı mı? Hala kotalar uygulanıyor mu?" diye sorup bunun yanlışlığından dem vuranlar artık "mutabakatların" olmasını istemiyordu. "BIz ÖDP'liyiz" demek gerekiyordu artık.

Herkes kendisinin partide nasıl bir çalışma yapmak istediğini anlatıyordu. "Ama nasıl bir çalışma" sorusuna verilecek yanıt konusunda aceleci olanlarla temkinli olanlar arasında... önerenlerle "bir an evvel komisyonlar oluşturalım, insanlarla tanışalım, örgütleyelim" diye düşünenlerin tartışmaları epey sürdü. Toplantıyı yöneten Handan, "Bu kadar kalabalık toplantılardan daha küçük alanlara göre bölünmüş toplantılara geçeceğimizi ümit ediyoruz, ama bir süre kalabalık tanışma toplantılarına ihtiyaç var" dedikten sonra rolünü tarif etti.

Partide "yönetim, yönetici" gibi sözcüklerden hoşlanmayanlar hayli çoktu. Bu nedenle kendisi sıfatını "Ben sadece bir kolaylayıcıyım" diye vurguladı. Handan'ın ısrarla vurguladığı şey bazı ÖDP'liler tarafından kabul görmedi. "Siyasal olarak tanışmaya ihtiyacımız var" önerisi gereksiz bulundu. "Şuradan buradan geldim" yerine "ÖDP'liyim" denmeliydi.

Siyasal olarak ÖDP'de neden var olduğunu anlatan insanlar hangi alanda çalışmak istediklerini anlattı. Bu öneriler ilçenin toplantısı olduğu için özellikle Beyoğlu ilçesiyle ilgiliydi. Ancak her söz alanın ortaya attığı görüş partinin politikasıyla ilgili bir tartışma yaratmaya neden oldu.

Adnan Celal şöyle diyordu;"Bana göre sağlıklı bir ilçe nasıl oluşur. Sağlıklı bir ilçe Beyoğlu ilçesinin çevresini de kapsayan, yani Kasımpaşa, Kulaksız, Okmeydanı çevresini de kapsayan bir çalışma yürüten ilçedir." diyordu. ÖDP'nin sadece aygıtlara dayalı bir parti olmaması, işçilerin, emekçilerin, meslek odalarının da katıldığı bir ilçe olması gerektiğini anlatıyordu. "Yani işçilerin, emekçilerin geldiği ve bunları gelmeye teşvik eden faaliyetler yürütmeliyiz."

Parti MYK'sında olan - biten herşeyden haberdar olmak isteyenler ÖDP'de "şeffaflık" istiyordu. "Bizim MYK'daki toplantılarda yaşanaları fısıltı gazetesiyle öğrenmemize, kahvelerde öğrenmemize engel olunsun" önerisini çok kişi paylaşıyordu. Vedat ta aynı kaygı içindeydi. "Parti içinde bütün olaylar, yaşanan herşey şeffaf ve açık olmak zorundadır. Şu aşamadan sonra gelişen olayların parti içinde tam yansıması zorunludur."

Toplantıda önceden gündem önerilmesine karşı çıkanlar da oldu. Vedat bunu "Çünkü toplantıda yeni gündem maddeleri ortaya çıkabilir. O gündem maddelerine demokratik katılım sağlanamaz" diye itiraz etti. Bu ilk tanışma herşeyin didiklenmesine neden olmuştu.

Özerk çalışma arzusu

Gülnür Aksop da PM toplantısıyla ilgili olarak daha ayrıntılı bilgi edinmek istiyordu.

Yeşiller'den Bilge Contepe ise ÖDP'nin yeşiller ve farklı gruplara seslendiği için partide yer aldığını vurguluyordu. Ancak parti ile nasıl köprü oluşturalacağını henüz bilmiyordu. "Yani bu anarşistler, feministler, yeşiller gibi toplumsal muhalafeti oluşturan grupların parti içindeki çalışmaları ne olacak? Bunların grup olarak çalışmalarını özgürce varetmek nasıl olacak?" Partiyle ilişkilerini eylem birliğinde mi götürecekler, yoksa komisyonlar şeklinde mi olacak? "Yeşiller olarak mesela programımızla parti arasında nasıl bir köprü oluşturabileceği sorusunu henüz çözebilmiş değilim." 1 Eylül Dünya Barış Günü'nde Botan'a ağaç dikme eylemi düşünüyoruz. Bir de alternatif Habitat'ta Kürt sorununu tartışmayı düşünüyoruz. Bu konularda sizlerle çalışmalarımız ne olacak, ben onu merak ediyorum." Özerk bir şekilde grupların kendi özgün alanlarında çalışmaları ve parti içinde görüş alışverişi yapmak ve eylem birliktelikleri oluşturmaktan yanaydı Contepe. Aslında böylece sorusuna yanıtı da vermiş oluyordu.

Hürriyet ise kenar mahallere artık ulaşılabileceğini düşünüyordu.

"Biz daha önceki parti günlerimizde İstiklal Caddesi'nde sıkışıp kalmıştık. Diğer mahallelerde, kenar mahallerde ilişki sağlayamamıştık. Yeni oluşumla birlikte bu örgütlülüğü yakalama imkanımızın olduğunu düşünüyorum. En fazla nerede örgütlüysek, nereden hareket edebileceksek, ilçe olarak kenar mahallelerde en kolay nerede irtibata geçebileceksek o mahallede bir irtibat bürosu ya da bir lokal oluşturulalım."

Düş gerçekleşecek mi?

Nezih Kalender kültür çalışmaları ile ilgiliydi. Ve "yeni bir yola" çıktığını ifade ediyordu. "Geçmiş birikimlerimizi reddetme değil derdimiz ama, bugün yeni bir şeyler yaratmak zonuda olduğumuzu düşünüyorum." Çok uzun bir zamandan sonra politikaya tekrar dönen Kalender, "ÖDP'de kendi yapmak istedikleri için uygun bir zemin olduğu için" yer alıyordu. Bunları "düş" diye ifade ediyordu. "Partinin de kendi dışındakileri örgütleme görevine uygun bir biçimde sürekli tartışmaların ve panellerin düzenlenmesi"ni istiyordu. Bu konuda da bir birim oluşturulmasını istiyor ve adını "girişim" olarak düşünüyordu.

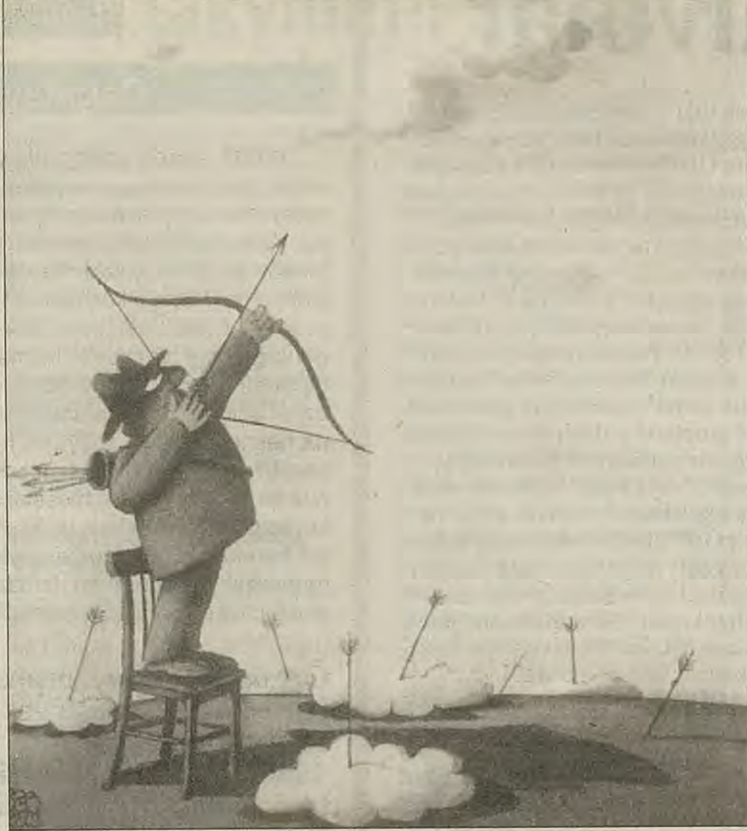
Çok uzun süredir politik faaliyetlerden uzak kaldığını anlatan bir başkası da şimdi ÖDP'deydi. O da peşpeşe sorularla başladı konuşmaya; "Özgürlüğü siz nasıl tarif ediyorsunuz? Ben sizle nerede uyuşuyorum? Dayanışmayı nasıl tarif ediyorsunuz? Bilmiyorum." diye soruyordu. ÖDP'yi Türkiye'deki muhalif kimliğin politik alandaki ifadesi olarak görüyordu. "Yeşil gruptan arkadaş nasıl burada var olacağız diye soruyor. Benim gibi tek başına gelen, kafasında muhalif fikirler taşıyan statükonun, bu düzenin yarattığı kültürün karşısında olan, farklı bir dünya arayan, yeni bir kültür, yaşam kültürü oluşturmaya çalışan, insanlar olarak nasıl davranacağız peki?" Bunları tarif etmeden nasıl birlikte olunabileceğini sorguluyordu o da. Ona göre parti bu ülkede bir araçtı. Kendini "yasaların karşısında" komünist olarak ifade ediyordu; "Ve böyle kendimi özgürleşmiş hissediyorum." diyordu. Partinin sokağa çıkması, eylemlerle kendini sosakta anlatması konusunda kafasında çok soru vardı. "Sol, bu ülkede 68'den beri, 1920'lerden beri var. Ne olacağını hep birlikte tarif etmek lazım. Düşünmek lazım. Ben düşünce alanında yer almak istiyorum. Eylemden da kaçmam ama bence eylemler çok önemli değil. Şuraya gidiyorsunuz cumartesi günleri oturuyorsunuz, kaybolanlar için."

Binlerce sosyalist gibi o da solun prestijinin yeniden nasıl kazanılacağını düşünüyordu. "Solun dünyadaki krizinin aşılabilmesi için kendini yeniden tarif etmesi lazım. Nasıl bir muhalif kimlik edineceğiz, nasıl muhalefet edeceğiz? Stakükonun karşısında onlar gibi olmadan

nasıl duracağız? Sovyetler Birliği'ndeki reel soyalizm dünyadaki tüm sosyalistlerin, düzene karşı olanların sırtına da yıkıldı. Bunun altından nasıl kalkacağız? Belki bunlara kolay yanıt verenler olur."

"Biz demiştik, biz biliyorduk" diyenlere itirazı vardı. "Siz bildiniz belki herşeyi. Ama solun prestij kaybı, inanç kaybını bilemediniz." Ona göre solun örgütlenme konusunda çok geniş deneyimi vardı. En zor olanı ise "yeni bir şey söylemek"ti.

Tufan Şişli "alttan üste" örgütlenme modelini savunan bir ÖDP'liydi. Merkezden bürolarla yönetilmeye karşı çıkıyordu. "Yani bir tane kadın bürosu kurulacak. En iyisini kadın bürosu bilir! Bir tane gençlik bürosu açılacak. En iyisini ÖDP'nin gençlik komisyonu bilir! Ama bizim bu toplumsal muhalefet çevrelerinden beklediğimiz ne? Biz de bu konuda parti içindeki, diğer görüşteki insanlarla bir toplantı talep etmeliyiz. Geniş katılım sağlamalı, karşılıklı etkileşimde bulunmalıyız."

Politik alan-kültürel alan

Murat'ın ÖDP projesi ise çok uzun vadeliydi. "Hemen ilk aklımıza geleni yapmamız lazım" diyordu. "Ben 7 yıldır solcuyum. Solculuğumda kendini ifade ettiğim yerler öğrenci dernekleri, halkevleri vs. oldu. Onun dışında gündelik hayatta veya herhangi bir sosyal süreçte kendimi anlatabileceğim hiç bir pratiğe kavuşamadım, ulaşamadım. Bence bugün ÖDP'nin problemi de şudur; insanlar kendi aidiyetlerini ararken, bu partiyle nasıl ilişki kurarız sorusu yatıyor zihinlerinde."

Murat da "politik alanla kültürel alanı ne biçimde birleştireceğiz" sorusuna yanıt arıyordu. Örnek olarak islamcılardan söz ediyordu. "Okmeydanı'ndaki bir islamcı bakkal hem kıyafetiyle, hem üyesi olduğu Refah Partisi'yle kendini her yerde açıkça ifade ediyor. Hem de domuz eti satmama garantisini her tarafa yayarak kendi politik kimliğini, kültürel hayatını, ev hayatını, kişisel hayatını her şeyini aynılaştırabiliyor. Bizim problemimiz budur. Şimdi bizim yapmamız gereken benzer bir soruyu sol için sormaktır. Yani sol, politik bir parti dışında o kültürel hayatını nasıl birleştirecektir?"

O partinin adında bunu nasıl yapılabileceğinin ipucunu bulduğunu söylüyordu. "Bence ÖDP'deki 'dayanışma' ismi bugün partinin örgütlenmesinde önemli bir fikir ve kavram." Murat ayrıntılara da girdi. Özel okullarla, özel hastanelerle, sitelerle, alışveriş merkezleriyle bir yaşam oluşturanlar vardı. Yoksulların dışında rahat bir yaşam sürdüren "üst tabaka" da kendine ait sitelerde yaşıyordu. Bu yaşamlar Türkiye toplumunun önemli bir kesimini dışarda bırakmıştı. Peki sol bu hayatları nasıl örgütleyebilecekti? Yanıtını bulmuştu. Ama bunun çok uzun süre tartışılması gerektiğine inanıyordu. "Dayanışma" adı altında çeşitli örgütlenmeler. Ve ekonomik bir yarar beklemeden çocuk kreşi, hastane, marketler vs. kurmak projesinden ısrarla söz ediyordu. ÖDP'de bu tartışılmalıydı.

Nail Satlıgan partiden beklentilerin şöyle sıraladı; "Bu partinin düzen içi ilişkisi olan bütün dinamikleri seferber etmesini bekliyorum. Yalnız bütün dinamikleri düzene karşı verimli bir şekilde seferber etmek için bir eksen tanımlanması lazım." Satlıgan, eksen derken, "sosyalist bir eksen, yani işçi sınıfının politik amaçları, emeğin özgürleşmesi, emekçi sınıfların özgürleşmesi anlamında bir eksen" demek istiyordu. Bu sosyolojik ve politik eksen partiye kimliğini vermeliydi. "O açıdan ben programda da söylendiği gibi, ÖDP'nin çok çeşitli toplumsal dinamikleri içeren ama sosyalist bir parti olmasını istiyorum. Bugün de sosyalist bir partidir. Programında yazıldığı gibi." Beyoğlu ilçesinde yapılması gereken şeyler olarak "kısa vadede" yüksek okul öğrencilerinin harç mücadelesine destek verilmesini öneriyordu. "Çünkü bütün toplumsal hizmetlerin, kamu hizmetlerinin özelleştirilmesi kampanyasıyla bağlantılı bir saldırı söz konusu. Beyoğlu ilçesinde çeşitli yüksekokullarda, üniversitelerde dağıtılmak üzere bir bildiri hazırlayalım." Satlıgan bu kampanyayla öğrencileri de partiye üye olmaya çağırmayı önerdi. "Çünkü düzen partileri aylardır bunu yapıyor."

Diğer önerisi ise klasik komisyon önerilerinden farklıydı. Acilen bir belediye izleme komisyonu kurulmalıydı. Bunu şöyle gerekçelendiriyordu; "Beyoğlu'nda belediye Refah Partisi'nde. 4 sene sonra bizim belediyeyi kazanma şansımızın çok kuvvetli olduğunu görüyorum. Belediyede ne yapılıyor, hangi kararlar alınıyor? Bu komisyon bunu araştırmalı."

Partinin tuvaletini temizleyen mimar

Mimar Metin Karadağ ÖDP'nin ilk üye toplantısında bu partinin tuvaletini temizleme önerisi yapmış ve dediğini de hayata geçirmişti. Karadağ hafta sonu Beyoğlu ilçeye gelmiş ve partinin tuvaletini pırıl pırıl yapmıştı.

Neden bu partideydi; "Kendi kendime kendi yanlışlarımı tüketme şansımı verdiğim için bu partideyim. BSP kurulduğunda hiç kimse BSP'liyim demiyordu. Ben şurdan geldim, ben buradan geldim diyordu. Şimdi ÖDP'ye geçtik Burada da ben şurdan geldim, buradan geldim demeyelim. Burada da aynı şeyler olmasın. Geldiğimiz yer belli ÖDP'liyiz." Mimar çok heyecanlı olduğunu söylüyordu; "Ülke tarihinin ilk sivil siyasi partisi olmasından dolayı çok heyecanlıyım. Kamusal alana bu açıdan baktığı için de hayatın içerisinde bir partiyiz. Bundan da heyecanlıyım. Geçen hafta tuvaleti temizleme sözü vermiştim. Temizledik. Bu hafta da Habitat sivil forum için çalışıyorum. Alternatif Habitatçı arkadaşlarla birlikte çalışmak isterim."

"ÖDP'yi varlığımın bütün açılımlarının sergilendiği ve örgütlenmek zorunda olduğu bir kurum olarak varsaymıyorum" diyordu Burhan. Farklı düşünceleri vardı. "Kendimi politikanın alanıyla ilşkilendirmenin temel yöntem ve esasları konusunda, inandığım ve bildiğim bir model dahilinde buraya gelmeyi düşünüyorum. Bu nedenle herşeyden önce buradaki yapının bir an önce kendi formel karakterine kavuşturulması gerekir. Bu parti içerisinde politika oluşturmak , konjoktüre ilişkin cümle üretmek, kültürel hayat için yeni bir şeyler söylemek kadar, tuvaleti temizlemek te önemli. Gerek mesleki aidiyetim çerçevesinde, gerek kültürel aidiyetim çerçevesinde verebileceklerimi sonuna kadar vermek isterim. Ama istemeyi bilen bir partiyle birlikte çalışmayı isterim. Vermeye kişisel olarak hazırım."

Partinin burada olmayan topluluklara doğru mesajlar ileteceğine ve bu mesajların karşılığında da gelen enerjiyi isdihdam edebileceği alanlar yaratabileceğine inanıyordu.

Bu farklı görüşler sadece bir ilçede vardı. Yüzlerce il ve ilçe binasından sokağa doğru taşan ve "farklı biçimlerde, farklı enerjilere sahip olarak burada varlık göstermek isteyenlerin, enerjilerini toparlayacak, onlardan almasını bilecek ve onlarla çoğalacak" bir yapının inşa süreci tartışmaları daha uzun zaman süreceğe benziyordu. Bütün bunlar, yapıyı çok sonraki süreçlere taşıyacak bir temelin oluşturulmasıydı sadece..

'Ucu açık'lık ve 'farklılıkları dondurmamak'

Kenan KALYON

İsmail Duygulu'nun, SÖZ'ün bir önceki sayısında geniş bir özetini verdiği "Yeşil'in Siyasete Yansıma Biçimleri" seminerinde, ÖDP adına sunuş yapan Saruhan Oluç soru bombardımanına uğradı. Özellikle ekolojik krize ve endüstriyalizme ilişkin bazı sorular can alıcı önemdeydi. Saruhan Oluç ucu açık - ama kaçamak değil- cevaplar verdi. ÖDP programına atıfta bulunarak üzerine basılan zemini ve sorunun bu aşamada kaçınılmaz olarak tartışmaya açık bırakılan yönlerini anlatmaya çalıştı.

SÖZ'ün önceki sayılarından birinde, günümüz dünyasının düşünsel akımları ve önemli tartışmalarıyla ilgili oldukları anlaşılan üniversite öğrencileri arasında, ÖDP'ye yakınlık duymalarını, bu partinin birçok sorunu "ucu açık" biçimde ortaya koymasına bağlayanlar vardı. Gerçekten de, içinden geçtiğimiz dönemde ucu açıklık, ÖDP bakımından bir zayıflık belirtisi değildir. Bir avantaj olduğu bile söylenebilir. Ancak, bu başlangıç avantajının kısırlaştırıcı bir mazerete dönüşmemesi, yeni açılımlara, günümüzün dünyasını ve Türkiye'sini kavrayacak teorik-politik belirginliklere yataklık etmesi koşuluyla.

Yeşiller'in sözü edilen seminerinde ÖDP tartışıldı ve bunun karşısında yeşil hareketin politik bağımsızlığı duyarlılığı dile geldi. Bu duyarlılığı anladığını belirten bir konuşmacının "ama" diye devam eden sözleri dikkat çekiciydi: "Homojenleştirici ve indirgeyici yaklaşımlardan çok çektiğimiz için bir dönemdir yaptığımız farklılık vurguları, farklılıklar içinde donup kalmaya yol açmamalıdır."

Burada söz konusu olan, sosyalist hareketle ekolojik hareketin bugün ve gelecekteki ilişkileridir. Farklılıkları dondurmaya evet. Ama önce en genel ve kapsayıcı çerçevesiyle bugünkü farklılığı tanımak gerekir.

Burada söz konusu olan, sosyalist hareketle ekolojik hareketin bugün ve gelecekteki ilişkileridir. Farklılıkları dondurmaya evet. Ama önce en genel ve kapsayıcı çerçevesiyle bugünkü farklılığı tanımak gerekir.

Ekolojik hareketin kalkış noktası ve kendisini tanımladığı birincil zemin, toplum-doğa ilişkileridir. Kuşkusuz ekolojik eleştiri ve politika kendisini yalnız bu alanla sınırlamış değildir. Bilim–teknoloji, bilim-toplum ilişkileri, çok katlı egemenlik ilişkileri, ekonomi-politik, aygıt tahakkümü, modernizm gibi peç çok alanda ekolojik hareket, hatırı sayılır bir literatür biriktirmiştir. Ancak, onun bütün bu konularla ilgili görüş ve önerileri, kalkış noktasıyla yakından bağlantılıdır. Toplum-doğa ilişkilerini yeniden düzenleme talebi, bir mıknatıs gibi diğer alanlara yönelik görüşleri kendi etrafında dizer.

Gelecekteki muhtemel ilişkiler bir yana, günümüze kadar marksizmle arasındaki mesafenin temel nedeni de budur: Marksizm, ilk önce toplumsal ilişki ve çelişkilerden, bunun genellenebilir tarihsel yasallıklarından ve öznelerinden, mülkiyet ilişkilerinden, tarih boyunca mülkiyet ilişkleriyle üretici güçler arasındaki uyum/ kopma diyalektiğinden hareket ederken; ekolojik hareket, bazı eğilimleri dışında insanın ve büyük insan gruplarının üretim süreci içindeki yerlerine belirleyici bir önem atfetmez. Toplumsal var oluşun ihmale uğramış saydığı yönlerine oklarını yöneltir. Mülkiyet ilişkileriyle tanımlanmış bir sistemden çok, "sanayi uygarlığı" başlığı altında topladığı insan-doğa ilişkilerini eleştiri nesnesi yapar. Ekolojik hareketin teorisyenleri geleneksel toplumsal özne ve edimcileri -işçi sınıfı dahil- sanayi uygarlığının, modernist akılcılaştırma ve nesnelleştirme süreçlerinin uyumlu kurbanları sayarlar.

Bu mesafe aşılabilir mi ve farklılıklar içinde donmak yerine daha kapsayıcı ve bütünleyici siyaset çerçevesi içinde farklılıklar kanırtılabilir mi? Evet, bu mümkündür. Bunun için özellikle, ekolojik hareketin katkılarını reddetmeksizin, ama ondan basit ve seçmeci ödünç alma yoluna da sapmaksızın, marksizmin, sorunu kendi bütünselliği içine yerleştirmesi gerekiyor.

Görünen odur ki, geçerli doğa-toplum ilişkilerinden radikal bir kopuşun zorunluluğu üzerine basılacak ortak zemindir. Artık toplum-doğa ilişkilerinde ciddi bir dönüşümü de kapsamayan yeni bir toplum tasarımı, buna ilişkin taleplerle de halhamur olmamış bir toplumsal kurtuluş mücadelesi olamaz.

Her çağdaki doğa imgesi ve insan-doğa ilişkileri toplumsal ilişkiler tarafından koşullanmıştır. İnsanın insanla çelişkilerinin üzerinden atlayarak veya onları hafifseyerek doğayla ilişkiler dönüştürülemez. Örneğin bu tür bir perspektif farklılıkları dondurmaktansa eriten olanaklar sunabilir.

Daha ötede ise "ucu açık" ve tartışmalı sorunlar duruyor: Kapitalizmin ve burjuva ufkunun ötesindeki doğayla ilişkilerin kavramsal çerçevesi; mevcut durumun insanın doğaya müdahalesinin mutlak sınırı olarak algılanıp algılanmayacağı, v.b.

Kısacası hem "ucu açık"lık hem de "farklılıkları dondurmama", içinden geçtiğimiz dönemde gerekli vurgu ve yaklaşımlardır.

ÖDP'ye öfkeli salvolar

Vehbi ERSAN

Özgürlük ve Dayanışma Partisi'nin, bugüne kadar siyasi arenada alışılagelmiş biçimlerden uzak olarak, hem de 20 bine yakın insanın coşkulu şenliğiyle kurulması, onu birdenbire medya ve siyaset dünyasının gündem maddesi haline getirdi. Çok değişik yelpazedeki kişiler, gruplar ÖDP değerlendirmeleri yaptılar; değerlendirmeler de ÖDP'nin renkli, çelişik yapısı kadar renkli ve çelişik oldu. Kimisi yerin dibine batırırken, kimisi göğe çıkardı. Hem burjuva medyası, hem geleneksel sol, "aşk ve devrim" sözcüklerine öncelik verdi. Bu iki sözcüğün yanyana gelmesinde yumuşatılmış bir devrim, yumuşatılmış bir düzen eleştirisi gördü. Oysa aynı salonda "Mahir, Hüseyin, Ulaş, Kurtuluşa kadar savaş", "Yaşasın sosyalizm", "Yaşasın devrim ve sosyalizm", "Yaşasın halkların kardeşliği" sloganları da atılmıştı. Kısacası herkes ÖDP'de görmek istediğini gördü.

Geleneksel solun öfkesi

ÖDP çıkışında sosyalist bir parti olarak kendisini tanımlamadı ve kendisini sosyalistlerle sınırlandırmadı. Fakat Türkiye sosyalist hareketinin şöhretli pek çok ismiyle, bilinen bazı siyasi akımların varlığı onun sosyalist sol açısından ele alınmasını kaçınılmaz kılmaktaydı. Gerçekten de bu parti, içerisinde yer alan sosyalistlerin, sosyalist akımların yeni sosyalizm arayışlarının bir sonucuydu. Ortaya çıkan şey de geçmişin alışılagelmiş teori ve pratiğine hiç benzemeyen, adeta bu teori ve pratiği hiçe sayan bir oluşumdu. Sosyalizm adına yapılan bu işin geleneksel solun şişeklerini üzerine çekeceği açıktı.

Nitekim, geleneksel sol, neredeyse yüz yıla yaklaşan bir tarihin gelenekselleşmiş teori zemininden yola çıkarak ÖDP'yi öfkeli bir eleştiriyle karşıladı. Sosyalist İktidar gazetesi, 19 Ocak tarihli sayısının birinci sayfa manşetini ÖDP'ye ayırdı. "Solda ikinci tasfiye operasyonu başladı" başlığıyla yapılan yorumda, "TBKP-SBP sürecinde yüzlerce devrimciyi ortada bırakan tasfiyeci zihniyet şimdi 'her yerden geliyoruz' şiarı ile yeni bir kişiliksizleştirme hamlesi başlattı" denildi.1-15 Şubat tarihli Özgür Gelecek dergisi "Her şey Marksizmi-Leninizmi tartışalımla başladı ve sonuç; Aşk ve 'Devrim' Partisi: ÖDP" başlığıyla verdiği haberde, ÖDP, "ödleklerin kurduğu" "Düzene giden istasyon" olarak nitelendirildi. Haftalık Kurtuluş gazetesi, "ÖDP ya da Aşkın ve devrimin partisi; tasfiyecilikte yolun sonu... Bataklığı tercih ettiler" başlıkları altında şu yorumu yaptı: "ÖDP adı verilen bu tasfiyeci yapı kendini kamuoyuna 'aşkın ve devrimin partisi' olarak, yeşillerin, morların, karaların, pembelerin... partisi olarak sundu."

Yine Atılım gazetesinin 27 Ocak-3 Şubat tarihli başyazısında "Burjuva demokrasisinde sol kanat: ÖDP" başlığı altında "Geçtiğimiz hafta sonu malum medya, şehvetli sevgi gösterileri arasında aşk ve devrim partisinin kuruluş ilanını selamladı. Çürüme, döneklik, teslimiyet, kapitalizm önünde diz çöküş, liberallerin alkış tufanına boğuldu" görüşlerine yer verildi.

Doğu Perinçek, "Sosyalizmi kabul etmeyen bir parti kapitalizm içerisinde yer alıyor demektir" diye konuştu. Aydınlık'ta "Kapitalizmin serüveni: Burjuva demokratik devrimden, emperyalizmin neo-liberalizmine.." yorumuyla, Aktüel'in hazırladığı kapak yayınlandı.

Keskin sirke küpüne zarar

Geleneksel sol ÖDP'yi burjuva demokrasisinin bir parçası, sosyalizmin teorik ve pratik tasfiyesi olarak niteleyerek, onu, devrimin ve sosyalizmin önünde bir "tehlike", "stratejik bir engel" olarak görüyor. ÖDP'nin yığınları aldatacak, düzen içine kanalize edecek böylelikle karşıdevrime hizmet edecek bir siyasal odak olacağını varsayıyor. Bunun kanıtları olarak, bu partide yer alan siyasal akımların ve kişilerin 12 Eylül sonrası ideolojik, örgütsel ve pratik evrimlerini gösteriyor. Kuşkusuz bu kanıtlar, geleneksel solun her bir akımının, kendi subjektif ölçülerine göre sıralanıyor.

Ve tabii ki geleneksel solun bu öfkeli yaklaşımı, ÖDP'nin eski veya yeni sosyalistlerden, Kürt cephesinden, aydın kesimden yaygın bir sempati kazanmasından da ileri geliyor. Bir anlamda ÖDP, geleneksel solun tüm çabalarına karşın ulaşamadığı potansiyelini, müttefiklerini ele geçirecekmiş gibi duruyor. Ayrıca tüm çeşitliliği ve kafa karışıklığıyla, geleneksel solun ulaşıp da elinde tutmakta zorlandığı insan malzemesinin sorularına bir yanıt işlevi görüyor.

Geleneksel sol, ÖDP'yi, "dönekler", "tortular", "süprüntüler" vb. diyerek sövgüye boğarken, kendi zeminin ilkelerine uygun davranmamış oluyor. ÖDP'nin içinde ve çevresinde yer alan pek çok kişi ve kurumun, demokratik platformda hayli yaygın bir niceliği temsil ettiğini ve kendi müttefiki olduğunu unutmuş görünüyor. Gideremediği alışkanlıklarıyla, kendisini yakın çevresinden de kopardığının farkına varamıyor.

Kıssadan hisse

Eğer ÖDP, binlerce kişinin coşkulu katılımı ve yaygın bir aydın desteğiyle kurulmamış olsaydı, geleneksel solun bu denli tepki göstermeyeceği söylenebilir. ÖDP'nin, sosyalizme sempati duyan ama geleneksel solun ne ideolojik, ne de örgütsel olarak ikna edebildiği yaygın bir sol potansiyeli heyecanlandırdığı açıktır. Bir an için 'tasfiyecilik', 'burjuva demokrasiciliği' gibi iddiaların doğru olduğu varsayılsa bile, geleneksel solun, ÖDP'nin nesnel bir değerlendirmesi için şu soruları yanıtlaması gerekiyor: 12 Eylül'den bu yana 15 yıl geçmiştir ve neden hala geleneksel sol bir yükselişe geçememiş, sosyalist potansiyeli 'tasfiyeciler' toparlamıştır? Eğer geleneksel sol bir yükseliş içindeyse, yenilgi dönemlerine özgü olan 'tasfiyecilik akımı' neden diğer geleneksel sol grupların yıllardır toparlayamadığı bir potansiyeli harekete geçirmiştir? Veya bütün bunlar bir yana, onca geleneksel sosyalist örgüt varken ÖDP gibi bir parti, nasıl bu kadar geniş bir etkiye, üstelik hiçbir örgütsel çaba sarfetmeden, ulaşabilmektedir? Herhalukarda geleneksel sol, ÖDP'den kıssadan hisse çıkarmak durumundadır.

ÖDP, ister olumlu, ister olumsuz anlamda olsun, dünyadaki sosyalizmin yenilgisinin ardından başlayan sorgulama-tartışma sürecinin bir ürünü olarak ortaya çıkmıştır. "Biz zaten Sovyetler Birliği, Arnavutluk, Çin vb.'nin revizyonist, kapitalist, sosyal-emperyalist vb. demiştik" değerlendirmeleri dışında geleneksel solun yapmadığını, yapamadığını yapan akımlar ve kişiler ÖDP'yi kurmuştur. Ortaya çıkan şey, bütün o siyasal akımların, kişilerin çabalarının ürünü olsa bile, subjektif niyetlerinin ötesinde bir olguyu ortaya çıkardığı kabul edilmelidir.

ÖDP'nin sınavı

Geleneksel solun, ÖDP'ye yönelik eleştirilerinin bir diğer ağırlık noktasını, pratiğe, mücadeleye ve kavgaya ilişkin olanlar oluşturuyor. Herkesin kendisine göre bir pratiği, mücadelesi olduğu gerçeği ile subjektif abartmalar bir yana konulduğunda, ÖDP'nin eylemiyle ciddi bir muhalefet partisi olup olmayacağına ilişkin kaygı ve eleştiriler, ÖDP'nin nasıl yanıtlayacağı henüz belli olmayan ve yanıtlaması zorunlu temel sorudur. Yeni bir örgüt, yeni bir işleyiş, yeni bir ilişki tarzı ve hatta yeni bir hayat iddiasıyla ortaya çıkan ÖDP, geleneksel solun uzun yıllara dayalı sınanmış, güvenilir ve iş yapma yeteneği bulunan geleneksel örgüt kültürünün karşısında bir sınav verecektir. ÖDP, bu sınavı verebildiği oranda binlerce insanda yarattığı umudu ete kemiğe büründürebilecek, geleneksel solla gerilimini azaltamasa bile onun aşılmasını sağlayabilecektir.

68'liler ve ÖDP

Çağatay ANADOL

1960'lı yılların ortalarında ya da ikinci yarısında anti-emperyalist, bağımsızlıkçı, sosyalist düşünceler doğrultusunda mücadeleye katılmış insanlara genellikle '68 kuşağı mensubu deniliyor. Çok sayıda genç insanın, özellikle öğrenci gençliğin belirgin bir zaman dilimi içinde mücadeleye atılmasını belirleyen özgün Dünya ve Türkiye koşulları bakımından '68 kuşağı kavramının nesnel bir tarafı var. Ama anti-emperyalist mücadelede öğrenci gençliğe özel bir misyon biçmek bakımından bu kavramın öznel bir tarafı da var. Ben kendimi, nesnel olarak '68'li sayarım, ama öznel açıdan '68'li olmadığımı düşünürüm. Her neyse, öznel ya da nesnel, Türkiye sosyalist hareketinin 1970-1995 dönemine, sevabı-günahıyla bu kuşağın damgasını vurduğu bir gerçek. Henüz bu "sevap-günah" meselesini irdeleyecek tahliller, araştırmalar, tartışmalar yapılmış değil. Ama ben kendi vicdanımda sosyalist hareketi küçük feodal beyliklere bölmüş olduğumuz gibi bir rahatsızlık taşıyorum en azından. 1966'da Türkiye İşçi Partisi'ne girdiğimde bu parti ülke emekçilerinin siyasi hareketini tek başına temsil ediyordu. Zamanla ideolojik netleşmelere paralel olarak makul ölçülerde bir ayrışma olmasını da doğal karşılıyorum. Ama galiba makul ölçüsünü aşacak kadar fazla ayrıştık. İdeolojik netlik tutkumuz, yığınsal bir partinin özlemlerimizi gerçekleştirmek için temel dayanak olduğu gerçeğini gözardı ettirecek ölçüde bir saplantı haline geldi. Sonuçta netlik tarifleri hemen hemen aynı, birbirine benzer insanlardan kurulu ayrı ayrı bölükler oluştu ve enerjimizin büyük bir bölümünü de egemen sınıflara karşı mücadele yerine birbirimizle mücadeleye ayırdık. Mücadelenin temelini "kimin daha devrimci, kimin ideolojik açıdan daha tutarlı" olduğunu kanıtlama ve en yakın rakibi (son ayrılınan bütünlük, ya da bu bütünden son kopanlar) safdışı etme arzusunun oluşturduğu ve entelektüel formasyonumuz, cevapları yazılmış metinlerin içinde aramanın ötesine geçebilmeye yetmediği için marksizmi, içinde her şeyin yanıtının var olduğu bir "kara kaplı kitap" derekesine indirmiş ve neredeyse harflerden anlam çıkaran, polemikçiliği üreticiliğinden çok yüksek bir konuma sürüklemiş olduğumuzu düşünüyorum.

Özgürlük ve Dayanışma Partisi'nin kuruluşu ve sosyalist hareketin 1960'lardaki gibi birleşik bir kanala akıtılabilmesi işinde '68'lilerin çok büyük katkısının bulunmasını ben bir tür özeleştiri ve vicdanlarımızdaki yüklerden kısmen kurtuluşumuz olarak görüyorum.

Özgürlük ve Dayanışma Partisi'nin kuruluşu ve sosyalist hareketin 1960'lardaki gibi birleşik bir kanala akıtılabilmesi işinde '68'lilerin çok büyük katkısının bulunmasını ben bir tür özeleştiri ve vicdanlarımızdaki yüklerden kısmen kurtuluşumuz olarak görüyorum.

Bunun peşini getirmeliyiz. Galiba getireceğiz de. Çünkü doğal olan süreç ÖDP'de gerçekleşti. Partinin yönetiminde hissedilir bir "78'liler kuşağı" ortaya çıktı ve '68'liler geri planda kalmayı içlerine sindirdiler. Geçmişlerinin temel özelliklerinden biri olan birbirleriyle "kavgalı kuşak" vasıflarını aştılar. ÖDP'de buluştukları kendi kuşaklarından insanlarla dostluklarını yeniden kurmaya başladılar.

Kanımca, şimdi ÖDP ve sosyalist hareket onlardan önemli bir katkı daha bekliyor. Bunun eski grupsal varlıkların süratle eritilmesi olduğunu düşünüyorum. ÖDP'de parti birliğini, partililer arasındaki iç dayanışmayı bozmama kaydı ile yeni temalar etrafında geçici ya da kalıcı yeni beraberliklerin ortaya çıkması doğaldır. Ama bizim kuşağın geçmişte ayrı ayrı kadrolaşmış olmasını temel alan gruplaşmaları süratle aşmamız gerekiyor. Bu, hem yeni döneme ve yeni sorunlara yeni cevaplar arayabilmemiz açısından önemli, hem de kontenjansız bir parti hiyerarşisi kurabilmemiz açısından olmazsa olmaz bir koşul. Tüm ÖDP üyelerinin birer partili olarak özlük haklarını eşitleyebilmek, partide grupsal avantajlara sahip tek bir üye kalmamasını sağlamak, önümüzdeki mücadele süreci içinde örgütleyicilikleriyle, düşünsel sorunları çözümleme yetenekleriyle ve insani olumluluklarıyla, her birimde ve tüm parti sathında üyelerin sempatisini kazanacak insanların, yani partinin gerçek yeteneklerinin seçim mekanizmalarından rahatlıkla süzülebilmesi ve her yönetici–koordinatör pozisyona en iyilerimizin gelebilmesi buna bağlı.

Son olarak '68'lilerin tarihsel misyonlarının kapanmadığını, 30 yılda edinilmiş deney birikimlerine partimizin ihtiyacı olduğunu, kendi 20'li yaşlarımızın kestirmeciliklerine, sertliklerine, dünyayı ve ülkeyi bir anda değiştirivereceğimize olan naif inancımıza yeni kuşakların yeniden düşmemesi için bu tarihsel tecrübeyi aktarmanın gerekebileceğini ve her şeyden önemlisi bin güçlükle otuz yıl sonra yeniden ulaşabildiğimiz parti birliği mevziinin savunulmasında başrolün '68'lilere düştüğünü de belirtmek istiyorum.

KESK mücadele takvimini açıkladı

Haber Merkezi – Kamu Emekçileri Sendikaları Konfederasyonu-KESK'in Genel Yönetim Kurulu, geçtiğimiz hafta yaptığı toplantının ardından aldığı kararlar bir basın açıklamasıyla kamuoyuna duyuruldu. KESK Genel Başkanı Siyami Erdem adına yapılan açıklamada, Türkiye'nin içinde bulunduğu ekonomik, siyasi ve sosyal kriz değerlendirilerek, dönemsel mücadele takvimi duyuruldu. Erdem açıklamasında, Türkiye'nin tam bir kriz içinde bulunduğunu, siyasi partilerin sorunların çözümünde kararlı adımlar atamadığını kaydederek, Türkiye'nin temel sorunlarının demokrasiyle çözümlenebileceğini ifade etti. Erdem, sendikal haklar, düşünce özgürlüğü isteyenlere, insan hakları ihlallerine karşı çıkanlara ve savaşın halkların kardeşliği temelinde sona erdirilmesini ve barış isteyenlere karşı her türlü baskı uygulandığını belirtti.

Tüm hakları için 1989 yılından bu yana mücadele yürüttüklerini belirten Erdem, "Emekçileri anayasa ve uluslararası sözleşmelerin güvencelerinin yanı sıra "Haklar yasalardan önce gelir" şiarı ile fiili ve meşru zeminde sendikalarımızı kurduk ve kurumlaştırdık" görüşlerine yer verdi.

Şimdi sıranın sendikal hakları kullanmakta olduğunu ifade eden Siyami Erdem "Anlaşmazlık durumunda grev hakkını kullanma sürecini fiilen başlatıyoruz" dedi.

Kamu emekçilerinin sahip olduğu hakların kullanılması için yasal bir düzenlemenin beklenmesinin zorunlu olmadığını kaydeden Erdem şöyle dedi:

"İşveren sendikalarımızla toplu pazarlık masasına oturmak ve bunun sonucunda bir toplu sözleşme bağıtlamak için bir yasal düzenlemeye ihtiyaç duyuyorsa işverenin yapması gereken bir iştir. Zira yasa yapma yetkisi işverenimiz olan devleti yöneten siyasi iktidarla, parlementoya aittir."

KESK Genel Başkanı Siyami Erdem, kamu emekçilerinin yeni istikrar tedbirlerine karşı diğer işçi sendika ve konfederasyonlarıyla, emekten ve demokrasiden yana tüm güçleri ortak bir mücadele programının çıkarılmasından olduklarını da belirterek tüm sendikalara çağrıda bulunduklarını belirtti. Erdem'in açıklamasında KESK'in aldığı dönemsel mücadele takvimi de yer aldı.

Bu takvimi olduğu gibi yayınlıyoruz:

Dönemsel Mücadele Takvimi

1- KESK'e bağlı sendikaların işkolu/işyerine ait özel talepleri ile tüm çalışanların ortaklaştığı genel talepleri içeren toplu sözleşmeye çağrı dilekçelerinin tüm kamu çalışanları tarafından imzalanması için 26 Şubat -1 Mart 1996 tarihleri arasında kampanya yürütülecektir. Toplanan bu dilekçelerin bir örneği işyeri yapılması hiyerarşisi içinde işverene iletilmesi talep edilirken bir örneğide toplu olarak şubeler platformunun yapacağı kitlesel basın açıklamaları ile sendikal işverenine gönderilecektir.

2- 26 Şubat-1 Mart 1996 tarihleri arasında en geniş kamuoyu desteğinin sağlanması için şubeler platformu kendi illerindeki işçi sendikaları şubeleri, siyasi partilerin il örgütleri ve diğer sivil toplum örgütleri ziyaret edilerek, destek istenecektir.

3- 5 Mart 1996 tarihinde Tüm Maliye-Sen Ankara Şubesi'nin kapatılması ile ilgili açılan davanın izlenmesi için Ankara Şubeler Platformu öncülüğünde kitlesel katılım sağlanacaktır.

4- Eğitim-Sen'in kapatılması ile ilgili açılan davanın 13 Mart 1996 tarihindeki duruşmasına, sendikalarımızın kapatılması istemlerine ve üyeler üzerindeki baskılara karşı kitlesel olarak Ankara'ya gidilecektir.

5- 16-17 Mart tarihlerinde tüm illerde kamu çalışanlarının ortak katılacağı toplantılar yapılacaktır.

6- 8 Mart Kadınlar Günü kadınların yaşadığı cins ayrımcılığı sorunlarını, yanı sıra bugünkü ülke koşullarının kadınlar üzerinde yarattığı baskılarla ilgili somut sorunların ele alınacağı etkinle kutlanacaktır.

7- 21 Mart Newroz bayramının kutlanması etkinliklerinde barış ve kardeşlik duygularını öne çıkaran bir yaklaşımla kitlesel olarak yer alacaktır.

Doğu ve Güneydoğu'da süren savaşın durması, tek yanlı ilan edilen ateşkesin toplumsal bir kabul haline gelebilmesi, barışın kalıcılaşması için KESK bugüne kadar olduğu gibi bundan sonrada barış örgütlülüklerinde içirisinde yer alarak etkinliklere devam edecektir.

8- 18-29 Mart-1996 tarihleri arasında KESK sendikal haklarımızın kullanılması çerçevesinde kamuoyu oluşturmak ve destek sağlayabilmek için çalışmalar yapacaktır. Medya, siyasi parti genel merkezleri, siyasi partilerin TBMM grup başkanları, TBMM Başkanı, Cumhurbaşkanı, hükümet, işçi sendikaları konfederasyonları genel merkezleri ve demokratik kitle örgütlerinin genel merkezleri ziyaret edilecek, uluslararası ilişkiler kurulacaktır.

9- 8 Nisan 1996 tarihinde Ankara'da kitlesel basın toplantısı yapılarak sendikalarımızın hazırladıkları taleplerini içeren dosyalar sendikalar tarafından işverenlere sunulacaktır.

10- 13-14 Nisan 1996 tarihlerinde matropol illerde zamlara karşı, savaşa karşı, özelleştirme ve IMF dayatmalarına karşı, insan hakları ihlallerine karşı tüm toplumsal sorunlarımızın çözümünü kapsayan içerikte mitingler yapılacaktır.

11- Kamu emekçileri sendikalarının işverenlere yaptığı toplu sözleşme talebi işveren tarafından karşılık görmediğinde 15 Nisan tarihinden itibaren tüm işkollarında işbırakma eylemi yapılacaktır..

PANEL

Kuruluşunun 35. Yılında TİP ve Kitlesel Çağdaş Sosalist Parti

Panelistler:
Ufuk Uras (ÖDP Genel Başkanı)
Sadun Aren (BSP Genel Başkanı)
Nihat Sargın (TİP Genel Sekreteri)
Artun Ünsal
İlkay Demir
İlhami Aras
Yöneten:
Mustafa Atalay

11 Şubat 1996-Pazar
Fuar Dilek Restaurant (Lozan Girişi)
Saat: 13.00 Akşam yemek: 19.30

İZMİR

ZEYNEP KINA
ÇATLAYAN ŞAFAK
mephisto

ZEYNEP KINA
ÇATLAYAN ŞAFAK
ÇIKTI!

Bilinen ÖDP ile bilinmeyene doğru

Veysi SARISÖZEN

Özgürlük ve Dayanışma Partisi'ni tanımlamamı isteseydiler şöyle derdim: ÖDP, sosyalist yönelimli toplumsal muhalefetin partisidir...

Böyle bir tanım ÖDP'nin sınıfsal yapısını elbette doğrudan vermez. Bu sınıfsal yapıyı anlamak, ancak genel olarak değil de, şu anda, ya da verili somut durumda toplumsal muhalefetin, ama sosyalist yönelimli toplumsal muhalefetin bilimsel analizi ile mümkün olabilir.

Boynumuzu aşan böyle bir analizi partili ve partisiz sosyologlara bırakarak devam edelim.

"Sosyalist yönelimli toplumsal muhalefetin partisi" tanımı, aynı zamanda bilinen KP tanımına da uymaz. Örneğin "işçi sınıfı partisi" tanımı farklı bir sosyolojik düzlemi belirtiyor. Kimi yazarlar "indirgemecilik" ya da "ikamecilik" diyorlar. Burada partinin sınıfsal temeli, bir tür programatik hedefe benziyor, elbette KP bu hedefe ulaşabilmek için belirli araç ve yöntemleri de benimsiyor. Partinin sınıfsal temeli pratik olarak değil de, ilkesel olarak tanımlandığı için, Marksist bir partinin kendiliğinden işçi sınıfının partisi olduğu sonucuna varılıyor.

ÖDP'nin kuruluşu esnasında, "sosyalist amacı ifade edelim mi, etmeyelim mi" tartışması, görüldüğü gibi, "sosyalist olanlarla olmayanların" tartışması değildi. Bu tartışma "hareket" ile "parti" sentezi hakkında henüz taraflar olarak herbirimizin açıklığa kavuşmamış oluşumuzun ürünüydü.

Böyle bir sonuca varılmasına ilkesel açıdan pek fazla bir şey denemese de, bu sonuca varmanın bazen dramatik sonuçları da oluyor. On yıllar ve on yıllar boyunca kendilerini böyle tanımlayan birçok partiyi işçiler tanımıyor bile...

ÖDP ise, varolan, eylem halindeki somut toplumsal muhalefet hareketinin partisi olarak tanımlanınca durum değişiyor. O zaman ÖDP, o anda sosyalist yönelimli toplumsal muhalefetin sınıfsal bileşimi ne ise, o bileşimin partisi oluyor. Saflarında işçi sınıfının sosyalist öncü güçlerine dayananlardan, gençlik, kadın, çevre hareketlerine dayananlara, beyaz yakalı çalışanlara dayananlardan, pasifist hareketlere dayananlara kadar varolan, eylem halindeki ve sosyalist yönelimli tüm sosyo-politik güçlerin örgütlü kesimlerini birleştiriyor.

Bu, ÖDP'nin çok renkliliğinin sosyo-politik temelini oluşturuyor. ÖDP'nin "çoğulculuğu" ise, farklı sosyalist yönelimli toplumsal muhalefet hareketlerinden birini ya da ikisini toplumun asıl itici gücü sayan, değişik görüşlere sahip, farklı platform ve gruplaşmalara izin veriyor olmasından geliyor. Kısaca "çok renklilik" ÖDP'nin sosyal temeli ile, "çoğulculuk" ise -elbette bu temelle desteklenen- örgütsel ilkelerle ilgili kavramlardır.

Bu tanıma karşı şu itiraz gelebilir: "Neden sosyalist yönelimli de, yönelimsiz değil?"

Sosyalist yönelim, şu ya da bu nedenle kapitalizme ya da emperyalizme karşı olmak ve onu şu ya da bu yöntemle tasfiye etmeyi amaçlamak anlamına geliyor.

Saflarında sosyalist yönelim bulunsa da amacı bakımından yönelimsiz bir toplumsal muhalefet hareketi elbette olabilir. Örneğin, tek bir somut nedenle, o neden etkisini sürdürdüğü sürece varolan, "geçici" hareketler de toplumsal muhalefet hareketleridir, belli bir savaşa karşı barış hareketi ya da belli bir faşist rejime karşı antifaşist demokrasi hareketi de öyledir.

Ama bu toplumsal muhalefet hareketleri parti değildir. Gerçi bunlar çok etkili örgütsel biçimlere, hatta kimi zaman özyönetimsel iktidar rüşeymini andırır oluşumlara da dönüşebilirler. Böyle de olsa, onları vareden ortam-neden zayıflayınca sönümlenmeye mahkumdurlar.

Parti ise bir tek toplumsal muhalefete dayanılarak oluşan bu gibi örgütlerden farklı olarak, varolan, birbirinden ayrı toplumsal muhalefet hareketlerini onların ortak yanlarını kendi amacı benimseyen ve bu sayede hepsini bir tek kanalda birleştiren örgüttür.

Ortak yanlar deyince, bunu, sözkonusu hareketlerin her birine özgü özellikleri parti programında yan yana yazarak belirtemeyeceğimizi peşinen söylemek gerekir. Faşizme, emperyalizme, erkek egemen topluma, çevre tahribine vs. karşıtlığı ifade etmek, gerçekte olanı sıralamak dışında bir anlam taşımayacaktır. Dahası partiyi onların yerine geçirmek olacaktır.

Ortak yan nedir? Bu ortak yan toplumsal muhalefet hareketini hem içermekte, hem de ondan farklı bir nitelik kazanmaktadır.

İşte bu, "hareket" ile "parti"nin sentezi oluyor.

ÖDP'nin kuruluşu esnasında, "sosyalist amacı ifade edelim mi, etmeyelim mi" tartışması, görüldüğü gibi, "sosyalist olanlarla olmayanların" tartışması değildi. Bu tartışma "hareket" ile "parti" sentezi hakkında henüz taraflar olarak herbirimizin açıklığa kavuşmamış oluşumuzun ürünüydü. "Parti" geleneğinden gelenler "sosyalizm" sözcüğünde, "hareket" geleneğinden gelenler "toplumsal muhalefet" sözcüğünde, elbette boş yere ısrar etmediler.

Peki açıklık sağlandı mı? Bence sağlandı. "Şenlik" ve sonraki yankıları bu açıklığı yeterince sağladı. Bu açıklık sağlanınca da tartışma bitti. Görüldü ki, ÖDP hareket geleneğini de, parti geleneğini de, her ikisini aşarak sentezleştirme yeteneğindedir.

Bu yetenek, onun dayandığı toplumsal muhalefetin niteliğinden geliyor. Toplumsal muhalefet hareketleri, hem harekettir, hem de sosyalist yönelim taşıdığı için bir parti formunda örgütlenmeyi istemektedir.

Şentez budur.

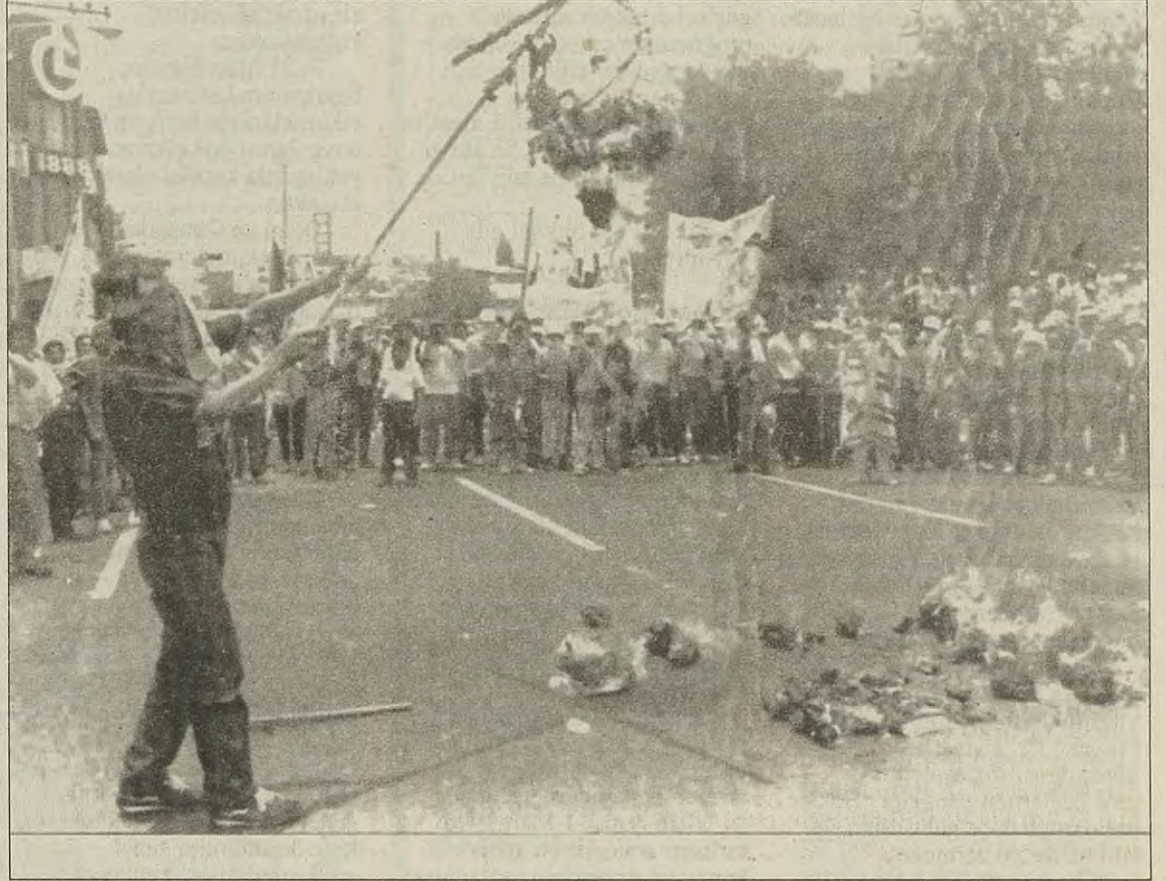
ÖDP yapay bir parti değildir, onu kuran bizler "her ne olursak olalım", onu kurarken izlediğimiz yöntemler her ne olursa olsun, ÖDP canlı bir organizma olarak doğmuş bulunuyor.

El Salvador;

Toprak sorunu bitmiyor

12 yıl süren iç savaştan sonra Farabundo Marti Ulusal Kurtuluş Cephesi (FMLN) ile hükümet güçleri arasında 1992 yılında barış imzalanmıştı. Bu barış anlaşmasının en önemli maddelerinden birisini de "Toprak sorunu" oluşturuyordu. Aradan geçen 4 yıl birçok sorunun olduğu gibi toprak sorununun da hala çözülemediğini gösteriyor. 1994 yılında yapılan seçimlerde FMLN 21 milletvekili çıkartıp ülkenin ikinci politik gücü durumuna yükselmesinin hemen ardından cephenin sosyal demokrat kanadı ayrıldı. Sosyalist kanat yeniden yapılanma uğraşı içerisinde. Halk hareketlerinin ise hiç kimseyi beklemeye niyeti yok.

Lateinamerika Nachrichten'in Ocak 1996 tarihli 259. sayısında Martin Wolpold imzasıyla yayınlanan El Salvador'la ilgili yazıyı arkadaşımız Sedat Kalıpçı'nın çevirisiyle sunuyoruz.

Uyarmalarına karşın hiç kimse köylü örgütlerinin tehditlerini yaşama geçireceklerine inanmamıştı. 23 Ekim'den 25 Ekim'e kadar, sayıları 1000'i aşan topraksız köylü ailesi aniden 43 büyük arazi parçasını işgal etti. Basın hükümetin böyle bir kitlesel eylem karşısında çaresiz kaldığını yazdı günlerce. Muhalefet bu olay karşısında nasıl davranacağını bilmiyordu. Yeni sivil ulusal polis işgalin üzerine gitti ve toprak işgalcileri geri çekildiler. Ama düzen koruyucuları ortalıktan kaybolur kaybolmaz tekrar geldiler. Esnek ve iyi koordine edildiği aşikar olan topraksızlar kampanyası akılcı bir zamanlama yapmıştı. Hükümet partisi ARENA 31 Ekim'de barış anlaşmalarının tüm hükümlerinin hayata geçirildiğini açıklamaya hazırlanıyordu. Tekerine çomak soktular. İşgalciler barış anlaşması hükümlerine dayanıyorlar. Yalnızca bunlara değil, Anayasa'ya ve ondan kaynaklı yasalara da...

Toprak işgalcilerinin iki büyük avantajları var: Eylemleri için coşkulu bir legal temele sahipler ve iyi organize olmuşlar. Köylülerin, kooperatiflerin ve topraksızlar örgütlerinin en büyük birliği olan Demokratik Köylü Birliği (ADC), barış anlaşmaları imzalandığından beri şu 'excedentes' (fazla, artık, rezerve) topraklar için mücadele ediyor. Anayasada azami özel mülkiyet miktarı olarak saptanmış 245 hektarı aşan her (özel mülk edinilmiş) arazi parçası excedentes olarak geçiyor. Bu "fazla" topraklar devlet tarım reformu görevlileri tarafından kamulaştırılıp topraksız köylülere devredilmek zorunda. Bu hüküm Salvador Anayasası'nın 105. maddesinde, 1988'den beri çıkarılan yasalarda ve barış anlaşmasındaki tarım bölümünün birinci paragrafında yer alıyor.

Bomba etkisinde bir liste

Uzun yıllar boyu hiçbir şey olmadı ve hükümet kısa zamanda bütün excedentes'lerin paylaştırılacağı söylencesinin propagandasını yaptı. Ama köylüler kendilerinin bu kadar aptalca satışa getirilmelerine izin vermediler. Onlar, barıştan önceki gibi El Salvador'da hala Anayasa'nın izin verdiğinden çok fazla toprağa sahip olan birçok toprak sahibinin olduğunu iyi biliyorlar. Tapu Dairesi'nin ADC aracılığıyla yapmış olduğu bir araştırma büyük olasılıkla 300'den daha fazla "excedentes–toprak sahibi" olduğunu ortaya koydu. Geçen yıl mayıs ve eylül ayları arasında ADC ve FIAN diplomatik yoldan ADC'nin listesinin resmen test edilmesini sağlamaya çalıştı. Ama Tarım Reformu Dairesi ISTA, Parlamento, Birleşmiş Milletler, Barış Anlaşması Ulusal İnceleme Komisyonu (COPAZ) ve FMLN öneriye soğuk davrandılar. Sonunda ADC ve FIAN, El Salvador'un en büyük günlük gazetesi La Prensa Grafica'da listenin tümünü yayınladıklarında hükümetin, yıllardır kendi anayasası ve barış anlaşmasını ihlal ettiği skandalı ilk defa kamuoyuna duyuruldu. ISTA'nın başkan ve başkan yardımcısı makamlarını yitirdiler. Oysa 1995 yılının Şubatı'nda ISTA ve ADC temsilcilerinden oluşan "Kommission 245" bu "excedentes–liste"yi araştırmak üzere kurulmuştu. Geçen yılın haziran ayına kadar tapu sicilinin henüz küçük bir bölümünün araştırılması tamamlanıp, yaklaşık 11.700 hektar fazla toprağa sahip 43 büyük toprak sahibi saptandığında hükümet araştırmayı durdurdu. ISTA ne hazır tespit edilmiş illegal büyük toprakları kamulaştırmak, ne de başka tapu sicili araştırması yapmak istedi. O zamandan beri ADC bu süreci yeniden başlatabilmek için her yolu denedi. Ağustos'ta FIAN Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri Butros Gali'den acil olarak "excedentes" olayına müdahale etmesini istedi. FIAN Birleşmiş Milletler nezdinde danışmanlık konumuna sahip olmasına rağmen bir yanıt gelmedi.

ADC'ye tehditler

El Salvador Birleşmiş Milletler Gözlem Komisyonu ONUSAL yıllarca bu excedentes sorununda yan çizdi. Bu nazik sorun El Salvador'un ekonomik ve politik elitini kamuoyu önünde zor duruma soktu. Köylü hareketine anayasa ve barış anlaşmasının gereklerinin yerine getirilmesi için kendi özgüçlerine güvenmenin dışında yapacak bir şey kalmıyordu.

Çok geçmeden ilk sonuçlar gelmeye başladı. Toprak işgallerinin daha ilk haftasının sonunda excedentes sürecini ilerletmek için yeni bir komisyon yapılandı. "Grupo Conjunto Nacional 245" adındaki bu komisyon ISTA, ADC, UNO, COPAZ, İnsan Hakları Komiserliği ve FMLN temsilcilerinden oluşuyor. Gruppo Conjunto 245'in kurulmasından sonra köylüler işgal edilen arazilerin sınırına çekildiler, ama her an kamplarını tekrar excedentes toprakların üstüne kurmaya hazırlar. Yeni komisyonun ikinci toplantısı iki defa ISTA'nın zamanı olmadığından dolayı ertelendi. ADC'nin belirttiğine göre, topraksızlar gerekli araştırmaların ve kamulaştırmanın yapılması için somut sözler verilene kadar excedentes toprakların kıyılarında beklemeye devam edecekler.

Geçenlerde ADC bir açıklama yaparak başkent bürosundaki gözlemcilerin bilinmeyen kişilerce tehdit edildikleri ve ADC önderlerinin her geçen gün daha sık koyu camlı arabalar tarafından takip edildiğini duyurdu. Bu geçmiş karanlık zamanları anımsatan pratiklerin kriminalize etme stratejisi ile alakası var. Hükümet'teki ARENA'nın toprak sorununa dair yeni ve beklenen yanıtı şöyle: Köylü temsilcileri cezaevine... ARENA, Hıristiyan Demokrat PDC ve eski asker partisi PCN birlikte yeni bir ceza kanunu reformu yaptılar. Bu reformun özünde yalnızca şu andaki işgallerin değil, aynı zamanda işgal çağrılarının da cezalandırılması yatıyor. Başka bir deyişle; ADC'nin önderleri her an tutuklanabilir ve 4 yıl cezaya çarptırılabilirler. Ceza Yasası reformu bu zamana kadar görece etkisiz bir korkutma önlemi olarak kaldı.

Bu durum çok çabuk değişebilir. ADC'lilerin hapse atılmaları her zaman mümkün ve özellikle de ARENA'nın daha sert bir yol izlemek zorunda kalması durumunda bu daha çok olası.

Tarımla uğraşan halkın hemen hemen yüzde 40'ı topraksız köylü ailesi. Yalnızca toprak değil, uygun krediler, pazar ve patent de köylülerin çoğu için yetersiz. Burada patlama gücü yüksek bir "saatli bomba" tik tak ediyor: Hala çözümlenememiş toprak sorunu. İllegal büyük toprak sahipleriyle olan çelişki sorunun nevraljik noktalarından ilki.

Toprak sorunu ileriki çelişkiler için üç ayrı manzara sunuyor; birincisi, eski savaş bölgelerindeki yeniden yerleşimin acilen legalleştirilmesi, ikincisi, eski savaş bölgesindeki köylülere ve her iki taraftan savaşçılara, hala yerine getirilmemiş olan toprak dağıtımı programının (PTT) tamamlanması ve üçüncüsü, eski tarım reformundan ve yeni PTT döneminden gelen ağır tarım borçları.

Model şehirden sorun şehire!

"İnsani iskan" olarak adlandırılan şeyin en ünlü ve belki de en üzücü örneği Ciudad Segundo Montes'tir. 1989 yılından itibaren Honduras mülteci kamplarından dönenlerin, FMLN denetimindeki Morazan'ın kuzey bölgesinde yerleştiği bu yerleşim birimi bir zamanlar 'model şehir' olarak geçiyordu. Bugün sayıları 8 binin üzerinde insan bu güvenlikten yoksun yerde yaşıyorlar. Barış anlaşmasında ilke olarak daha önceki sahiplerin mülkiyet hakkı tanınıyor. Bu, Segundo Montes ve onun gibi belediyelerin prensip olarak toprakların tamamını eski sahiplerinden satın alması gerektiği anlamına geliyor. Eğer bu toprakların eski sahiplerinin tamamı ya da büyük bir bölümü topraklarını satmak istemezlerse sorun çıkıyor. En son Segundo Montes örneğinde olduğu gibi. Eğer özel mülkiyetin dokunulmazlığı yasasına tamamen uyulacaksa bütün bölgenin tamamen ve zorla boşaltılması zorunluluk. Bunun saçmalık olduğunu hükümetin kendisi de kavramış durumda.

Geçen Ağustos'ta hükümet ile FMLN arasında varılan uzlaşma da pek iyi değil. Bu belgeye göre, bugün Segundo Montes'in üzerinde bulunduğu 350 hektardan fazla bir alanın ancak 50 hektar kadarı legalize edilecek, bu, kamulaştırmanın ve belediyeye devrinin sekteye uğratılması demek oluyor. Böylece beldenin 1/7'si göç etmek ya da sürülme tehdidi altında mı kalıyor?

FMLN bu uzlaşma yüzünden oldukça sert eleştiriler aldı ve hükümet, şu anda bu "asentamiento humanos"a (insani İskan) imar edilmiş alan tespiti yapmak için ölçme grupları göndermenin zamanı olmadığını anladı. FMLN'nin tarım sorumlusu, ölçülmüş bütün alanların legalize edilmesinden yana çıkarak ağustos ayında yapmış oldukları hatayı giderebilmeyi umuyor. Bu arada iskancıların bizzat kendilerinin pazarlıklara katılması durumu gerçekten düzeltti. Yine de hiç kimse henüz hükümetin ağustos uzlaşmasından vazgeçmeye hazır olup olmadığını bilmiyor. Beldeye göre başka hiçbir alternatifi olmayan "topyekün legalleştirme"nin olması

Hükümet'teki ARENA'nın kronik toprak sorununa yanıtı, büyük olasılıkla köylü temsilcilerini cezaevine göndermek olacak. ARENA, Hıristiyan Demokrat PDC ve eski asker partisi PCN birlikte yeni bir ceza yasası reformu yaptılar.
ARENA taraftarı gençler bir gösteri sırasında; sloganları: "El Salvador Kızıllar'a mezar olacak" (üstte). Muhalefetin protestoları da durmak bilmiyor. Öğrenciler bir gösteri sırasında ARENA lideri Christiani'nin maketini yakıyorlar (üstte, solda).

imkansız gibi. Yürürlükte olan barış anlaşmasının yaşama geçirilmesi işlemindeki yeniden takvimlendirmeye göre "İnsani iskan" probleminin 1996'nın nisan ayına kadar çözülmesi gerekiyor. Bu tarihte Birleşmiş Milletler Gözlemciler Komisyonu kesin olarak ülkeyi terkedecek. Bu yüzden 1996'nın ilk aylarında beldenin protesto eylemleri bekleniyor.

Bu toprak devir programı (PTT) iki taraftan eski savaşçılar ve eski çelişkili bölgeleri işgal etmiş ve işlemeye başlamış köylü aileleri için daha başka "ateşleyiciler" de içeriyor. PTT için söz konusu olan "insani iskan" bölgelerindeki evler ve altyapı değil, özellikle tarımsal olarak kullanılan alan. Burada da 'tenedores'lerin (işgal edilmiş toprakları işleyenler) toprakları eski sahiplerinden satın almaları prensibi geçerli, tabii eski sahipler satmayı kabul ederlerse. Eğer kabul etmezlerse, tenedoresler) başka topraklar aramak zorundalar.

Bütün toprak satışı devlet toprak bankası üzerinden yürüyor. Kısa zamanda toprak kalitesi düşük, ama çok istenen eski çelişkili bölgelerdeki fiyatlar yükseldi. Böylece birçokları çok az ve kötü toprak parçalarını yüksek fiyata satın aldı ve alıyor.

PTT'nin sorunu yalnızca bu değil. PTT'nin yapabileceği teşviklerin büyük bir kısmı henüz kaydedilmiş/belirlenmiş değil. İşte bu yüzden Chalatenango'daki Guarjila yeniden iskan bölgesindeki 900 yetişkinden yalnızca 500 kadarı PTT'nin olanaklarından yararlanabildiler. Buna ek olarak toprak bankası kötü ödeme ahlakı ile satışa gönüllü toprak sahiplerini de caydırdı. Bu, hükümetin tipik PTT politikası.

Buna ek olarak, eski toprak sahibinin savaş yüzünden tapusunu kaybetmiş olması durumunda da PTT birçok adli zorluklarla malül. Tekrar tekrar süre uzatılmış olmasına rağmen, 1995 Ekim sonuna kadar PTT görevinin 3/4'ünü tamamladı. Geçen yılın haziranında o zamanın planlama, şimdiki Dışişleri Bakanı "Pariser Clup"te PTT'nin ekim sonunda tamamlanmış olacağını söylemişti. PTT büyük bir olasılıkla 1996 Nisan sonunda tamamlanmış olacak.

Eski askerlere ayrılmış bölgeyle ilgili belirsizlik ise sürüyor. Çünkü Avrupa Birliği 1995 Ekimi'nde toprak bankasındaki yolsuzluk ortaya çıktıktan sonra PTT'nin bu bölgesine para akışını kesti. Güvenilir kaynaklardan edinilen bilgilere göre, tarımsal olarak işe yaramaz durumda olan bir toprak parçası yaklaşık 1 milyon Colon'a (167 bin DM) eski askerlere satılıyordu. Toprak Bankası müdürü kasım ayı başında konuya ilişkin her türlü sorumluluğu reddetti. Ama birkaç gün sonra devlet başkanının bizzat kendisi tarım bankasının olağanüstü bir hesap kontrolüne tabii tutulmasını ve bir görevlinin tutuklanmasını gerekli gördü.

Tarım borcu patlaması

Toprak sorununun uzun vadede patlamaya açık bir diğer varyantı ise eski ve yeni tarım borçları. '80'li yılların devasa borçları hala kooperatifleri ve köylüleri eziyor. Parlamento bu yıl kooperatifler yasasındaki reformlara dair 14. kararnameyi de yayınladı. Böylece tarım reformu gereğince kamulaştırılmış olan topraklar artık satılabilecek. Ayrıca her kooperatifin borcunu geri ödemesi, öncelikli zorunluluk durumunda. Eğer bunu yapamazlarsa, kooperatifler açık artırmayla satılacak. ADC Haziran'da yüksek mahkemeye itirazda bulundu, ardından 31 Ekim'de parlamentoya karşı 2-3 bin kooperatifçinin katıldığı bir gösteri düzenledi ve borçların idaresi için kendi önerilerini sundu. Toprak reformunun kazanımları ufalanıyor ve borçlandırma yoluyla yeniden toprak mülkiyetinin birkaç elde toplanması tehdidi gündemde. PTT'nin bizzat kendisi de, farklı da olsa bu problemle karşı karşıya. Gerçi kredi koşulları uygun; 30 yıl ödeme süresi, yüzde 56 faiz, ilk dört yılda ödeme zorunluluğu yok... Ama 2 ila 4 Manzanas (1.4 ila 2.4 hektar) arası verimsiz bir toprak en fazla sübvansiyon gerektiren bir ürün bırakıyor. Aynen 1980'deki toprak reformunda olduğu gibi PTT bu konuda, borçların geri ödenebilmesini sağlayacak olan kredi, pazar, patente dair iyileştirme getirecek hiçbir uzun vadeli önlem öngörmüyor. Reformdan ilk önce yararlananların artık ilk taksitlerini ödemek durumunda olmaları ise yeni çelişkilerin habercisi.

PTT ve 1980'deki toprak reformunun topyekün yapısal problemi iki programın da politik stratejinin parçası olarak ortaya atılıp, gerçekleştirilmesidir. Bu stratejinin ilk ayağı, ayaklanmaya karşı mücadele, ikinci ayağı ise silahlı profesyonelleri tatmin etmektir. Ülke genelinde sosyal adalet, ekonomik ve ekolojik eksenli bir gelişme projesinin ağırlıklı parçası olarak nitelenmiş bir tarım reformu El Salvador'da söz konusu değil. Topraksızlar ve küçük köylü ailelerinin boş midelerinden dolayı huzursuzlukları sürdükçe de olmayacak. Toprak sorunu adlı saatli bombanın tik takları devam ediyor.

Balkanlar ve Türkiye solu

Atilla TUNA

Rusya'nın Makedonya Büyükelçisi Yuriy Truşin'in geçen yıl Üsküp'te, Rusya Cumhuriyeti'nin Makedonya ile ilişkilerinin büyükelçilik düzeyine çıkarılması münasebetiyle yaptığı konuşmada, iki ülkeyi birbirine bağlayan nedenlerin başında "tarih ve kültür"ü (ortodoks ve slav) vurgulaması yakın gelecekte Balkanlar'da yaşanma olasılığı olan kamplaşmaların yönünü göstermesi açısından ilginç.

Bosna ve Hırvatistan'ın dört yıldır süren savaşta Amerika ve Rusya gibi ülkelerin satranç tahtası haline gelmeleri, Truşin'in sözünü ettiği "tarih ve kültür birlikteliği" adı altındaki kamplaşmaların nelere yol açabileceğini göstermesi açısından önemli olduğu kadar da uyarıcı. Ulusları birbirine bağlayan değerlerin başında "ortak tarih ve din"in gösterilmesi kutuplaşmayı, kutuplaşma da çatışmayı getiriyor.

Makedonya Cumhuriyeti, bir süredir değişik güçlerce istikrarsızlığa sürüklenmek isteniyor. Cumhurbaşkanı Kiro Gligorov'a 3 Ekim 1995'te düzenlenen suikast bunun sadece bir göstergesi. Suikastin komşu bir ülkeden (Bulgaristan olduğu söyleniyor) planlandığı polis raporlarında geçiyor. Bazı yayın organlarında, adı verilmeyen ülkenin Yunanistan olabileceği yazılıyor. Yunan basını ise bunun MİT tarafından düzenlendiğini iddia ediyor. Makedonya'da medyanın genel kanısı suikastin Bulgaristan'da planlandığı biçiminde. İddiaların Bulgaristan üzerinde yoğunlaşmasının bir nedeni de Bulgaristan İçişleri Bakanı'nın suikast karşısındaki lakayt demeçlerinden kaynaklandı. Suikastten bir süre önce Bulgaristan İş Bloku Partisi liderlerinden İlin Bogdanov ve Nikolay Kisov'un Makedonya yöneticilerinin Sırp yanlısı oldüklarını belirten konuşmalarını da gözardı etmemek gerek.

Suikastin, Makedonya-Sırbistan ilişkilerindeki yumuşamaya ve bir süre önce New York'ta imzalanan Makedonya-Yunanistan İşbirliği Protokolü'ne bir tepki olarak düzenlenmiş olabileceğine dair yaygın kanaat mevcut. Eğer suikast Sofya'da planlandıysa, tetikçiler kimler ve hangi taşeron terör örgütü kullanıldı, soruları zhinleri kurcalıyor.

Makedonya'da yaşayan Türkler ve Arnavutlar da etnik sorunlar yumağı içinde yaşıyorlar. Arnavutların, Makedon üniversitelerine alınmadıklarını belirterek, Kalkandelen'de Arnavutça eğitim yapacak bir üniversite açmaya kalkışmaları hükümetin sert önlemler almasına, protesto gösterilerine neden oldu. Bir kişinin ölmesi birçoklarının da yaralanması Arnavutların gelecek kaygılarını daha da artırdı. Batı Makedonya'da Torbeşler'in (kendilerini Peçenek Türklerinin torunları olarak görüyorlar) çocuklarını Türkçe okutmak istemeleri Debre Jupası olarak adlandırılan bölgede karışıklıklara sahne oldu. Türkler ve Arnavutlar Makedonların değişik biçimlerde ayırımcılık yaptıklarını sürekli vurguluyorlar.

Makedonya Türk Demokratik Partisi Yönetim Kurulu üyelerinin geçen yıl Ankara'yı ziyaretlerinde dikkati çeken husus, görüşme yaptıkları kişilerdi. Şubat'ta gerçekleşen ziyarette, sırasıyla Ecevit, Türkeş, sonra da Yazıcıoğlu ile görüşmüşlerdi. Türkeş görüşme sırasında Makedonya Türklerini 'gomonist' dönemde milli varlıklarını korumuş oldukları için takdir etti. Sosyalist dönemde milliyetlerin baskı gördüğünü bir biçimde anıştıran bu sözlere en iyi yanıt gene aynı dönemde yayınlanmış binlerce Türkçe kitap, açılmış yüzlerce okul, Türkçe tiyatrolar vd. kurumlar olduğu kadar, her iki dönemi yaşamış insanların tanıklıklarıdır.

Bulgaristan'da Türklerin kurdukları üç siyasal parti faaliyet gösteriyor. Türkiye'de de tanınan ve liderliğini Ahmet Doğan'ın yaptığı Hak ve Özgürlükler Hareketi (HÖH), liderliğini Adem Kenan'ın yaptığı Türk Demokrat Partisi ve Ali İbrahimov'un önderliğindeki Adalet Partisi. Adalet Partisi Bulgaristan'ın eski müftüsü Nedim Gencev tarafından kuruldu ve bizdeki Refah'a yakın bir çizgiye sahip. Gencev'in başka bir özelliği de, merkezi Viyana'da bulunan "Kral Fahd Vakfı"nın ikinci başkanı olması. Vakfın başkanlığını ise Arnavutluk Başmüftüsü Sabri Kolçi yapıyor. Bu arada, geçen yıl bazı imamların Türkiye'den gelen kimi işadamlarıyla vakıf binalarıyla ilgili yolsuzluklara karıştıkları da ortaya çıktı.

Bulgar Sosyalist Partisi'nin yeniden, hem de yüzde 41 gibi bir oy oranıyla iktidara gelmesi Türkler arasında kaygı yarattı. HÖH lideri Doğan, "komünizmin yeniden yapılanması"nı protesto ederek parlamentodaki oturumlara katılmamaya karar verdi. Todor Jivkov'un geçen yıl mayıs ayında serbest bırakılması ve kamuoyu araştırmalarında, halk arasında popülaritesini yitirmediğinin ortaya çıkması, Kırcali Belediye Başkanı'nın görevden alınmak istenmesi, Türklerin maruz kaldıkları fiziksel saldırılar, camilerin kundaklanması gibi olaylar, Türkler arasında derin kaygı ve gelecek endişesi yaratıyor.

Bulgaristan 'iyi komşuluk çerçevesinde' geçen yıl Türkiye ile 'Terörle Mücadelede İşbirliği Anlaşması'nı imzaladı. Bulgar İçişleri Bakanlığı yetkilileri Türkiye'deki mülteci kamplarında bulunan bazı vatandaşlarının iadesi karşılığında, Bulgaristan'da yaşadıkları iddia edilen 2000 civarında PKK'linin yakalanacakları sözü verdiler. Bulgaristan'ın geçen yıl yapmış olduğu diğer bir anlaşma da Yunanistan'la savunma ile ilgili olanıdır. Yunanistan, etnik sorunların günlük yaşamın bir parçası olduğu diğer bir Balkan ülkesidir. Batı Trakya'nın yanında, Güney Epir'de yaşayan Ulahlar ve Arnavutlar, Selanik ve cıvarında yaşayan Makedonlar, Giritliler gibi sorunlar, Yunanistan'ın uzun vadede başını ağrıtacak konular arasında görünüyor.

Balkanlar, yüzyıllardır Anadolu kültürüyle içiçe olmuş, aynen Anadolu gibi değişik kültürleri barındırmış ve yaşatmaktadır. Balkanlar'ın, Türkiye tarihinde belirleyici rolü olmuştur. Anadolu'daki aydınlanma sürecinde olduğu kadar, Türkiye Solu'nun gelişiminde de katkıları olmuş birçok Rumelili aydının varlığından söz edebiliriz. Yugoslavya'nın, Bulgaristan'ın, Arnavutluk'un, Romanya'nın sosyalist dönemlerinde birçok Türkiye aydını oralarda yaşayan azınlık mensubu aydınlarla çok sıkı ilişki içerisinde olmuşlardır.

Aynı dili paylaştığımız oradaki insanların sorunlarıyla ilgilenmemiz Türkiye'deki sosyalist harekete güç katacaktır. Yunanistan'da seçilmiş Batı Trakya müftüsü tutuklandığında Türkiyeli sosyalistlerin tepkisiz kalması düşündürücüdür. Geçen yıl Makedonya'da bulunduğum sırada Türk Demokratik Partisi yönetiminden Avni Abdullah'ın 'Sol Balkanlar'ı terketti' demesi, beni bir sosyalist olarak, düşündürdüğü kadar utandırmıştı. Yapılacak iş, çok geçmeden Balkanlar üzerinde oynanan oyunları irdeleyip, yeni bir sosyalist tavır belirlemekti

İnsanların kendi rüyalarını t

▼Claudia Roth, Avrupa Parlamentosu Yeşil Grup Başkanı. Türkiye kamuoyunun tanıdığı bir isim. Adresini verebileceği bir evi yok. Ömrü otel odalarında geçtiği için "bavulların içinde yaşıyorum" diyor... Hem feminist, hem de Yeşil, ama enternasyonalist... Kendi deyimiyle "İstanbul, Strasburg ve Brüksel'den oluşan sihirli bir üçgende" yaşıyor... Roth ile önce Taksim'deki bürosunda söyleşi yaptık. Yarım kaldı. Ertesi gün kayıplarla ilgili "Galatasaray oturması"nda muhaliflerle birlikte Roth da oturdu ve geleneksel konuşmayı Roth yaptı... Tekrar buluştuğumuzda Türkiye gazetesinde çıkan bir haber nedeniyle oldukça sinirliydi...

Biraz kavramsal bir noktadan başlayıp oradan siyasete ve olgulara doğru yol almak istiyorum. Çünkü, Yeşiller'in yükselişinin ve popülerleşmesinin ardındaki kavramsal boyutu açığa çıkarmak önemli. Böylece, kendini bir 'özgürlük' hareketi olarak tanımlayan Yeşiller'i, diğer 'özgürlükçü' hareketlerle ilişkilendirmek ve kıyaslamak mümkün olabilir...

Benim açımdan hem güzel, hem de zor ve felsefi bir soru. Başka ülkeler açısından değil, Alman kökenim nedeniyle özellikle Almanya'daki Yeşiller açısından soruyu cevaplandıracağım. Birincisi; Yeşil Hareket'in getirdiği en önemli yenilik ekoloji ile ekonominin birbiriyle bağlantısını ortaya çıkarmasıydı. Bu, beton kırmak kadar zor bir şeydi. Çünkü egemen ekonomi yönetimi ve anlayışı sömürü üzerine kurulmuştu. Doğa ve insanın ideolojik olarak sömürülmesinin yanlış olduğu bilinse bile, bu yanlışlık tartışma konusu edilmiyordu. Bizim açımızdan hem insanın, hem doğal kaynakların sömürülmesi hatalı. Çünkü egemen ekonomi, insanı ve doğal kaynakları sömürüyor ve bununla bir kar elde ediyor. Daha sonra o karla sömürdüğünü restore ediyor. Bu da dünyada ekolojik bir krize yol açıyor. Bu bağlantıyı ortaya koymamız bence çok önemli. İkincisi, insan haklarının tanımına yeni bir yaklaşım getirdik. Bu, genellikle burjuva özgürlük hakları olarak ele alınıyordu. Biz buna özellikle sosyal, ekonomik ve kültürel boyutlar getirdik. Ve tabii ki burjuva özgürlük haklarına da, burjuva anlamında bireyin kişisel haklarına da saygı gösteriyoruz. Bu, insan hakları tanımını da beraberinde getirdi. Yeşiller bu konuda çok çaba gösterdiler, çok iş yaptılar. Kadınların eşitliği meselesini de gündeme getirdik. Eşitlik, kadının ve erkeğin eşitliğini kapsıyor. Örneğin sosyalistler seksen yıldan beri kadınların politikada ve diğer alanlarda eşit yer alması için uğraşıyorlar. Fakat bunu gerçekleştiremediler, ama biz en azından kendi partimiz içerisinde yarı yarıya olmak kaydıyla kotalar koyarak çeşitli önlemlerle, kadınlarla erkeklerin eşitliğini sağlamaya çalıştık. Tabii bu da, toplumda birçok şeyi değiştirdi. Bizim partimizde yapılabildiğini gören başka insanlar, kurumlar gerçekleştirilebilir olan bu tür şeyleri talep etmeye başladılar...

Türkiye'deki popüler algı, Yeşiller'in dar bir 'çevre hareketi' olduğu şeklinde...

İstanbulda yaşadığım bir örneği anlatayım. Bu örnek, insan hakları tanımının ne şekilde genişletilmesi gerektiğine dair ekoloji ve ekonominin birbiriyle bağlantısının ne kadar önemli olduğu konusunda zihnimde önemli bir açıklık sağladı. Birkaç sene önce İstanbul'a geldiğimde dostlarım, "biraz da ekolojik meselelerle uğraş, sadece insan haklarıyla, cezaevine gidip Beşikçi'yi ziyaret ile uğraşma" dediler. "Tamam, Ümraniye'ye gidelim" dedim. O zaman Ümraniye'de çöplük patlamamıştı...

Oraya gittiğimde, sanki dünyanın sonunu gösteren bir resim gördüm.

Galiba bizim dilimizdeki 'kıyamet günü'nü anlatmak istiyorsun...

Evet... Orada kıyameti gördüm. Çünkü zengin İstanbul'un, ürettiği çöpleri nasıl fakirlerin evlerinin önüne atmış olduğunu, en fakirlerin koskoca bir çöpdağının kenarına evlerini yapmak zorunda olduklarını gördüm. Almanya'ya gittiğimde bir rapor hazırladım ve zenginlerin çöpünün en fakirleri içine aldığını söyledim.

Maalesef, daha sonra çöplüğün patlamasıyla kıyamet gerçekleşti...

Evet orada 'küçük bir kıyamet' yaşandı...

Zenginlerin çöpü fakir insanları yuttu. Dolayısıyla bu örnek, insan haklarının sadece düşünce özgürlüğü gibi bizim açımızdan çok temel prensiplerden ibaret kalmaması gerektiğini, sağlıklı su içmenin, zehirsiz hava solumanın, çocukların sağlıklı gelişmesinin de temel bir insan hakkı olduğunun kanıtı. Bu, ekonomi ile insan haklarının ve ekolojinin nasıl iç içe geçmiş olduğunu da gösteriyor...

Kavramdan başlamak bizim için önemli. Çünkü bizim toplumumuzda kavramsal düşünme alışkanlığı pek yok. Biz, daha çok olguların, pratiğin izini süreriz. Bu nedenle Yeşil hareket ile kavramları arasında bir ilişki önemli... Bu, sadece hayatın kavramlaştırılması değil, rüyaların da kavramlaştırılması...

Yeşiller içerisinde de klasik bir reel politik bir akım var. Fakat bence Yeşiller'in en önemli özelliği –ki bu benim için de çok önemli– moral etik gibi bir kavrama sahip çıkması. Oysa Almanya'da kamuoyu oluşturmak bakımından önemli işlevi olan Der Spigel dergisi çevresinin, ya da siniklerin yaklaşımı, "moralist" kelimesine tıpkı "entel" gibi bir hakaret anlamı yüklenmesidir. Moralistlere "iyi insanlar "deniyor, ki bu, sadece kendi çıkarlarını düşünen pratikçilerin kullandığı bir hakaret kavramı. Oysa, moral olmayınca, etik olmayınca moralsiz bir politika ortaya çıkarılıyor ki, bu da insani değerlere karşı bir politika yaratıyor. Örneğin herkesin birbiriyle eşit olduğu düşüncesi etik bir kategoridir. Bu da benim Almanya'da ırkçılığa karşı yaptığım mücadelenin temel çıkış noktalarından birisidir. Almanya'da Türklerin de, Kürtlerin de Almanlar'la eşit insanlar olduklarının temel çıkış noktasıdır. Politika yapabilmek ya da dünyayı değiştirmek için mücadele etmeyi sürdürebilmek, bir vizyon, pozitif ütopya gerektiriyor. Ütopyanın illa gerçekleştirilemez olması değil, gerçekleştirilebilir pozitif anlamda bir ütopya olması gerekiyor. Bunu gerçekleştirebilmeleri için de insanların kendi rüyalarını tanımlamaları gerekiyor. Bunu yapamadıklarında değişimin motor gücü ortadan kalkıyor. Bizim en klasik politik düşünceyle farkımız bu. Çünkü Yeşiller insanların düşünmekten bile kaçtıkları fikirleri tartışma cesaretini ilk kez gösterdiler. Bunu söyleyebildiğin, üzerine gittiğin zaman gerçekleştirme şansın oluyor. Eğer bir ülkede vizyon ve rüyalar tükenmişse bu her şeyin bittiği anlamına geliyor...

'Rüyaların tanımlanması' ile özgürlük ilişkisi nasıl kurulabilir...

Ernest Bloch'un yarın olabileceği de içeren bir sözü var; "Ütopya bugün henüz olmamakta olandır." Oysa pragmatikler ütopyayı tamamen reddediyorlar, yok sayıyorlar. Türkiye'de de dikkatimi çeken, halkların barış içinde bir arada yaşaması konusunda bir vizyon eksikliği. Bunun nedeni; özgür düşünebilme ortamının bulunmamasıdır. Çünkü insanların yeni ufuklara, düşüncelere doğru yelken açabilmesi için saçma da olsa düşünce üretmeleri, belli bir noktada saçmalamaları, ama özgürce düşünmeleri gerekiyor. Özgürlük ortamı olmadığı, insanlar düşünmekten korkar hale getirildiği zaman bir tekdüzelik yaşanıyor. Bu da ölüm demek. Türkiye'li dostlarım otonomi, federasyon ya da başka olanaklar üzerine düşünemiyorlarsa, bu hakları yoksa, düşündüklerinde cezalandırılıyorsa, o zaman iki halkın barış içinde bir arada yaşamasının rüyasını, vizyonunu da gerçekleştirmek neredeyse olanaksız hale geliyor.

Dünyada değişik kurtuluş teorileri var. Latin Amerika'daki Hıristiyan teolojisinden, ulusalcı kurtuluş hareketlerine kadar... Komünistler de total bir kurtuluş teorisinden yanalar... Feministler... Anarşistler... İslami akımlar. Yeşil Hareket kurtuluş teorisi/pratiği bağlamında kendini nasıl kuruyor?

Soruya özellikle pozitif yaklaşmak istiyorum. Almanya bence bu açıdan olumlu bir örnek olabilir. Yeşiller açısından her

'Politika yapabilmek ya da dünyayı değiştirmek için mücadele etmeyi sürdürebilmek için bir vizyon, pozitif ütopya gerekiyor. Ütopyanın illa gerçekleştirilemez olması değil, gerçekleştirilebilir pozitif anlamda bir ütopya olması gerekiyor. Bunun için de insanların kendi rüyalarını tanımlamaları gerekiyor. Bunu yapamadıklarında değişimin motor gücü ortadan kalkıyor.'

...anımlamaları gerekiyor...

yerde ve her zaman geçerli tek bir öneri yok. Bizim için içimizde bulunan herkes için geçerli sayılan temel bir baz, temel direğimiz var.

Birincisi, ekoloji meselesi; ikincisi sosyal haklar, herkesin eşit haklara sahip olması meselesi; üçüncüsü, taban demokrasisi, ki bu da merkeziyetçi konseptlere karşı geliştirilmiş bir şey... Dördüncüsü, her türlü baskı ve şiddeti yadsıyan bir hareket olması, militarizmin her türüne karşı olması. Beşincisi feminist olması...

Bu beş temel direk hareketimizin tabanını oluşturuyor. Bizim içimizde Latin Amerika'da kurtuluş teolojisine inanan da var, eski komünist örgütten gelenler de var, oldukça tutucu, konservatif kesimlerden gelenler de var. Fakat bütün bu insanları bir arada tutan şey bizim temel bazımız. Her yerde, her zaman için geçerli bir stratejimiz yok. Temellerimiz hareketimizin gücünü oluşturuyor. Çünkü bu farklı kültürler bizim hareketimizin çok renkliliğini, canlılığını oluşturuyor. Oysa ki, parti stratejistleri bu zenginliği, çok yönlülüğü yok etmeye çalışıyorlar.. Her şeyi bir tek stratejiye indirgediğin zaman, çok yönlülük yok olur ve geriye tek yönlülük kalır. Almancada tek yönlülüğün bir karşılığı da "aptallık"tır.

Yani klasik politika yapma tarzından teorik/pratik kopuş...

Sorduğun sorular ve benim verdiğim cevaplar Yeşil Hareket'in hayatını canlı bir biçimde sürdürebilmesi için de çok temel önemde. Çünkü biz, şöyle bir problem yaşıyoruz. Gerek yerel yönetimlerde, gerek federal yönetim seçimlerinde ülke çapında etkili, oldukça yepyeni şeyler düşünüp geliştirmeye çalışıyoruz. Bizim için de temel olan çalışma bazımızı kaybetmemek ve geliştirmek çok önemli. Geçen sene bir Strateji Kongresi yaptık, bu sene de sorunları tartışmak için sonbaharda böyle bir kongre yapacağız. Toplantıda da herhangi bir karar alınmayacak, birtakım insalar bir yerlere seçilmeyecek, sadece dünyada genel olarak sağ düşüncenin güçlendiği bir ortamda biz, türlü problemleri ele alıp, "daha ileri nasıl götürebiliriz" konusunu düşünüp, konuşmak ve tartışmak için bir araya geleceğiz.

Üzerinde çalıştığım bir konu olduğu için eklemek istiyorum. Ben, Yeşil Hareket içerisinde demokrasi geleneğinden geliyorum. Dünyada iki temel kriz olduğunu düşünüyorum; ekolojik ve demokrasi krizi. Özellikle Avrupa Birliği'nde bunu çok yoğun olarak görmek mümkün. İnsanın hayatının nasıl belirleneceğine dair politik kararlar, ancak çok dar ve çok elit çevrelerde kimse tarafından bilinmeden kendi içlerinde alınıyor ve insanlar kendi **başlarına ne geleceğini bilmeden** yaşamak durumunda kalıyorlar. Alınan kararlar kendilerine tebliğ edildiğinde sadece şaşırıyorlar, şok yaşıyorlar. Bu da beraberinde, insanların içine kapanmasını, kendini düşünmesini, kendini güçsüz hissetmesini, toplumu değiştirecek güçlerden biri olarak kendini görme imkanını kaybetmesini beraberinde getiriyor. Buna karşı geliştirilebilecek en önemli şey, kamusal bir kontrol mekanizması, taban demokrasisi olabilir. Özellikle AB'nde bu çok yoğun gözlenen önemli bir problem.

Avrupa Birliği ve Avrupa Parlamentosu, devlet denen 'makro iktidarlar'dan soyutlanıp, 'halklar parlamentosu' gibi tarifleniyor. Bu ilüzyonda, işleyişin bilinmemesi kadar, bu kurumların geliştirilmiş en 'ideal demokrasi forumları' olduğu saptamaları önemli yer tutuyor. Oysa, halklar, hükümetler, devletlerle oy veren birey arasında pek çok iktidar mekanizmasının ardında devletler ve uluslararası sermaye var... Yanılıyor muyum?

Avrupa Parlamentosu üyeleri Claudia Roth, Catherine Lalumiere (Fransız) ve Pauline Greene (İngiliz) kendilerine pervasızca 'fahişe' diyen eski Devlet Bakanı Ayvaz Gökdemir'i dava ettiler.

Avrupa Parlemontosu kendi tarzında, onbeş ülkeden temsilcinin kendi ülkelerinde seçildiği ve oraya gönderildiği, kendi tarzında tek olan uluslararası parlamento. Ancak, her ülkenin kendi ulusal seçim sistemini kullanması bir demokrasi sorunu yaratıyor. Çünkü her ülkeye kaç koltuk verileceği önemli bir demokratik sorun. Avrupa Birliği için, eşitlerin birliği deniyor. Fakat Lüksemburg'un da o zaman Federal Almanya ile eşit olması, yani eşit koltuğu sahip olması gerek. Federal Almanya seksen milyonluk, Lüksemburg ise çok küçük bir ülke. Dolasısıyla, hangi ülkeden kaç milletvekilinin Avrupa Parlamentosu'na gideceğini belirlemek çok zor. Eğer devletleri esas almazsan ve Avrupa'da yaşayan bütün insanların sayısına göre seçim yapıp parlamento belirlemeye çalışırsan Lüksemburg'un Parlamento'ya hiç milletvekili gönderme şansı yok. Ben şu anda bir milyon insanı temsil ediyorum, Lüksemburglu bir parlamenter, yirmi otuz bin kişiyi **temsil ediyor.**

Avrupa Parlamentosu'nun en önemli eksikliklerinden biri yasa yapıcı işlevi olmamasıdır. Burada da Avrupa Birliği'nin ne denli demokratik olmayan bir yapıya sahip olduğunu görmek mümkün. Çünkü burjuva demokrasisinin temelinde, yasama, yürütme ve yargı erkinin ayrılığı ilkesi vardır. Oysa Avrupa Birliği'nde bu prensip ortadan kalkıyor, aksine bunlar birbirinin içine girmeye başlıyor. Yapı şöyle; Avrupa Konseyi'nde hükümetler var. Avrupa Komisyonu, bir tür Avrupa Hükümeti gibi çalışıyor ve atanan kişiler doğrudan doğruya ulusal devletler tarafından atanıyor. Avrupa Parlamentosu üyeleri ise seçiliyor.

Güçler ayrılığı ilkesi nasıl zedeleniyor? Mesela Almanya İçişleri Bakanı, ülkesinde yürütme görevi yapıyor. Fakat bu zat Bonn'dan çıkıp Brüksel'e geldiğinde ve Komisyon'da ya da Konsey'de çalıştığında Avrupa düzeyinde yasa yapıcı fonksiyon yerine getiriyor. Brüksel'de yasaları yapıyor, Almanya'ya gidiyor ve Bonn'da diyor ki, "Avrupa Konseyi şunlara karar verdi, şu yasaları yaptı." Halbuki yasaları kendi yapıyor ve sonra onları orada yürütüyor. Dolayısıyla bu süreçte insanların hiçbir demokratik kontrolü yok, kamusal bir kontrol yok, Avrupa Parlamentosu bu süreçte yer almıyor, onların kontrolü yok. Çünkü Parlamento'nun yasa yapma yetkisi yok, sadece karara katılıcı; öneriler yapma yetkisi bile üç temel konuda var. Bunların kabul edilip edilmemesi tümüyle devletlerce saptanan Konsey ve Komisyon tarafından belirleniyor.

Maastrich Sözleşmesi'nde üç temel taş var. Birisi iç pazar. Avrupa Parlamentosu'nun sadece iç pazar sözkonusu olduğunda karara katılıcı öneriler yapma yetkisi var. Halbuki iki önemli nokta daha var, "dış politika ve güvenlik", "iç politika ve hukuk politikası". Avrupa Parlamentosu'nun son ikisinde karara katılma ve öneri yapma hakkı yok. Yani, devletlerin doğrudan temsilcileri kendi başlarına ve gizlice toplumdan kapalı olarak kararları veriyorlar. Ben, "içişleri ve hukuk politikası" bölümünde çalışıyorum ve pratik olarak hiçbir fonksiyonu yok. Burada daha ziyade dedektif gibi, nerede ne karar alınmış, onu bulmaya çalışıyorum, iz sürüyorum. Mesela Avrupa polisini artık ulusal parlamento kontrol edemiyor. Çünkü ulusal parlamentolar halk denetimine daha açık mekanizmalar. Ulusal Parlamento bu konudaki yetkilerini Avrupa Parlamentosu'na değil, Konsey'e devrediyor. Halbuki seçilmiş olan parlamento, atanmış olan Konsey...

Kendinizi 'iktidar ve hiyerarşi'ye karşı, feminist ve ekolojist bir kimlikle tanımlıyorsunuz. İktidar ilişkileri ortasında, kişisel olarak sizi yabancılaştıran bir şeyler olmalı. Bu ahlaki bir gerilim/sorun da yaratabilir. Politika moral değerlerle de yapılıyor...

Bu açmaz/gerilim, tam da mücadele etmemi sağlayan şey. "David Golyat'a Karşı" diye bir resim vardır. David çobandır, Golyat kötü bir devdir. Küçük çobanın sadece bir sapanı vardır. Ama bu sapanla Golyat'ı yere serer. Aslında Golyat bin kere David'i yok edebilirdi. Görünüşte hiç şansı yoktu David'in. Ama bu şansı kendisi yarattı ve cesaretiyle o devi yere serdi.

Benim için hayatta en önemli şey; içimde bir şeyleri değiştirme tutkusu, gücü var. Bana bu gücü, gördüğüm çelişkiler veriyor. Ama Almanya'da pek çok kişi, "bir şeyleri değiştirme şansı var mı" diye sorup, bu şansın olmadığı sonucuna varıyorlar. Dahası, kendilerini geri çekiyorlar, toplumsal meselelerle ilgilenmemeye başlıyorlar, çoluk–çocuğa karışıp sadece özel alanlarında yaşamaya başlıyorlar. Birçokları Almanya'dan Yeni Zelanda gibi ülkelere göç ediyorlar, terkediyorlar. Bir kere bu meseleyi, Ömer'le (Erzeren) konuşmuştuk. Ömer, "off, Türkiye çok kötü" diye sızlanıyordu. Ben de "Off, Almanya çok kötü, gitmek istiyorum" diyordum. Sonra Ömer'e, "peki nereye gitmek istiyorsun" diye sordum, "Avrupa'ya, Almanya'ya gitmek istiyorum" dedi. Bana sordu, "Türkiye'ye gitmek istiyorum" dedim. Yani önemli olan mücadele etmek, hayıflanmak değil.

Reel olarak düşünüp "şans var mı" diye sorduğumuzda, şansın kısa dönemde olmaması elbette bir sorun...

Buna 'üzüm üzüme baka baka kararır denir.' Neyse ki sen umutsuz değilsin...

Ömer ile Roth'un sohbetinde iki türlü tehlike var; birinci tehlike, koşullar gerçekten o kadar kötü olabilirdi ki, küçük David sapanıyla dahi hiçbir şey yapamayabilirdi. İkinci tehlike, sistem o kadar tam ve oturmuş olabilir ve seni öylesine içine alabilir ki sen kendinin Yeşil ya da alternatif politika yaptığını sansan bile sistemin bir parçası olursun. Ben bu tehlikeyi gördüğüm için Avrupa Parlamentosu'na gittim. Çünkü Almanya'da, sistemin çok oturmuş ve insanı çok kolay içine çekebilecek güçte olduğuna inanıyorum. Avrupa bir bütün olarak kendini yeni kuruyor ve bu beraberinde, anti–demokratik olması gibi çok büyük tehlikeler de getiriyor, fakat büyük şanslar da yaratıyor. Önemli olan bu tehlikeler ve şanslar arasında şansları yakalamak. Benim

açımdan en önemli olan, kendi rolümü iyi tanımlamam. Ben tiyatroda çalıştım, Avrupa Parlamentosu'ndaki rolümü bir tür tiyatrodaki rolüm gibi değerlendiriyorum. Orada bir parlamenter olarak kimliğimin gereklerini yerine getirmeye çalışıyorum. Ben aslında başkayım, sadece orada parlamenterlik yapıyorum, hayatımı parlamenterlik üzerine kurmuyorum. Benim yapmaya çalıştığım şey, Avrupa'yı aşağıdan fethetmek, çünkü uluslararası tekeller kendi aralarında yukarıdan çok büyük bir uluslararası dayanışma gösteriyorlar. Fakat biz, nedense aşağıdakiler kendi aramızda yeterince dayanışma gösteremiyoruz. Bence ulusal düzeyde çalışmaktansa Avrupa bağlamında bu şekilde çalışmak daha doğru. Bu bir Sisipus çalışması değil, boşuna olan bir çalışma değil. Uzun, yorucu bir çalışma, ama benim için çok zevkli. Ben enternasyonalist bir kişiyim ve Avrupa'daki bu ulusal devlet yaklaşımını değiştirmek gerektiğini düşünüyorum Bunun için de ulusal devlet sınırları dışında Avrupa'yı aşağıdan kurmak gerektiğini düşünüyorum. Bu çok heyecanlı ve zevkli bir iş. Bu nedenle Bonn'da değil, sürekli Brüksel, Strasburg ve İstanbul'dayım...

'Ben tiyatroda çalıştım, Avrupa Parlamentosu'ndaki rolümü bir tür tiyatrodaki rolüm gibi değerlendiriyorum. Orada bir parlamenter olarak kimliğimin gereklerini yerine getirmeye çalışıyorum. Ben aslında başkayım sadece orada parlamenterlik yapıyorum, hayatımı parlamenterlik üzerine kurmuyorum. Benim yapmaya çalıştığım şey, Avrupa'yı aşağıdan fethetmek, çünkü uluslararası tekeller kendi aralarında yukarıdan çok büyük bir uluslararası dayanışma gösteriyorlar. Fakat biz, nedense aşağıdakiler kendi aramızda yeterince dayanışma gösteremiyoruz.'

Türkiye'de Yeşiller, önce bağımsız bir hareket örgütlenmesi şeklinde gelişti. Sonra YDH ile küçük bir teğet oldu... YDH içermeye çalıştı. Şimdi yeni bir dönem başladı; ÖDP içinde var olma. Blok içinde Bilge Contepe, Muğla'dan aday olmuştu... Türkiye'deki 'yerli Yeşiller'e ilişkin gözlemleriniz?

Türkiye'de Yeşiller'in durumu hakkında fikir belirtmek, "bunlar iyi, bunlar kötü" gibi karar bildirmek gibi bir pozisyonda olmak istemiyorum. Yalnız önemli olan şu ki, bu ülkede gerçek bir politik alternatif yoksunluğu söz konusu ve bu politik alternatifin yaratılması zorunlu. Refah Partisi'nin bu denli gelişebilmesinin nedeni, kendisini sisteme bir alternatif olarak sunabilmesi. Tabii ki birbirinin tamamen aynısı olmasa bile adları değişik olan partiler sistemi oluşturan ve birbirine son derece yakın partiler. İdeolojileri çok geleneksel, çok klasik, bunlara katlanmak zor olsa gerek. Benim açımdan önemli olan, bu toplumda Yeşil ideolojinin önemli yaklaşımlarının daha fazla hayat bulması/tartışılmasıdır. Bunun faydalı olduğuna inanıyorum. Örneğin ekolojik çöküş konusunda her şeyin ekonomik büyüme ile bağlantısı olduğuna dair egemen ekonomik yaklaşım, pazar ideolojisi, sosyal devletin giderek yontulması, globalleşme gibi meselelerde yeşil yaklaşımın önemli sorunlara parmak bastığını ve önemli çözümler getirdiğini düşünüyorum. Burada Yeşil ideoloji yeni toplumsal öneriler getirebiliyor. Örneğin taban demokrasisi ile insanların kendi yaşamları hakkında karar verme konusunda onları cesaretlendirmek de Yeşil yaklaşımın bir parçası. Ekolojiyi sadece çevre korumacılık olarak görmemek, pazar mekanizmasında ekolojinin yerini görmek çok önemli.Dolayısıyla böyle bir alternatife ihtiyaç var. Tabii bağımsız bir Yeşil Parti ya da hareketin varlığı önemli, ama her Yeşil kendi istediği yerde çalışabilir. ÖDP'nin kuruluşuyla, çevremde gördüğüm, temas ettiğim arkadaşlarda, şimdiye kadar Türkiye'de politikada hiç duymadığım bir heyecan, inanç ve umut görüyorum, bu beni çok etkiliyor, hoşuma gidiyor. İnsanların artık politikadan zevk almaya başladıklarını söylemesi beni çok etkiliyor. Umarım buradaki Yeşiller de kendilerini daha iyi ifade edebilme şansını bulurlar ve partiye kendi yaklaşımları konusunda yeni açılımlar getirebilirler.

Bizim memleketin, 'yine yeşillendi fındık dalları, acep ne olacak yarin halleri' diye bir türküsü vardır. Bu tarihsel süreçte herkesin yazgısı birbirine bağlı: Tüm özgürlükçülerin 'halleri ne olacak?'

Bugün yaşadığım karmaşık duyguları paylaşmak isterim. Bunlar, gazeteciliğin ötesinde muhalif bir insan olarak duyumsadığım şeyler. Galatasaray'da, 'kaybedilenlerin anımsandığı' geleneksel mekanda otururken, her zaman, çevreden gelip geçenlerin tepkilerini izlerim, notlar alırım. Bugün, orta yaşlı muhtemelen karı–koca olan bir çift yaklaştı. Tam o sırada Roth konuşuyordu. Kadın erkeğe, 'burada ne oluyor' gibisinden sordu. Erkek,biraz bilgili, 'kayıplarla ilgili oturuyorlar' diyerek, kimin konuştuğuna baktı ve Roth'u görünce, kadına, 'A, hani Alman kadın milletvekili var ya o konuşuyor kayıpların bulunmasıyla ilgili' dedi. Kadın ne dedi biliyor musunuz?

'İnşallah, kaybedilenleri Alman kadın bulur...'

Buraya gelince de, Türkiye gazetesinde sizinle ile ilgili o şoven haberi gördüm...

Çok önemli bir gerçeğe parmak bastın. Aynı şeyleri ben de yaşıyorum ve bu bende korku yaratıyor. Çünkü, insanların benden gerçekleştiremeyeceğim beklentileri oluyor. Benim hiçbir şekilde o kayıpları bulma imkanım yok. Her iki cümlemde kayıplardan söz ederek, bunların kamuoyunda biraz daha yer almasını sağlayabilirsem küçücük bir şey yapmış olurum. Senin gözlemine benzer bir şeyi dün akşam yaşadım. Yukarıda Ermeni bir bey var, büro açılışını onun balkonunda yapmıştık. Buraya geldi, oğlunun Almanya'da işçi olarak çalışmasını istiyor, böylece oğlunun hayatının kurtulacağını düşünüyor. Bana, büyük bir inanç ve güvenle "sen istersen yaparsın, yapmazsan sen istemediğin için olmayacak" dedi. Bunlar beni çok korkutuyor. İnsanlar benim gücümü, olanaklarımı çok çok aşan şekilde bana güveniyorlar, çok fazla beklentileri var. Neticede ben Almanya'da küçük bir muhalefet partisi üyesiyim. Hükümette değilim. Ama onlar bana son derece inanıyor; "istersem her şeyi yapabileceğimi düşünüyor." İşte Türkiye'de böyle ikili bir şey yaşıyorum. Bir yandan, insanların acaip bir biçimde insanların gücümü abartmaları beraberinde sevmeyenler tarafından beni olduğumdan çok daha fazla bir düşman olarak görülmeme yol açıyor. İşte Türkiye gazetesinin yaptığı şey bu. Geçen gelişimde büroma gelen iki polis "sizi korumak için geldik" dediler. "Korunma talebinde bulunmadım" dedim. "Peki, madem korunmak istemiyorsunuz, bize yazılı olarak bildirin" dediler. Bu da aslında bir tür tehdit. Annem–babam benimle ilgili olarak sürekli tehditler alıyor. Bana sürekli tehdit telefonları geliyor. Polis dikkatli olmam gerektiğini söylüyor. Yani aslında ben burada hak etmediğim kadar minnet ve düşmanlıkla karşılaşıyorum. İkili duygu bana yöneliyor. Benim tek yapabileceğim dayanışma çalışması. Bu durum da beni biraz korkutuyor, çaresiz bırakıyor...

Şu anda tek yapabileceğim şey; ağlamak isterdim....

Belki de insanın kendi sınırlarını çizmesi önemli bir şey...

"Yapmak" benim hayatımda çok önemli bir sorun. Örneğin bir mobilyacı bir iskemle yapar bu iskemle sağlam, rahat olur. Bunun böyle olup olmadığı çok net bir biçimde ölçülebilir. Ama benim yaptıklarımın hiçbir şekilde ölçülebilme özelliği yok. İşimizde başarılı mıyız? Başarı ne demek, nasıl değerlendirilebilir? Bunları saptamak imkansız. Geçen yaz, Aleksander Langer isminde benimle birlikte Meclis Başkanlığı yapan arkadaşım ihtihar etti. Çünkü o artık herhalde gerçekten yaptığı işin bir işe yarayıp yaramadığı konusunda ipin ucunu kaçırmıştı. Çalıştıkça, çalışmasına yönelik talep giderek daha fazla arttı ve onun sınırları kayboldu. Benim de Türkiye'ye geldiğimde gördüğüm böyle bir şey var. Ben Türkiye'de ne kadar fazla iş yapmaya çalışırsam o kadar da yeni iş ve talep oluyor bana yönelik. Hiçbir yerde bunun durmasına imkan yok gibi gözüküyor. Dolayısıyla ben şunu farkettim; insan kendi sınırlarını bilmeli ve kendi yaptığı işe de bir noktada mesafe koymalı ve dur diyebilmeli. Bu özelliği kaybetmemek gerektiğini düşünüyorum. Bunun için de, politika ile uğraşmayan bir arkadaşımla sözleşme yaptım. Arkadaşım beni zaman zaman düzenli olarak arıyor ve görüşüyoruz. Benim gerçekten kendisiyle insani bir ilişki kurup kuramadığımı, bütün o politik problemlerden sıyrılıp günlük hayat üzerine normal konuşup konuşamadığıma dair bana bakıyor, anlamaya, hissetmeye çalışıyor. Eğer ben onu hiç dinlemeyip habire politik sorunlarını söylüyorsam beni uyarıyor.

Dramatik bir ortam gelişti. Biz de, 'bir arkadaşımız daha var', 'duygusu çok önemlidir.' Daha imgesel bir söylemle, 'bir şarkımız daha var' da diyebiliriz...

Her şeyin özeti bu; 'bir şarkımız daha var...'

Taylan Özgür Arslan
için bağış kampanyası

Taylan 22 yaşında bir Türkiye'li gencimiz. 1995 Ağustos'unda denizde geçirdiği bir kaza sonucu yürüyemez şekilde felç oldu. Kazadan önce Elazığ Fırat Üniversitesi'nde 7. sömestr sosyoloji öğrencisi olan Taylan, 5 aydan beri yaşamını hastanede ve tedavi merkezlerinde geçiriyor.

Türkiye'deki uzun tedaviye rağmen, Taylan'ın en azından tekerlekli sandalyede "biraz bağımsız" sayılabilecek bir hayat sürdürmesi sağlanamadı. Bundan dolayı bizler, burada yaşayan dost ve akrabaları çeşitli uzman doktorlar ile görüştükten sonra, kendisinin bağımsız insani bir yaşam sürdürebilmesi için, tedavisinin Almanya'da sürdürülmesini kararlaştırdık.

Taylan 1980'de henüz 7 yaşındayken, Elazığ'ı terketmeyerek, zor koşullarda avukatlık yapmakta direnen babası Erdal Arslan'ı siyasi bir cinayet sonucu yitirdi. Bütün zorluklara rağmen, kızkardeşi ve annesiyle beraber aile içerisindeki sevgi ve dayanışmayla bugüne gelinmiştir.

Taylan, 22.11.1995'te Almanya'ya getirildi ve Duisburg'taki BGU Hastanesi'ne yatırıldı. Türkiye'deki tedavi, yol ve buradaki hastanenin 6 aylık giderleri akrabaları tarafından karşılandı.

Taylan'ın sağlığına kavuşması için, 6 ay-1 yıl sürecek bir tedavi gerekiyor. Maalesef ailenin mali imkanları bu tedaviyi karşılayacak düzeyde değildir. Bundan dolayı bu bağış kampanyasını gerekli gördük. Taylan adına çağrımızın cevapsız kalmamasını umar, yapacağınız bağışlar için şimdiden teşekkürlerimizi sunarız.

Yazışma adresi:
Taylan Özgür Arslan
BG Unfalklinik Duisburg Bucholz
Großenbaumer Alle 250
47249 Duisburg

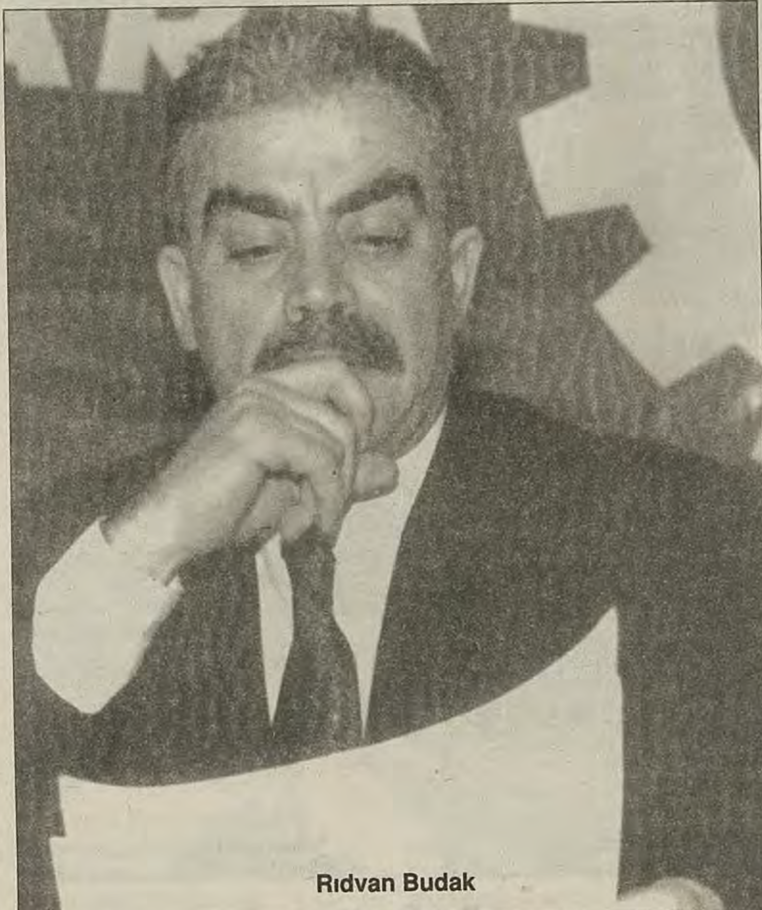
Bağış hesabı:
Spendenkonto: Taylan Özgür Arslan
Stadtsparkasse Duisburg
Konto Nr.: 271000879
Bankleitzzahl: 35050000

Alanlar DİSK'i bekliyor

Ayla ÖNDER

DİSK'in 26-28 Ocak'ta belirlenen yeni yönetimi henüz icraata başlamadı. Ancak Mart ayında hayata geçirilmek üzere bir kampanya hazırlığına girişti. DİSK'in olağanüstü kongreyle birlikte "yeniden yapılandırılması" zamanlama olarak işçi sınıfına yönelik yeni bir saldırının planlandığı bir döneme denk geldi. Yaklaşık üç yıldır konuşulan ve ülkenin seçim ortamına girmesi nedeniyle askıya alınan SKK Yasa Taslağı'nın yasalaşmasının sağlanmasına yönelik çabalar yeniden hızlandı. Yeni dönemde DİSK te ilk olarak bunu gündemine aldı.

Artık DİSK yönetiminin "parasız-örgütsüz" sendikalardan oluşmasının getirdiği olumsuzluk ortadan kalkınca doğal olarak gözler "yapılacak işlere" çevrildi. Fakat bu, kongre sonrası başlayan eleştirilerin önünü kesmedi. Olağanüstü kongrenin 1,5 yıl önceki delegelerle yapılması en çok tartışılan konulardan biriydi. Bu delegelerin çoğunun işçilikten uzak olduğu ve dolayısıyla bu delegasyonun seçtiği yönetimin DİSK'te istenen hareketliliği sağlayamayacağı eleştirileri sürdü. Öte yandan DİSK yönetiminin bürokratikleşme yönünde eğilimleri olduğu yolundaki söylentiler de sıkça duyuldu. "Eski kuşak " sendikacılar olarak adlandırılanlar hedef tahtasına oturtuldu ve DİSK'teki değişimin var olan kadrolarla mümkün olmadığı eleştirileri yapıldı.

Rıdvan Budak

Sosyalistler de kendini sorguluyor

Olağanüstü kongre sonrası DİSK içindeki sosyalistler de kendilerini sorgulamaya başladılar. DİSK'in 1,5 yıl önce gerçekleşen kongresinde ortaya çıkan Devrimci Demokrat Platform dağılmıştı. DDP, o dönem yönetime üç kişiyi taşımıştı. Ancak süreç içinde ortaya çıkan ayrılıklar bu platformun dağılmasına neden oldu. Kongre sürecinde oluşturulan Devrimci Demokrat Kongre Bloku muhalif olarak yönetime aday çıkaracağını açıkladı. Fakat bu oluşum aday sayısında anlaşamayınca kongrede birlikte hareket edemedi. Sonuçta 3 ayrı aday çıkarıldı. Ancak bu adayların hiçbiri yönetime giremedi. Kongreden hemen sonra blok dağıldı.

En büyük örgütlülüğü yakalamak

DİSK'in yeniden Türkiye işçi sınıfının en büyük sendikal örgütü yapılması yönündeki atılıma acilen duyulan ihtiyaç, devletin emeklilik yaşının yükseltmesi girişimleriyle de kendini yeniden dayattı. "DİSK'in sorunlara seyirci kalmaması aynı zamanda da çözüme yönelik tutum almasının" aciliyeti her fırsatta DİSK tabanı tarafından vurgulandı.

Rıdvan Budak bu konuda şöyle diyordu: " Büyük ölçüde gerileyen sendikal örgütlülüğü ayağa kaldıracak birikime sahip olan DİSK, bu yönetim kurulu ile çok büyük bir örgütlülüğü yakalamaya çalışacaktır." Budak, bunun önümüzdeki aylarda hayata geçirileceğini de söylüyordu. Genel Başkan geçen hafta bu konuda oldukça iddialı bir demeç verdi basına; "Bizi emekli olmama durumuna getiren yasa taslağı meclise giderse işyerlerini boşaltırız!"

Bu doğrultuda ilk adım Mart ayında atılacak. Türkiye genelinde işyeri temsilcileri toplanacak ve yeni bir eylem kampanyası yönünde tartışma yürütülecek.

'Söylediğimiz her şeyi hayata geçireceğiz'

Kemal Daysal (DİSK Genel Sekreteri)

İki nokta bizim için çok önemli; DİSK demokrasinin tüm kurum ve kurallarıyla bir yaşam biçimi haline gelmesi için mücadele edecektir. İkincisi ise, gittikçe bozulma eğilimi gösteren gelir dağılımının düzelmesi için uğraşacağız. Ücretlilerin milli gelir içindeki payı yüzde 15'lere düştü. 1989'daki 'bahar eylemleri'yle işçiler ücretlerini ve milli gelir içindeki paylarını yükselttiler, yüzde 25'lere kadar çıktı. Ancak SHP ve CHP yönetimleri süresince bu oran yeniden yüzde 20'lerin altına indi. Böyle adaletsiz gelir dağılımı Latin Amerika ülkelerinde bile yok.

DİSK sadece işçi konfederasyonlarının değil, tüm çalışanların güç birliğini temel alıyor. 92 -95 yılları arasında ortak eylemlilikler gerçekleştiren Demokrasi Platformu buna örnektir. Demokrasi Platformu'nun yeniden gündeme getirilmesi ve güçlenmesi gerekir. Önümüzde çok zor bir dönem bizi bekliyor. SSK tasarısının yasalaşması gündemde. Emeklilik hakları yok edilmeye çalışılıyor. SSK'nın içine düştüğü kriz emeklilik yaşının düşüklüğünden kaynaklanmıyor. Emeklilik süresinin uzatılması ile SKK kurtulamaz. 5 milyon işçi kapsam dışı, sigortasız olarak çalışıyor. Ortada şöyle bir tablo var. 2 aktif sigortalı bir emekli işçiye bakıyor. Avrupa'da 6 aktif sigortalı 1 tane emekli işçiye bakıyor.

Şimdi SSK hastananeleri ile ilgili özelleştirme planları var. Bu durumda insanlar sağlık hizmetlerinden yararlanamayacak, emekli de olamayacak. Bunların altında yatan nedenler başka. Özel sosyal güvenlik kurumlarının özendirilmesi yatıyor bunun altında. Bu, sosyal devlet anlayışını çiğneneyen bir tutumdur. Şunu söyliyeyim; SKK'nın özelleştirilmesine, emeklilik yaşının düşürülmesine kimsenin gücü yetmez. Biz, DİSK olarak, Mart ayında bir kampanya başlatıyoruz; sigortasız çalışmama kampanyası.

Biz bu dönemde mücadelenin her biçimini kullanacağız. Aldığımız kararlara bütün çalışanların örgütlerini katmayı hedefliyoruz. Çünkü bunun devamı da var. Emekli Sandığı ve Bağ-Kur da bu kapsamın içinde. Onların da sosyal güvenlik haklarını minimize etme çabaları var.

Öte yandan örgütlenme faaliyetlerine de hız vereceğiz. Bu, DİSK'in sürekli gündeminde olan bir konu. 1992'de DİSK yeniden faaliyete geçtiğinde 300 bin üyeyi hedef almıştı. '95'te bu hedef tuttu. Hedefimiz DİSK'i çalışma yaşamında sözü dinlenen bir kurum haline getirmek. Atacağı aktif adımlarla çalışma yaşamında sözü dinlenen, tayin edici bir konfederasyon haline getirmek.

DİSK büyümelidir

Tonguç ÇOBAN

DİSK Olağanüstü Genel Kurulu 26-28 Ocak tarihlerinde yapıldı. Genel Kurul'dan beklenen, bugün işçi sınıfının ve sendikal hareketin karşı karşıya olduğu sorunlara yanıtlar bulunması ve bir yeniden yapılanma sürecinin başlatılmasıydı.

Olağanüstü Genel Kurul'un tamamlanmasının ardından, bu beklentinin tümüyle karşılandığını söylemek mümkün değil. Bunun nedeni, böylesine kapsamlı bir tartışma yapılabilmesine olanak sağlayan bir ön hazırlık sürecinin yaşanamamış olmasıdır. Genel Kurul, esas olarak DİSK'in merkezinin Ankara'ya taşınıp taşınmayacağı ve yönetimin yediden beşe düşürülüp düşürülmeyeceği soruları eksenine oturmuştur. Genel Kurul'daki tartışmaların politika ve program eksenine çekilmesi çabaları yeterince başarılı olamamıştır. Bu olgu, genel kurulun "heyecansız" olarak nitelenmesine yol açmıştır.

Genel Kurul'un bu şekilde seyretmesini belirleyen, genel kurul öncesi dönemde gerek basında ve kamuoyunda, gerekse DİSK'in iç ilişkilerinde beliren, DİSK'in Ankara'ya taşınması ve yönetimin daraltılması konularında 9 sendikanın mutabık kaldığı söylentileriydi. Ancak genel kurul, en azından delegelerin bu konularda farklı düşündüğünü açıkça ortaya koydu: Ankara'ya taşınma önerisi sadece 82 oy alabildi ve diğer değişikliğin görüşülmesine gerek bile kalmadı.

DİSK içindeki sosyalistler,devrimci-demokratlar genel kurula birlikte ve ortak bir programla giremediler. Bunun da ötesinde, birlikte davranma kararlılığında olan Devrimci Demokrat seçim bloku, genel kurulda blok bir tavır gösteremedi. Kısacası, dağınıklık bu kez sosyalist, devrimci-demokrat kesimde yaşandı.

Bu iki önerinin reddedilmesiyle, DİSK iki önemli tehlikeden şimdilik kurtulmuş oldu. Ankara'ya taşınma DİSK'in bir kitlesel mücadele örgütünden çok hükümet ve uluslararası kuruluşlar nezdinde bir lobi örgütü olarak işlev görmesi eğilimini güçlendirebilirdi. Yönetimin daraltılması ile, bilerek veya bilmeyerek DİSK'te sosyalist kanadın dışlanmasına yönelik bir süreci başlatabilirdi. Bu ise, siyasal düşünceler açısından bir mozaik olan DİSK'in dinamizmini sınırlayabilirdi. Neyse ki delegasyon buna izin vermedi.

Yönetimin dışında kalan Genel–İş, Birleşik Metal–İş ve Bank–Sen sendikalarının yönetim kurulunda temsilinin sağlanması ise, 9 sendikanın mutabakatından öte delegelerin de onayını aldı. Böylece DİSK yönetiminde "temsil eksikliği" sorunu ortadan kalktı.

DİSK içindeki sosyalistler, devrimci–demokratlar genel kurula birlikte ve ortak bir programla giremediler. Bunun da ötesinde, birlikte davranma kararlılığında olan Devrimci Demokrat seçim bloku, genel kurulda blok bir tavır gösteremedi. Kısacası, dağınıklık bu kez sosyalist, devrimci–demokrat kesimde yaşandı.

Yine de, DİSK'in siyasal düşünceler bakımından bir mozaik olduğu, sosyalistlerin DİSK'te önemli bir yere ve işleve sahip olduğu bu genel kurulda bir kez daha görüldü. Bu olgu, DİSK'in bir zenginliği olarak değerlendirildiği ölçüde ve sosyalistler esas olarak işçilerin örgütlenmesine yönelik çalıştıkları sürece, DİSK'e katkı sunacak, DİSK'in büyümesinde etkili olacaktır.

Genel Kurul'un ardından DİSK'in önünde duran temel görev, örgütlülüğün geliştirilmesidir. DİSK artık büyümelidir, hem etkinlik ve işlev açısından büyümelidir, hem de nicelik olarak büyümelidir. Bu noktada yasal ya da diğer engeller artık gerekçe yapılmamalıdır. Dünyada yaşanan sınıf hareketleri deneyimleri, çok zorlu koşullarda da sınıf mücadelesinin gelişebileceğine ve sendikal hareketlerin güçlenebileceğine ilişkin pek çok örnek sunuyor. O örneklerden yararlanmak gerekir.

DİSK'in büyümesi için DİSK yeniden yapılanmalıdır. Genel Kurul sonuçları, "heyecansız" nitelemesine rağmen, böyle bir sürecin başlangıcı olarak değerlendirilebilir. Genel Kurul'da kapsamlı tartışmalar yapılamamış, örgütsel yapının güçlendirilmesine ilişkin somut kararlar alınamamıştır. Ama oybirliğiyle kabul edilen "Sendikal Hedefler ve Politikalar" adlı belge, sendikal hareketin ve DİSK'in geleceğine ilişkin genel bir çerçeve sunmaktadır.

Bu belgeye yönelik, "çağdaş sendikacılık" eleştirileri gelmiştir, ancak bu eleştiriler kötü niyetten değilse bile, dikkatsiz okumadan ya da dünyadaki değişimleri izleyememekten kaynaklanmaktadır. "Değişim" sözcüğünün geçtiği her yerde bir ihanet ya da sapma aramak, olsa olsa bilgisizliği aklamak çabasıdır. Belgede, "kalite çemberleri" gibi yeni yönetim teknikleri benimsenmediği gibi, bunların sermayenin tek yanlı denetimini öngören "yeni" olgular olduğu açıkça tespit edilmektedir. Yine belgede sermayenin "esneklik" politikası irdelenmekte ve sınıf ve kitle sendikal anlayışı temelinde çözümler önerilmektedir. Yeterli değildir, geliştirilmelidir, ama "esneklik" yok demekle olmuyor ki!

Genel Kurul'da Emekliler Sendikası'nın üyeliğinin kabulü, kadınlar hakkında alınan karar, sosyal güvenlik için mücadele kararı gibi kararlar da, DİSK'in geleceğine ilişkin bir karamsarlığa gerek olmadığını gösteren gelişmeler olarak değerlendirilmelidir.

DİSK'in artık hiçbir mazereti kalmamıştır. Yönetimde temsil sorunu çözülmüştür, siyasal düşünce zenginliği korunmuştur, politikaların oluşturulmasına yönelik temel çerçeve belirlenmiştir. Gerisi iş yapmaktır, çalışmaktır! Bu süreç içinde örgütsel yapının güçlendirilmesine ilişkin adımlar da mutlaka atılmalıdır. Önümüzdeki dönemde hızla örgütlenen, her toplumsal olayda etkin bir tavır üreten, demokrasi mücadelesinin aktif bir unsuru haline gelen, diğer demokrasi güçleriyle birleşen ve büyüyen bir DİSK gerçeği yaratılmalıdır.

Nesnel koşullar hazırdır, başarısızlık durumunda suç tümüyle öznelerin olacaktır!..

Raftafari, sömürgeciliğe karşı bir tepkiyle özdeşleştirilir. Afrika'nın toplumsal ve kültürel tarihinin doğrulanmasını hedef edinmektedir. Siyaset ve din, bu felsefenin kopmaz bir parçasıdır. Bu felsefeye en çok sahip çıkan ülke halklarından biri de Jamaika olmuştur. Eşitlik ve özgürlük temel kıstastır. Buna ek olarak, insanın ruh zenginliğinin her şeyin üstünde bir önem taşıdığına inanılmaktadır. Bu biraz da mistik içeriği olan Rastafari felsefesi, Jamaika halkını yoğun etkiler. Hatta 1962 yılında özgürlüğe kavuşmalarında bu felsefenin ve reggae ruhunun önemli katkıları olduğu saptanmıştır. Beyazların sömürgeciliğine karşı geliştirilen güç ve cesaretin kopmaz bir parçası olur Rastafari.

Özgürlük ruhu müzikle de yaşıyor

Orhan KAHYAOĞLU

Reggae müziğinden söz edildiğinde, akla ilk gelen isim Bob Marley'dir. Bu müzik tüm dünyada Marley'le özdeşleştirilmiştir. Sanatçı, bu müziğin, tabii ki, ilk yaratıcısı değildir. Ama, bu müziğin dünya ölçüsünde yaygınlaşmasını sağlamıştır. Çeyrek yüzyıl önce, Jamaika halkının geleneklesmeye aday müziği olan reggae, özellikle 1975'den sonra hızla dünyaya açılmaya başlar. Marley'in 1981'deki ölümünden sonra ise, daha da yaygınlaşıp, dünya müziğinin kopmaz parçalarından biri olur.

Bu müziğin, halkın ruhunu yansıtan Rastafari adında bir ana felsefesi vardır. Raftafari, sömürgeciliğe karşı bir tepkiyle özdeşleştirilir. Afrika'nın toplumsal ve kültürel tarihinin doğrulanmasını hedef edinmektedir. Siyaset ve din, bu felsefenin kopmaz bir parçasıdır. Bu felsefeye en çok sahip çıkan ülke halklarından biri de Jamaika olmuştur. Eşitlik ve özgürlük temel kıstastır. Buna ek olarak, insanın ruh zenginliğinin her şeyin üstünde bir önem taşıdığına inanılmaktadır. Bu biraz da mistik içeriği olan Rastafari felsefesi, Jamaika halkını yoğun etkiler. Hatta 1962 yılında özgürlüğe kavuşmalarında bu felsefenin ve reggae ruhunun önemli katkıları olduğu saptanmıştır. Beyazların sömürgeciliğine karşı geliştirilen güç ve cesaretin kopmaz bir parçası olur Rastafari.

Beni son haftalarda, reggae müziğiyle tekrar ilişkiye sokan, aslında ne Rastafari felsefesini sorgulamak, ne de Bob Marley'i yoğun bir biçimde dinlemek. Yalnızca, bu müzikle özdeşleşen popüler bir grup olan UB40'nin bir koleksiyonunu edinmiş olmam. Dünyada, bugün, reggae yapan yüzlerce grup vardır. Ama birkaçı adını dünyaya duyurmayı başarır. Bob Marley'in yarattığı çığır ve müzikal kanalı başarıyla devam ettirir bu gruplar. Pop ortamında, Marley'den sonra, reggae türünün en tanınmış iki grubundan biridir UB40. Diğer önemli topluluk ise, çok yıllar önce -1983- tarihe karışmış olan The Police'dir.

Elimdeki yeni UB40 koleksiyonu aslında grubun ilk derlemesi değil. Grubun ilk "The Best Of"u 1987'de yayınlanmıştı. Bu yeni albüm, grubun o tarihten bugüne, en önemli hitlerini bir araya toplamıştır. Dinledikçe daha çok ısınıyor insan. Ama şunu da kabul etmek gerek: İlk yıllarının büyüsü, radikal havası ve müzikal zenginliğinden fazlaca ödün verilmiş. Grubun, endüstriyle fazlaca bütünleştiği -en azından bazı parçalarda- hissedilmekte. Bu saptamadan hareketle UB40 serüvenini biraz daha açalım.

Radikal ruh

UB40, farklı ırklardan gelen sanatçıların buluşmasıyla kurulan Britanya'lı bir grup. Özellikle punk ve disko türü müziklerin ortalığı kasıp kavurduğu bir pop ortamında, UB40 reggae tarzını seçerek farklı bir kişiliğin peşine düşmüştü. Grubun yaşları oldukça genç olan üyeleri, özellikle ırkçılığa, kolonyalizme ve işsizliğe karşı net bir tavırla ortaya çıkmışlardı. Bu radikal ruhun pekişmesinde, özellikle, grubun yaratıcıları olan Ali ve Robin Campbell kardeşlerin yoğun katkısı oluyordu. Çünkü, bu iki kardeş, aynı ruhu ve tutumu benimsemiş, o denli de düzeyli olan bir müzisyen çiftin çocuklarıydı. Anneleri Lorna, Birmingham'lı bir folk şarkıcısıydı. Babaları Ian Campbell ise 1959'da kurduğu "Ian Campbell Group" ile İngiltere'de adını duyurmayı başarmıştı. Bu grubun iki üyesi,1960 ortalarından sonra ünlü Fairport Convention'ın üyesi olacaklardı. Ian Campbell ise politik kimliğiyle de 1960 başlarında dikkat çekti. Anti-nükleer mücadelenin sembolü olan "The Sun Is Burning"in yaratıcısıydı Ian Campbell. Bu parça Paul Simon'ın 1965'te yayınlanan ilk albümünde de yer alıyordu.

Ali ve Robin Campbell, babalarının tavrından etkilenip, bu kez de farklı bir radikal soluğu oluşturacaklardı. Bu noktada, en büyük esinleri de özgürlükle özdeşleşmiş olan reggae olacaktı. UB40 İngiltere'de "İşsizlere Yardım Kartı" anlamına geliyor. Yumuşak bir reggae stiliydi geliştirdikleri. Sözler bu noktada -reggae müziğinin ana özelliği olarak- politik tavırlarının simgesi durumundaydı. Sevgi müziklerinde en çok kutsanan öğeydi. 1979'da yayınlanan ilk albümleri "Singning Off"ta üç parça büyük ilgi gördü. Bir yıl sonraki listelerin ilk 10'unda yer aldı bu parçalar. Bu albüm "Gradvate Records" adlı küçücük bir şirketten çıkmıştı. Böyle bir küçük şirketten çıkıp, liste başlarına tırmanmak bir mucizeydi. Ama UB40, müzikal zenginliği ve tematik gücüyle bunu başaracaktı. 1980'in Aralık ayında bir iddialı iş daha yaptı grup; DEP International adlı kendi şirketlerini kurdular. Dünya pazarlarına ise Virgin Records'un patentiyle çıktılar. "Present Arms" adlı ikinci albümlerinde özellikle "One In Ten" adlı parça neredeyse "işsizlerin şarkısı" oldu.

Ancak 1983 albümü "Labour Of Love"la birlikte, grubun bilinen politik serüveninde bir esneme, bir zayıflama oldu. Radikal hava bu yıllarda yerini daha duygusal, daha yumuşak duruşlara bıraktı. Bence müzikal açıdan bir ödün vermiyorlardı. Yaptıkları müzik güçlüydü. Yalnız, tepki biçimleri değişiyordu. Eşitlik ve özgürlük ruhu varlığını sürdürürken, gündelik politikanın biraz dışında şarkılar yazıyorlardı. Bu dönem, grubun, liste başına tırmanan parçaları hızla arttı. "Labour Of Hove"ın büyük ilgi görmesine rağmen, daha sonraki iki albümleri "Geffrey Morgan" ve "Beggariddim" pek ilgi görmedi.

UB40 ve Reggae

Yalnız, bu dönem, "I Got You Babe" adlı parçanın gündemi bir nebze etkilediği söylenebilir. Grubun şarkıcısı Ali Campbell, ünlü The Pretenders'in şarkıcısı Chrissie Hyude'la bir düet yapmıştı bu parçada. Gerçekten de etkileyici bir besteydi. Aynı ikili bir de 1988'de "Breakfest In Bed" adlı parçayı birlikte yorumladılar. Bu parça, birkaç hafta önce çıkan "The Best Of Volume-2"nun giriş parçasıdır. 1986'da Rusya'da ilginç bir turne yapan UB40, bu turneyi bir video olarak piyasaya çıkardı. Aynı yıl "Rat In The Kitchen" adlı albümleri yayınladı. "UB40" ve "Labour Of Love II" adlı albümler, 1980'li yılların son iki çalışmasıydı. 1990'lı yılların dikkat çekici albümü ise 1993'te yayınladıkları "Promises And Lies". Bu çalışma, artık bir olgunluk dönemi ürünüydü. Yumuşak, romantik bir atmosfer kuşatmıştı müziklerini. Ama, reggae ruhunun getirdiği kıvrak duygular ve dramatik çağrışım, basit bir aşk şarkısı ya da "ağlamalar"ın dışında bir duygusal dokuyu yine de içinde barındırıyordu.

Yeni çıkan ve kısa süre önce edindiğim "The Best Of Volume 2"da UB40'nin değindiğimiz ikinci döneminin sevilen parçaları bir araya getirilmiş. Müzikal yapıdaki güç ve reggae ritminin heyecan verici atmosferi grubu yine zevkle dinlememizi önleyemiyor. İş biraz da dinlemeyi becermekte. 1987'den sonraki 12 tanınmış parçanın yanında, iki de yeni beste var. Bunlardan, özellikle, Stevie Wonder'in klasiği olan "Superstition"ı büyük zevkle dinliyorum. Grup, rastafari felsefesinin yine etkisi altında. Ama biraz lirik, biraz yumuşak motiflerle bezeli. Reggae'nin 1950'lerde son biçimini alan bir kaynaşım tarzı olduğunu düşünürsek, birçok Marley parçasında olduğu gibi UB40'da da aşk ve sevgi bağları biraz sıkça işleniyor. Ama yine sözlerin birçoğunda İngiliz muhafazakarlığına, tutuculuğuna karşı duygusal yakınmaları yakalamak mümkün. Bazı UB40 sevenler, "nerede o ilk dönem müziği" diyebilirler. Ben de önceleri aynı duyarlılıktaydım. Ama, reggae'nin ruhuna nüfuz ettikçe, bu "tutucu" arayıştan vazgeçtim. Siz de son dönem şarkılarını tüm saflığıyla dinlediğinizde, müziğin büyüsüne kapılmadan edemeyeceksiniz.

Geçen yılın sonlarında bir de ilginç bir solo albüm yayınlandı: Ali Campbell'in "Big Love"ı. Sanatçı, grubuyla birlikte yaptığı müziklerde olduğu gibi sevgileri her zaman "büyük sevgi"lerle yaşıyor. Bunu becerebilen her sanatçı ya da topluluğun kalıcı olmayı başaracağına inanıyorum. Bence sizler de bu iki albümü dinleyin, ondan sonra konuşalım. Hiçbir şey yapamazsak, duygularımızla konuşalım! Bob Marley bugün yaşasaydı, UB40'yi belki bir bütün olarak kutsamayacaktı. Ama, en azından, bu gruba el verecekti. Çünkü "iyi müzik" artık tek başına bir duruşu simgeliyor. Reel politikanın da bir adım önünde durarak!

SAHAF GÜNCESİ —— Oğuz ÖZDEM

Adasını içinde taşıyan ırmak

I

Bir arkadaşınızı anmak istiyorsanız, öne çıkan ilk an tanışma anı olacaktır. Çünkü arkadaşlığın sözleşmeye dönüştüğü, iletişim köprüsünün kurulduğu an bu andır. Böyle bir tanışma anını, bir kitapçıda Leyla Şahin'le yaşamıştım. Ayaküstü şiirden konuşmuştuk. Şiir yazdığını, ama yayınlamadığını, şiirlerin olgunlaşma zamanını beklediğini, yayımlatmaktan çok "şiirin şiir olmasının" önemli olduğunu v.s. anlatmıştı. Bu tanışmanın benim için önemi sezgilerimin sonradan doğrulanmasıydı. Tanışma anında adını sormamıştım, fakat bende "potansiyel bir şair" izlenimi bırakmıştı. Yıllar sonra bir kitabevinin düzenlediği söyleşi konuğunun "Enver Gökçe şiir ödüllü, Leyla Şahin" olduğunu duyunca söyleşiye, bu mutlaka odur düşüncesiyle gitmiştim. Tek yanlı oluşturduğum bu anı belki de sonradan pekişen dostluğun altyapısını oluşturmuştu.

Yıllarca kadın şair olur mu, olmaz mı tartışması yapıldı. Artık birçok kadın şair olduğuna göre, sanıyorum sorunu "olabilirmiş" yargısıyla başka alanlara taşımak gerek. Örneğin neler oldu da şair oldular, diyebiliriz. Öyle ya bunlar şiirin esin kaynağıydılar, esinleyen olmaktan kurtulup esmeye başlamaksa köklü bir dönüşümdü. Bunların birer kocaları vardı ve bunlar birer onaydılar. Ana olmaksa hayatı yeniden üretmek anlamında zaten şairlikti.

Aslında böyle bir tartışmanın haklı bir zemini hiç yoktu. Bu tür sentetik sorunları "şiir ve iktidar" sorunsalının bir uzantısı olarak görmek gerek. Hatta savaşların, işkencelerin sürdüğü bir dünyada belki de "ana gibi" şiir yazmak görevi de onlara düşmeli.

II

Birçok kadın şair, bu tartışmaların etkisinde kalarak pasif bir tavırla, cinsiyetsiz şiir yazmayı tercih ederken L. Şahin'in en güzel yanı "kadın olmayı" sergilemekle şiire başlaması ve "şairim" noktasına ulaşması:

"kadınım/ ince görünebilecek giysileri tarar gözlerim vitrinlerde/ -kocamın gömleklerini giydiğim de olur-/ yaşlanmaktan korkarım/ yenildikçe gövdem yerçekimine/ yeni şeyler öğrenmenin peşine koyulurum aşkla./

Leyla Şahin, kadın olmayı, burada olduğu gibi, salt cinsiyetçi bir açıdan sergilememiş, cinsiyetler arası dengeyi sağlayan paylaşımcı dünya görüşünü de sergilemiş. Bu paylaşımcı görüş, giderek çekirdek alandan daha kapsayıcı bir alana sıçrar: kadınım/ kuyusuna düşmem körlüğün/ düşmanlarımız oldukça/ dağları bekler gözlerim./

Ne yazık ki bu kadın -insan-şair olmak sürecinde "kendi olmak" sergilenirken, acı da olsa, gerçek de atlanılmaz: "kadınım./ acıdır./ kendi iç baskısında iki kez ezilmesi insanın.

Son nokta cinsiyetin yadsınmasıyla konur: "şairim: karanlıkta üşür kanatlarım. Artık kanat bütün özgürlük tutkularının kanadı olabileceğine göre, sanıyorum, burada kadın şair, şaire gibi sıfatlar da biter. Çünkü karşımıza pusulasını şiire çeviren "şair" çıkar.

III

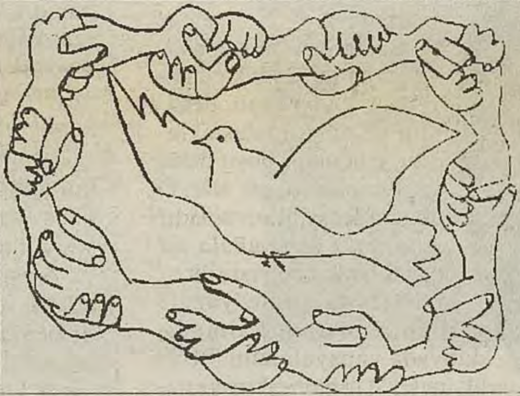
Bu şair kimliğinden yansıyan aşk-cinsellik, erotizm v.b. esprisine değinmeden geçmek istemiyorum. Bir farklılaşma olacaksa bu alanda olabilir diye düşünüyorum. Şiirlerde aşk, ayrılık, acı olarak birbirine lehimlenmiş "cinselliği" telefon açarak kendisine soruyorum: "Şiirlerimin kendi ruh, zihin ve bedenimin tarihiyle, coğrafyasıyla bire bir ilişkisi var. Ancak önemli olan şiirin şiir olabilmesidir. Elbette kadın ve erkek ruhu ve bedeni arasındaki biraz da trajik olan farklılık her iki tarafın da şiirini besleyen bir yerdir. Şimdiye kadar kadınlar tinsel ve tensel doğalarına yabancı kaldılar. Bir insan (şair) kendi ruhunu, kendi bedenini ne kadar tanıyabilir. Şiir, insanın kanıyla ve özgür ruhuyla yazılan bir şey. Bu sahiciliği ve bu çetin serüveni göze aldığım için şiirim erotizmden kaçmıyor."

O halde bir aşk şiiriyle noktalayalım:

"(...)
bir gemi getirdim kapına:
birlikte gidelim
sen içli, uzun geceli kadınlar
için yaratılmışsın,
uzun sabahlar için
buğday tarlaları, usulbaşlı
geyikler, yollar için...
göğsüne düşür beni:
yeryüzünün şarkılarını
dinleyeyim orada
gecikirsek alıp başını gider
aşkın usul ırmağı-küskün-
dönmez bir daha.

BARIŞ AÇISI

Neşe YAŞIN

Hiç kimse

1974 sonrasında Türk askerleri babamın kitabevine girdikleri zaman babam havaya koku giderici spreyler sıkardı. Bundan ötürü anti–militarist bir keyif mi, yoksa sosyalist bir öfke mi duymam gerektiğini kestiremezdim. Bazı Türkiyeli müşterilerle tartışmalar olur, babam onları görgüsüzlük, adab bilmezlikle suçlarken onlar da "nankörler, sizi biz kurtardık" derlerdi. Türkiyelilerle ilgili çeşitli fıkralar anlatılır, modern Rum evlerine yerleştirilen "şalvarlıların" banyo küvetini inek yalağı olarak kullandıkları, duşu telefon ahizesi zannettikleri, otomatik çamaşır makinelerini tavuk yolucuya çevirdikleri gibi tuhaflıklar anlatılırdı. Onlar, görgüsüz ve pis, yerlere tüküren, sokakları kirleten, dolandırıcılık, hırsızlık, kadınlara sarkıntılık yapan Doğulular, biz ise Avrupalılardık. Bizim gibi Avrupalı olan beyaz Türklere, kibar komutanlara, mevki sahibi zevata karşı, aynı tepki yoktu. Ah ne de güzel Türkçe konuşuyorlardı! Ağızlarından bal akıyordu. Sorun siyah Türkiyelilerleydi. Liderimiz 1571'de gelenlerle 1974'ten sonra gelenlerin aynı soydan olduğunu; hepimizin Türk olduğunu söylemiş; yerleşiklere karşı çıkmak sol muhalefet tavrı olarak gelişmişti. Ülkemizin kültürel, demografik yapısı tehdit altındaydı. Bu arada ekonominin can damarı haline gelen bavul turizmi, bu iş için özel olarak üretilen demir tekerlekli taşıyıcılar, sokakları dolduran karton kutular yaşamımızın bir parçası haline gelmişti. Şehirlerimiz bizim olmaktan çıkmış, sokaklarımızın Adana'nın bir mahallesinden farkı kalmamıştı... Hiç tanımadığımız hırsızlık, cinayet, ırza geçme gibi kriminal vakalar gündelik işler haline gelmeye başlamıştı.

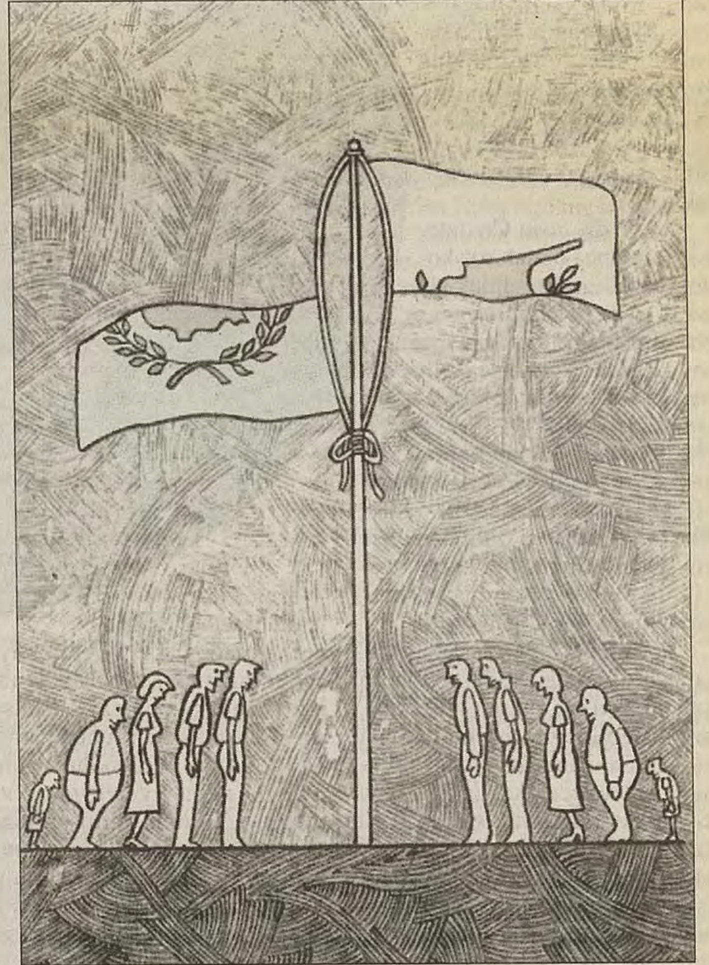
Alıştığımız hayatları değiştiren, yaşama biçimiyle bizi yadırgatan bu yabancılara duyulan tepki bir çeşit ırkçılığa doğru giderken aslında onlarla aynı olduğumuz yollu propagandalar da yükseliyordu. Ara sıra Beyaz Türklerin bizimle birlik olup Siyah Türkleri çekiştirdiği de oluyordu.

Sokakları dolduran, o yoksul, ezik insanların yarattığı tedirginlik onlarla " aynı" olduğumuz iddiasıyla artarken bu köylü akrabalarımızdan duyduğumuz utanç "biz farklıyız" tezini güçlendiriyordu. Sonunda bir parti lideri "Ne Mutlu Kıbrıslı Türküm diyene" deyiverdi.

Bir zamanlar bu adayı birlikte paylaştığımız ötekilerle aramıza bir duvar çekilmişti... Galiba biz onlara doğulu akrabalarımıza benzediğimizden daha fazla benziyorduk. Biz Avrupalıydık... Hatta onlardan biraz daha Doğulu olduğumuz için gizliden gizliye onlara hayrandık. Tek sorun, onların bizi küçümseyip hor görmeleriydi.

Doğulu akrabalarımız da bizi onlara benzetiyor bize "gavur piçleri" diyorlardı. Bizler ise akrabalarımıza karasakal ve fija (denizin getirdiği pislik) diyorduk.

Düşmanlarımızın yataklarında yatıp; onların bıraktığı hayatları yaşar ve onların evinde devlet kurup eski mazlumiyetimizin bize bu hakkı verdiğini iddia ederken, bize bu günleri nasip eyleyen kurtarıcılarımıza şükran törenleri düzenledik. Bizi kurtaran o büyük ve yüce varlık başka, bu ayaktakımı başkaydı. Yüce devlet karar verir onlar ölürlerdi. Biz farklı olduğumuzu söyleyip durdukça kurtarıcılarımız buna sinirleniyor; sesimiz biraz fazla çıktığı zaman sopanın ucunu gösteriyorlardı.

Biz kimdik allah aşkına? Bu soruyu sorup durduk; paneller düzenledik; makaleler, kitaplar yazdık. Bunu yaparken hep düşmanlarımıza ve kurtarıcılarımıza göre kendimizi tanımladık.

Bir de şu, günümüz dünyasında yerini almak meselesi vardı. Hain düşmanlarımızın karşı-propagandası yüzünden kimse bizi tanımıyordu. Biz bu soruları sorarken kurtarıcılarımız evimize iyice yerleştiler... Biz bunaldık, sıkıldık... Bavulunu alan çıkıp gitti. Gittiğimiz yerlerde de "Biz kimiz?" diye sormaya devam ettik. Çünkü dünya kapısını çalana "Kim o?" diye soruyordu ve "Hiç kimse" yanıtını veren içeriye alınmıyordu.

Özgür ruhlu bir deha: Beethoven

Acı çekmek yaşamak demektir

Filiz ÖZDEM

Özgür ruhlu, mağrur deha Beethoven, 1801'de dostu Wegeler'e "İnsancıl görünmek zorundayım" diye yazar. Bir yanda işitme zorluğu, diğer yanda kendi yaratma gücüne duyduğu güven ve özgür ruhu onu insanlarla iletişim kurmakta zorlamaktadır.

Faşizmin zindanlarda çürüttüğü İtalyan marksist kuramcı Gramsci'nin özgür bırakılması için dünya çapında bir kampanya başlatmasıyla da tanıdığımız yazar Romain Rolland bu dehaya büyük hayranlık beslemiş ve onun hayatını yazmıştır (Bu kitap "Beethoven-Bir dahinin romanı", 1944 yılında Fethi Yücel tarafından dilimize çevrilmiş, Akay Kitabevi). R. Rolland bununla da kalmaz, büyük ölçüde Beethoven'ın kişiliğinden yola çıkarak 1800 sayfalık devasa bir roman yazar: Jean Cristophe (Sosyal Yay. Çev: Adnan Cemgil).

Bu kitabı okumadan Rolland'ın nasıl ve neden Beethoven'ın ruhunu okuduğunu, sindirdiğini anlamak biraz güç. Kitaptan iletebileceğimiz: "Acı çekmek yaşamak demektir", "var olanlar yalnızca yaratanlardır", "insan yalnız doğar ve yalnız yaşar" gibi bir iki parola cümle; her ne kadar Beethoven çağının kültürüyle hesaplaşan bir sanatçı olsa da, onun özel–iç dünyasına ışık tutacak nitelikte..

Şöyle der Jean Cristophe "...insanca olmak söz konusu değil, insan olmak söz konusu... İnsancaymış... Kurban olsunlar sizin insan sevginize... Yirmi şey birden sevilemez, birçok Tanrıya tapılamaz. (c. 2, s. 854)" Böyle diyerek dönemin Alman entelektüel çevresini, kültürel yozlaşmayı eleştirir. Anımsanacağı üzere, Beethoven da sivri dilli, özgüveni yüksek, düşündüğünü karşısındaki kim olursa olsun dile getiren, biraz hırçın yaradılışlı biridir.

R. Rolland "kimi insanlar, kutularının içinde ebediyen kapalı kalan güzel bir keman gibidirler, onu çalan birinin bulunmaması yüzünden. Buna karşılık, bu kemanı çalabilecek kabiliyette olan kişiler de ömürleri boyunca kötü kemanları gıcırdatmak zorunda kalmışlardır. (c. 2, s. 224)" diye düşünür. Bu, Beethoven'ın yalnızlığına ilişkin çok hoş bir benzetmedir.

Aşk ve Beethoven

Beethoven kötü bir çocukluk dönemi geçirir. Babası alkolik bir tenordur ve onun müzik yeteneğini kötüye kullanır; babasının onu öldüresiye çalıştırmasından yılan Beethoven, sanattan vazgeçebileceği noktalara çok sık gelir. Hizmetçilik yaparak aileye katkıda bulunan annesine büyük bir tutkuyla bağlıdır. 17 yaşındayken annesini kaybeder ve bundan çok etkilenir, üstelik artık evin geçimi tümüyle onun üstüne kalır. Hayatında ilk desteği Breuning ailesinden görür. Bu, onun için yeni bir dönemdir. "Çocukluğun yıpranmış ve soluk ruhu dökülürken, yepyeni, daha genç ve daha dinç bir ruhun içinde filizlendiğinden emindi. Yaşarken, insanın vücudu gibi ruhu da değişir; bu değişme de her zaman günlerin akışına uyup yavaş yavaş olmaz; her şeyin bir anda yenileşiverdiği bunalımlı anlar vardır. Bu bunalım anlarında, işte her şeyin bittiği sanıldığı bu bunalımlı anlarda yeni bir benlik ortaya çıkar ve her şey yeniden başlar...

Tükenen bir hayatın yerine bir başka hayat çoktan doğmuştur bile... (c. 1, s. 313)" Breuning ailesinin kızı Eleonore'la arasında aşka yakın bir dostluk kurulur, ama genç kız, daha sonra Beethoven'ın ölene dek dostu olarak kalacak Dr. Wegeler'le evlenir. Beethoven işitme güçlüğü nedeniyle de büyük acılar duymaktadır. Ama umudu hiç yitirmek istemez. Kuşkusuz, acıya alışmak için ruhun zamana bağlılığı söz konusudur. Ruhun öyle bir neşeye gereksinimi vardır ki, eğer ona sahip olmazsa, kendiliğinden yaratması gerekir. Eğer durum çok acılarla doluysa ruh geçmişe dayanarak yaşar. Bir zamanlar yaşanan mutlu günler bir darbede silinmez; onlar yok olduktan sonra da ışınmaları uzun zaman sürer.

Masum aşkın peşindeki Beethoven sık sık birilerine aşık olur. Duyduğu aşk öylesine şiddetli olur ki, kurduğu mutluluk düşleri kısa sürede acıya dönüşür. Aşk ve gururun kıyasıya didiştiği iç dünyası, coşkun ve ateşli doğası, melankolik yapısı onu oldukça zorlar.

1801'de Giulietta Guicciardi'ye tutulur. Mehtap op. 27 sonatında ölümsüzleştirdiği bu aşkı, sevgilisinin bencilliği, çocukça şımarıklığıyla ancak iki yıl sürer ve Beethoven'a çok acı çektiren bu kadın 1803 yılında Kont Gollenberg'le evlenir. Bu terkedilmeden sonra bunalıma giren Beethoven neredeyse intiharın eşiğine gelir. Ama şiddetle bu sıkıntıdan kurtulmak istemektedir. Her ne kadar "Ah hayatı bin kere yaşamak ne güzel" dese de, bu dönemde son derece hüzünlü, dramatik, dinsel motifler işleyen yapıtlar ortaya koyar. Yine de onun umutsuzca mutlu olmak isteği, ruhundan taşan umut İkinci Senfoni, Alexander sonatı gibi yapıtlarında alabildiğine öne çıkar. Bütün bunlarda ayrıca Fransız Devrimi'nin onda yarattığı coşkunun önemi büyüktür.

Artık yalnızdır

1806'da mutluluk yine kapısını çalar gibi olur; kapıyı çalan kişi kendisine daha önceleri piyano dersi verdiği Therese de Brumswick'e aşık olur, kız ise zaten çocukluğundan beri ona aşıktır. Beethoven ona olan aşkını Bach'ın bir şarkısını çalarak ilan eder: "Eğer kalbini bana vermek istersen, bunu önce gizli yap, kimse ortak düşüncemizi keşfedemesin." Mayıs ayında nişanlanırlar. Bu aşkın etkisi 1810 yılına dek sürer ve Beethoven Do minör Senfoni, Kır Senfonisi, Appasionata gibi kusursuz yapıtlar ortaya koyar. Ama uzun ayrılıklarla süren birliktelikleri çok da bilinmeyen bir nedenle son bulur. Yine de her ikisi de ömürlerinin sonuna dek birbirlerini severler.

Beethoven şöyle yazar: "Kaderine karşı tevekkül, derin tevekkül göster: Artık kendin için yaşayamazsın, ancak başkaları için yaşayacaksın: Senin için sanatından başka yerde mutluluk kalmadı." Artık yalnızdır. Şöhretiyle, bütün yargılara, geleneklere başkaldıran saldırgan yaratılışıyla başbaşadır.

Bu dönemde onu gören Bettina Brentano Goethe'ye şöyle yazar: "Hiçbir imparator, hiçbir kral kendi gücünü böyle bilinçlice duymamıştır. Onu ilk gördüğüm zaman bütün evren önümden silindi. Beethoven bana dünyayı unutturdu. Bu adamın çağımız uygarlığından çok ileride olduğunu söylemekle aldandığımı sanmıyorum."

Şöhretten sefalete

Bunun üstüne Goethe onunla tanışmak ister. 1812 yılında Toeplitz'de buluşurlar. Beethoven Goethe'ye büyük hayranlık beslemektedir. Ama ayrılışları kötü olur. Bir gezinti sırasında imparatorluk ailesinin uzaktan geldiğini görürler. Goethe hemen yolun kenarına çekilip selam durur. Beethoven bunun üstüne büyük bir öfkeye kapılır, müthiş hüsrana uğramıştır; şapkasını iyice başına geçirir ve kalabalığa karışır. Yine de imparatoriçe dahil olmak üzere, soylu alay onu hemen tanır ve önünde eğilerek onu selamlar, kimse Goethe'nin farkında değildir. Beethoven Goethe'ye etmediği hakareti bırakmaz ve Goethe de onu ömür boyu affetmez.

Beethoven'in şan şöhret günlerini sefillik günleri izler. Onun özgür dehasını ve sanatını destekleyen, ona ömür boyu maaş bağlayanlar tek tek ölür. O dönem Rossini revaçtadır ve mağrur deha ukala bir adam olarak nitelendirilir.

1816'da şöyle yazar: "Hiçbir dostum kalmadı, dünyada yapayalnızım." Büyük iradeyle üstüne çıkmaya çalıştığı sağırlığı artık iyice ağırlaşmıştır. "Ben bir ağacı bir insandan daha çok seviyorum" diyen Beethoven kendini sık sık kırlara atar, doğa onun huzur bulduğu biricik yerdir. Neredeyse dilenecek hale gelmiştir, ayakkabıları delik olduğu için sokağa bile çıkmaz. Ama 1815'te ölen kardeşi Charles'ın oğlu onun için yaşama kaynağıdır. Bu yeğense şımarıklığıyla, kötülüğüyle ona çok büyük acılar verir; özellikle yeğeninin başarısızlıkla sonuçlanan intihar girişiminden sonra bir daha iflah olmaz.

7 Mayıs 1824'te Dokuzuncu Senfoni'nin ilk temsili Viyana'da verilir. Sonuç müthiştir, çılgınca bir coşkuyla karşılanan senfoniye yapılan tezahüratı bastırmak için polis müdahale eder, Beethoven heyecandan bayılır. Sonuç ise maddi açıdan sıfırdır.

Dönemin monarşisinin sansürü karşısında tek özgür ses neredeyse yalnızca O'dur. 1826'da iyice hastalanır, 1827'de geçirdiği ameliyatlara dayanamayan ve iyice bitkin düşen bedeni artık ölümün hükmündedir. Yaşarken içinde olduğu yalnızlık ölürken de yakasını bırakmaz.

Ayazın sözcükleri

Sessizliğin adı da kar

Nesnelere adlarla ulaştığımızdan,
işaret verip, işaretler aldığımızdan bu yana,
kar, yukarıdan gelen beyaz bir yük değil yalnızca;
çünkü bizi saran sessizliğin adı da kar. (I. Bachmann)

* * *

Kar yağıyor. Bizi saran sessizliğin adı dökülüyor göğün kösnül dudaklarından. Dere boylarını, çamur birikintilerini, asfalt yolları, hummalı bir kalabalığın tıkıştığı -gürültünün hüküm sürdüğü- iştahla alüminyum çaydanlıklarda demlenen çayın beklendiği gecekondu damlarını, BMW'lerin ve arabalarının üstünü, çingene çadırının dışında-kenarda bekleyiveren yosun tutmuş banyo küvetinin içini, ara ve arka sokakları, caddelere dizilmiş çok katlı binaların üstünü, mezarlıkları, parkları, camileri, kiliseleri aynı hızla kaplıyor kar.

Ama arı, soğuk sessizliğin içinden fırlayan bir yırtılışın tiz çığlığını taşıyacak ses yolları buz tutmamalı.

Nesnelere yerleştirmediğimiz adları, soyutlamalara iliştirdiğimiz kavramları alıp beynimize, yüreğimize iletecek kulak eşikleri kaygan olmamalı. Hayır diyenlerin kardaki ayak izleri, içlerine bordo güllerin konduğu, erimeye ve yitmeye yazgılı vazolar olmamalı.

Bordo güller çürümeye terkedilmemeli.

Geçmiş ya da gelecek, bavullarımızı toplayıp toplayıp kaçtığımız göç yerleri olmamalı. Bavullarımızdaki eşyalar Şimdi'nin çekmecelerinde yerlerini almalı. Ama düşlerin çekmecelere sığamayacağı, düşlerin yerinin eşikler olduğu unutulmamalı.

Hangi kar söndürebilir acının ateşini?

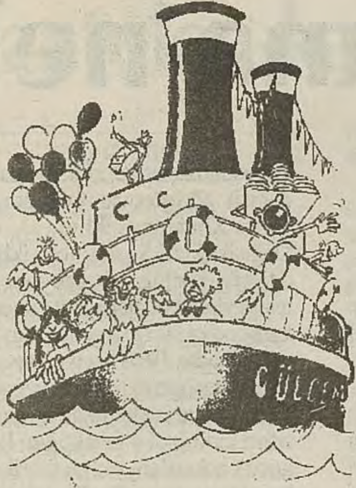
Tek tek cümlelerle iler ler mi aşk?

* * *

Burada ölülerin kilosu daha hafif çekmekte,
çünkü kandan yana eksiği olmayan canlı,
-ve tartıda kendini savunan, canlıdan da öte!-
burada hiçbir ibrenin ölçemeyeceği önemde.
(I. Bachmann)

Filiz ÖZDEM

Anneleri aynı güneşe çamaşır sermişler...

Barış demiştir ve güvercin tıkmışlardır boğazına"

Gülcemal, Lefkoşa'ya giderken, moral olsun diye Kardak adasının çevresinde önce "Savaşa inad", barış turu attı. Vapur sakinleri ise annesinin elinden kaçmış küçücük bir bulutun gölgesinin düştüğü ada üzerine kuşlama yaptılar:

"İmia'nın sahibi balıklar ve martılardır..."

Ağızlarında şarkılar, özgürlüklerinden ibaret olan kimlikleriyle yunuslarla yarışarak yola koyuldular...

Eskimesin diye katlamışlardı ülkelerini...

Lefkoşa'nın ortasında Sarayönü'nde demir attıklarında oldukça heyecanlıydılar. Kıbrıs "enine ve boyuna", en çok "Atatürkiya'dan", en çok YarımadaYunaniya'dan, her yönden çekiştirilen bir ülkeydi. Adı, unutulmuştu, bir adlandırma yarışı başlamıştı. "Takma bir adla koca bir ülkeyi dolaşan Fırat ve Dicle'ye" benzemiyordu durum... İsmi yanlış okunuyordu bu Afrodit ülkesinin... Dünya bir araya gelmiş unutmuştu besbelli ki... Halk ise bir alemdi doğrusu. Halk, eskimesin diye katlayıp bir kenara koymuştu ülkelerini... Yasemen gibi kapı önlerinde kurutup, tarih sandığının en nadide yerine koymuştu. Eskimesin diye denizi, kuşları, yasemenleri, katlayıp bir kenara koymuşlardı belli ki...

Ülke ikiye bölündükten sonra olmuştu tümü.

Deniz kaç parçaya bölünmüştü merak edenler vardı.

Ve ada insanı kendi içinde, kaç yanılgıya, kaç göçe, kaç şarkıya, kaç şiire bölünmüştü... Kaç su ölümleri yaşamıştı...

Ve insanlar, hala ilk mektep, orta mektep tarih kitaplarından öğreniyorlardı bu ülkeyi...

Zeytin dali'nin linç edildiği bir akşamdı vardıklarında...

Eskiden kadınlar yasemen kuruturlardı...

Bu parçalanmış kentte her şey ilginç olmalıydı.

Onları karşılayan Kıbrıslı bir Gülcemal sempatizanı ayakları karaya değer değmez, eliyle bir bir duvarı işaret ederek anlatmaya başladı:

"Burası Lefkoşa'nın ünlü Sarayönü meydanıdır. Adını Atatürk meydanı olarak değiştirdiler, ama halk yine de 'Sarayönü' der. Üzerinde kabartmalar olan, İngilizlerden kalma tarihi bir esere geçtiğimiz günlerde neler oldu bir bilseniz. İthal edilen Ülkü Ocakları'nın önderliğinde kabartmaların bir kısmı 'devletin gözü önünde' parçalandı, kürsüye üç hilalli bayraklar asıldı. Öyle ya, 'gavur malı'na kim vurmaz..."

Çevreye baktılar, polis karakolu elli metre ötedeydi. Kıbrıs polisinin İçişleri Bakanlığı'na ve dolayısıyla parlamentoya değil, Türk Güvenlik Komutanlığı'na ve Ankara'ya bağlı olduğunu henüz bilmiyorlardı...

Rehber, "devamı var, sizi 'burc'a götüreyim. Parçalanmış bir kenti belki çok çarpıcı olarak algılarsınız" diyerek önlerine düştü...

Rumlarla Türklerin beraber yaşadıkları daracık, bakımsız ve bir kısmı boş evlerin arasından geçtiler.

Yol onları "Yiğitler Burçu Parkı"na çıkardı...

Parkın içinde yaklaşık on kişi vardı. Legal–illegal görevli olanlar hemen göze çarpıyordu. İki kadın bir banka oturmuş örgü örüyorlardı.

Rehber, "Geçmiş zaman olur ki hayali cihan eder, derler ya... Eskiden bu sokaklarda her öğle Rum ve Türk kadınlar, bütün yıl evi kokudan çıldırtan yasemen kuruturlardı."

Eskiden soğuk kokmazmış buraları. İnsanlar birbirini kokarlarmış...

Çiçekler ve çocuklar bir anlaşsalar...

Bir "görevli" sözümona bahçevanlık yapıyordu, siperlerin üstünde. Birkaç çocuk annelerine çok yakın mesafede saklankaç oynuyordu. Besbelli ki "burcun gavura yakın tarafı" onlara yasaklanmıştı...

Burası, "burç" denilen bir yerdi. "Rum tarafından" birkaç metre yükseklikteki bir "tepede" kurulmuştu. Elini uzatsan Rumlara değecekti.

Orada bir hayat, bu tarafta bir başka hayat sürüyordu.

O taraf bu tarafa, bu taraf o tarafa bakıyordu.

Halk ayrı, resmiyet ayrı göz göze geliyordu... Bakışlar ikiye bölünmüştü...

Bir Türk polis öte'ye bakıyordu, ama ötekini göremiyordu... Düşman görüyordu...

Bir Rum polis öte'ye bakıyordu, ama ötekini göremiyordu. Düşman görüyordu...

Ağaç ve imgesi

Ağaçın kendisi kadar imgesi de önemli. Girne yangınından kurtulan bu zeytin ağacı neler çağrıştırmıyor ki?.. İki kök... Dallar... Yapraklar.. Bu ağaç bize "Şelaleye/ Düşmüştür/ Zeytinin dali;/ Celaliyim/ Celalisin / Celali" şiirini okuyor gibi. Belki de "kimse neden bizi anlamıyor" diye şarkı söylüyor... İnanmayan gidip sorsun. Adres; Girne, rumuz kuşcagül.

Mahalleden bir Türk kadın öte'ye bakıyordu; ötekini görüyordu...

Karşı mahalleden bir Rum mahalleli öte'ye bakıyordu, ötekini görüyordu...

Burç'un burun ucuna geldiklerinde, hep beraber "öte yaka"ya bakmak istediklerinde, bir görevli, "görmüyor musunuz orası ara bölge" diye uyardı. Rehber, "nereden bileceğiz ara bölge olduğunu, tel yok, levha yok, çayır çimen mi söyleyecek?"

Görevli ısrarlıydı... Ona öyle denmişti orası ara bölgeydi, riskliydi.

Bir voleybol sahasının yarısı kadar bir toprak parçası, oraya basmak yasak... Orada da, çayır çimen var...

Görevli yarımatrak bir edayla;

"Yakında tahsisat çıkar sorun kalmaz" diye noktalıyor.

Bu park bir simgeydi... Şovenizm Akdeniz'de, Ege'de ne zaman "gemi azıya alsa", bazen görünen devletin denetiminde, bazen görünmeyen devletin marifetiyle Ülkü Ocakları'nın harekat alanı... Üç hilalli bayrakların kol gezdiği bir "burç"...

Park demek çiçek demek, çocuk demek...

Çiçekler aralarında anlaşarak büyümeme kararı aldıklarını anlatır gibiler. Çocuklar öbür tarafta da oynamayı ister gibiler...

Rehberin anlattıkları ilgilerini çekiyor; "savaş için en çok çocuklar ve 'barış' gibi bazı kelimeler kirletiliyor. Her gerilimde, her iki tarafın resmiyeti mutlaka okul çocuklarını buraya toplayıp karşılıklı savaş provası yaptırıyorlar... "

Gülcemal sakinleri, "Bir parkın, çocukların ve çiçeklerin başına gelebilecek en kötü şey bu olsa gerek" diye düşündüler...

Çiçekler itiraz ediyordu aslında kendi dillerince, çiçeklerin dilini bilmeyenler anlamıyordu...

Gün boyunca öteki'ne bakan ve ötekini hisseden Rum ve Türk insanların itirazı vardı, halkların dilini bilmeyenler anlamıyordu...

"Kuzey cephesi" haline getirilen parka üçlü sıralar ve marşlarla sürülen çocuklar itiraz ediyordu, çocuk dilini bilmeyenler anlamıyordu...

Hüzünler, bakışlar, sesler, sokaklar, kedicikler, eşecikler birbirine çok benziyordu... İki halkın benzeşmesiydi bu.

Gülcemal sakinlerinden birisi, birbirine bakan Rum ve Türk insanları kastederek "Hüzünleri ve umutlarıyla ne kadar birbirlerine benziyorlar... Sanki birbirine misafirliğe gelecek gibiler... Ama... Duvarlar. İnsanın içindeki ve dışındaki duvarlar... Ne kadar benziyorlar insana..." diye mırıldandı...

Parkın en ucundaki bir bankta oturan yaşlı bir kadın doğruldu şunları söyledi:

"Anneleri aynı güneşe çamaşır serenler benzeşirler..."

Duyduk, durduk demeyin!

Halid Arab, Gülsüm adındaki "hafif meşrep" bir kadını yirmibir bıçak darbesiyle öldüren ve 1924 yılında idam edilen Halid Arab (Halid Aziz) adında biridir. "Halid Arab Destanı" onun adıyla anılır ve "Hasanbulliler Destanı" gibi ünlüdür...

* * *

Lefkoşalı bir muhalife sorarlar, "olmak ya da olmamak/ nedir bütün mesele"... O'saat; Halid Arab Destanı'ndan,

"Her işte önce lazımdır besmele
Kuran değil ayet değil basit bir mes'ele"
dizeleri gelir aklına ve irticalen döktürür:
"Bağımsız Gıbrıs için bir besmele,
Şeftali kebabın gaderini tayin hakkı bütün mesele"

* * *

Rauf Denktaş mübarek ramazan gecesinde Çankaya sırtlarında, Demirel'in köşkünün hemen önünde, Halid Arab Destanı'ndan aynen aktararak mübarek sahur manileri okumaktadır.

Efendiler hanımlar beğierim
Destanımdan almanızı dört gözle beklerim
Sevindiriniz (Aynalı) fakırı
Acımayın veriniz iki adet bakırı

Yok, telaşlanmayın. Hemen ayrılıkçılık yapacak değilim. Örneğin, ÖDP'nin trenini çok beğendim. 1 Eylül'de onlar bir tren tutarlar biz de çamları buluruz, hep beraber Diyarbakır'a gidip Barış Günü'nü kutlarız.

ÖDP'den bana ne?

Timur DANIŞ

Sayın, Özgürlük ve Dayanışma Partisi ile sosyalist arkadaşlar, ÖDP'nin kuruluşu beni ne kadar ilgilendiriyor? Bilmiyorum. Ama bir yeşil olarak biraz ilgilendiriyor. Çünkü partinin kurulduğu günlerde, gazetelerde ve duvarlardaki afişlerde ÖDP'nin "birleştirme" imajı çok öne çıkarıldı ve manşetlerin altında, birleşenler içinde Yeşiller'in de olduğu görüldü. Bu elbette ÖDP açısından, harika bir imajdı; ÖDP birleştirmişti. ÖDP çevreyi savunuyordu ve ÖDP 'tembellik hakkı'nı savunuyordu.

Bunlar elbetteki heyecan vericiydi. Her ne kadar ÖDP'yi hazırlayan süreçte yer alan sosyalist yeşil arkadaşların "Yeşil hareketi sosyalist harekete eklemlemek" gibi bir niyetleri olduğunu bilsem de, gene de, Yeşiller, ÖDP'nin programına hangi yeşil talepleri sokmuşlar diye heyecanlandım. Parti programına ulaşmadan önce, Express dergisinde parti programından yapılan alıntılarda, en dipte ve en küçük bölüm olarak bir çevre bölümü dikkatimi çekti. Bu bölüm evrenin kriz içinde olduğunu ve bu krizin dünyanın varlığını riske attığını söylüyordu. Yani atmosferin dışındaki her yerde kriz vardı (elbette ki ekolojik bir kriz) ve dünya bu kriz yüzünden yok olacaktı. İçimden "yahu demek ki ÖDP evrenin ekolojisini bozan bir teori geliştirdi ve dünyadaki krizi de buna bağladı" diyor, bir taraftan da, "yahu Mars'ta, Uranüs'te, Ay'da ekolojik kriz filan yok, nereden çıkıyor evrenin krizinin dünyayı riske sokması" diye sormadan da geçemiyordum.

Bu düşüncelerle İstanbul Yeşilleri'nin düzenlediği "Yeşil'in siyasete yansıma biçimleri" konulu panele gittim. Konuşmacılar arasında ÖDP'den Saruhan Oluç da vardı. Saruhan, ÖDP'nin genel siyasi görüşlerini anlattıktan sonra çevre ve yeşil bakışlarını da aktardı. Söylediklerinin içinde yeşil ile ilgili birkaç nokta vardı. Birincisi, Saruhan, bir ada üstünde yaşadıklarını, adaya çok büyük bir dalganın yaklaştığını, bu dalga bizi yok etmeden nasıl bir çözüm bulmamız gerektiğini soruyordu. Elbette ki Saruhan açıkça söylemiyordu, ama önerdiği ÖDP çatısı altında bir birleşmeydi. Yani birleşip, bu dalgaya karşı barikatlar kurmalıydık ya da sellere uyum sağlayabilen bir yapı anlayışı geliştirmeliydik.

"Evrensel kriz"in kaynağı anlaşılıyordu. ÖDP bizi ideolojik kriz ile korkutuyor ve kendi çatısı altında çözüm bulmaya çağırıyordu. Ben yeşil biri olarak elbetteki bu çağrıya uyamazdım. Çünkü Saruhan'ın sözünü ettiği, iklim değişiklikleri yüzünden, gerçekten başımıza gelecek bir felaketti ve doğruydu. Fakat Saruhan'ın bulduğu çare baştan yanlıştı. Saruhan'ın "gelin adanın üzerinde tedbir alalım" demesinin hiçbir anlamı yoktu. O dalgayı önlemek için bir çare söylemiyordu. O dalga gelsin ve biz ayakta kalalım diyordu. Bir yeşil olarak ben ise, dalga geldikten sonra geçmiş olsun diyordum. Yapılması gerekenler konusunda çevreci cenahta da değişik görüşler var. Örneğin, Rio Çevre Konferansı İklim Değişiklikleri Sözleşmesi, iklim değişikliklerine yol açan sanayi tesislerinin bacalarından çıkan karbondioksit emisyonlarının 2000 yılına kadar 1990 seviyesine indirilmesi gerektiğini savunuyordu. Greenpeace ise hemen bu seviyenin sıfıra indirilmesi gerektiğini koca koca pankartlara yazıp, fabrikaların bacalarına asıyordu. Benim gönlüm ise oldum olası Greenpeace'e biraz yatardı. İkincisi, Saruhan, Almanya'daki eğitimi sırasında yeşil hareketin babalarından Rudolph Bahro ile tanışmış ve konuşma imkanı bulmuştu. Saruhan'ın Bahro ile tanıştığı yıllar, Bahro'nun sosyalist olduğu döneme denk düşüyor. Bu dönemle ilgili bir kitabı da Tanıl Bora tarafından çevrildi ve birçok kişi de bu sayede Yeşil'in sosyalist bir şey olduğunu sandı durdu. Neyse biz gene Bahro'ya dönelim. Dr. Barbara Pusch geçen sene Bahro ile ilgili küçük bir araştırma yaptı. Araştırması, Bahro'nun eko-faşist olduğu yönünde bir söylentiye dayanıyordu. Barbara konuyu soruşturmak için Bahro'nun bir tanıdığına mektup yazdı ve gelen yanıt aynen şöyleydi, "Bahro için eko-faşist diyemeyiz. O olsa olsa üslupluı bir papazdır." Anlaşılan Saruhan, Bahro'yu görmeyeli beri köprünün altından çok sular akmıştı.

Saruhan'ın söylediklerinden üçüncü olarak şu anlaşıldı. Nükleer santral konusunda ÖDP'nin bir tavrı henüz yoktu, ama Saruhan nükleer santrallere karşıydı ve yapılacak anti-nükleer eylemlere katılacaktı. Bu konuda Saruhan haklıydı. Gerçekten de ÖDP programında nükleer santrallerle ilgili bir bölüm yoktu.

Elbette ki Saruhan'ın kişisel olarak nükleer karşıtı eylemlere katılma sözü vermesi çok olumluydu, ama bu noktada herkes onun kadar net konuşmuyordu. Örneğin, son genel seçimlerde termik enerji karşıtı bir programla Muğla'dan 5 bin oy alan, şimdi ÖDP Kurucular Kurulu'nda yer alan, kapatılan Yeşiller Partisi genel başkanlarından Bilge Contepe, "Akkuyu'da bir anti-nükleer eylem olsa, aynı gün Ankara'da ÖDP'nin bir eylemi olsa sen hangisine gidersin?" sorumu "bir ayarlama yapılabilir" diye yanıtlayarak yerinin Özgürlük ve Dayanışma olduğunu söylüyordu.

Toplantı öncesi gazete manşetlerinden gözüme takılan ÖDP hususlarından biri de "Tembellik hakkı" olduğuydu. Marks'ın damadının aynı isimli kitabının arka kapağında ise "bir yere veba mikrobu saçmak istiyorsanız, oraya fabrika kurun" diyordu. ÖDP acaba kitabın kapağını okumuş da, arka kapağını mı okumamıştı. Yoksa ÖDP fabrikaların kapatılmasından yana mıydı? En azından fabrikaları tartışmayı düşünüyor muydu?

Yok, telaşlanmayın. Hemen ayrılıkçılık yapacak değilim. Örneğin, ÖDP'nin trenini çok beğendim. Ömeğin 1 Eylül'de onlar bir tren tutarlarsa biz de çamları buluruz, hep beraber Diyarbakır'a gidip Barış Günü'nü kutlarız. Ben ÖDP'yi izleyeceğim...

Şiraze

Ali MAHİR

Yapay krizlerle gündem saptırmak, sık başvurulan bir yöntem. Oyunu kendi meşru kuralları içinde oynamayı göze alamayanlar, başka yöntemlerden medet umarlar. İran-Irak arasında, yaklaşık 10 yıl süren savaşı anımsayalım. Bir tepeye bugün İran, yarın Irak bir bayrak dikecek diye, insanlığın 10 yılını çalmak... Yine yüzbinlerce ölü, yaralı ve bir çevre katliamı...

Kendi iç gündemlerini dikkatten kaçırıp, olası siyasal sarsıntıları savuşturmanın tipik manivelaları bunlar. Nelere, hangi acılara, zararlara mal olduğu kime gam?! Oysa bu gerginlik, silahlanma yarışı, bu savaşlar, emperyalist emellerin nemalandığı başlıca kaynaklardır. İşte asıl acı veren şey, emekçilerin, kendileri için dayanılmaz acı demek olan bu kötü emellere alet edilmesi.

Kriz günlerinin çağırdığı bir de edebiyat var: "Kriz edebiyatı." "Nefesimizi tuttuk, Zor bekleyiş, Ufukta savaş, Kritik saatler, Kıyamete beş kala!..." Besbelli, böyle dönemlerde insanlar kriz yiyip, kriz içeceklerdir! Maaş bordrosu, ücret zammı, bakkal, kasap, kira sorunu bir süre buzdolabına konacaktır. Vatan, Millet, Sakarya artık her şeyin önüne geçmiştir. Öyle ya, vatan parçası elden giderken, boş işlerle zaman harcanacak değildi ya!

1974 yazında, Kuzey Kıbrıs'ı fethettiğimiz zaman, Kıbrıs emekçileri, bir rahat nefes alıp, Tanrı'ya şükür eylemişti. Artık, Girne bağlarında yetişen ballı incirlerden biri, Omorfo üzümlerinden bir salkımı, belki ona düşecekti! Bu fırsat hiç gelmedi oysa. Hani kurtuluş savaşının içinde daha garipler, cepheden cepheye koşup can verirken, birileri tapuları üstüne yıkmakla iştigal etmekteydiler. Savaştan canını kurtarıp geri gelenler, Tanrı katında gazi ve kahraman oldular ya, ırgatlıklarına yine geri döndüler. Tanrı'nın paylamadığı dünya çünkü savaş tacirlerince çoktan içedilmişti. Hele de kutsal bir vesika sayılan tapu, onların cebinde olduktan sonra, boynunu kırıp oturmaktan gayrı umarı mı olurdu bizimkilerin?!

Kardak kayası, yarım dönüme yakın, ne ki boyundan çok büyük sorunları üstünde taşıyan, meğer bir yakut taşıymış! Bu denli diplomasi, kriz edebiyatı, bu teyakkuzun bir farkına varsa, alimallah bir daha gözükmemek üzere kendini sulara gömüp, garkolabilirdi! Ya da bir akılevvel, gecenin derinliğinde, böğrüne iki dinamit sokup ateşleseydi, Kardak taşının üstünü çoktan sular kaplamış olurdu!

Benzer saplantılarla malül Yunan politikasını aklamak bize düşmez, ama bir gerçeklik de var ki, altının çizilmesi gerek. Papandreu'dan sonra PASOK'a, bir eşek şakası yapıldığı akla yakın duruyor. Yunan muhalefeti ve ordu işbirliği içinde yazılan bu senaryonun zorunlu figüranı Simitis olmuştur. İzah edemeyeceği, altından kalkamayacağı bir girişimi [illegible] olarak, birçok eksilerle iktidara "bismillah" demek durumuna itilmiştir. Muhalefet bunu ele geçirilmez bir fırsat olarak değerlendirip, iç politikada tepe tepe kullanacaktır.

Senaryonun mimarları, küçük bir kaya parçası olan Kardak'ı Türkiye'nin ölse de vermeyeceğini bal gibi biliyordu. Öyleyse Yunan tarafının, sonunda "rezil" olacağını bile bile bu şov, nasıl organize edilebildi? Yunan muhalefeti, bu krizle, rakibine bir gol atmıştır. Sonra, Clinton'ın dünyaya bir kez daha gösterdiği "ikisinin de kulağını çekebilme ve krize son verdirme" babalığının yanında, PASOK'a atılan bu kazığın sözü mü olur!?

Türkiye'deki Amerikan kullarının, son seçimle uğradığı yönetsel zaafı gidermek, onları yeniden ihya etmek adına, Çiller kliğinin gözü kapalı atladığı bu oyun, yadsınacak bir fırsat değildi. Bir Allah'ın kulu, savaş çıkacağına inandı mı acaba? Hem çıksa kaç yazar? Ege'nin derin sularına gömülecekler arasında, onların babalarının oğlu yok ya.

Türk milli histerileri, Çiller'in "Biz bir çakıl taşı vermeyiz, o bayrak iner, o asker gider" beyanlarıyla, bir kez daha coşturulmadı mı? Milli duyguların çarpıtılarak siyasete tahvil edilme alışkanlığı, Türkiye'de müzmin bir hastalığa dönüşmüştür. MHP'nin yeniden ikamesi de, bu yolla sağlanmıştır. Değilse, tüm düzen partilerinin gailesi, boş halka umut ekmek yedirmek değil. Dahası milletin oyalanıp uyutulması için, sırada yeni krizler hazırdır. Sıra Kıbrıs'tadır. Sonra Suriye, Kuzey Irak. Halklarımızın bir fasit daire içinde oyalanıp durmasına son vermek, artık bir zorunluluk olmuştur.

Demokrasi düşmanı akımlara, oy kaygısı yüzünden verilen akıl almaz ödünler, dillerine pelesenk ettikleri kemalizm ve laikliği dinamitleyecek, kökten dinci bir takımı meşrulaştırmış, onları Meclis'e taşımıştır. Tüm alternatiflerini yiyip bitirmiş bir düzenin, ayakta kalabilmek için başvurduğu bu yöntemler, emekçilerin tercihlerini daha ne kadar önleyebilir? Bunun yanıtını, yaşayacağımız süreçlerde bizzat göreceğiz.

Pozisyonu sarsılan yönetim, yapay krizlerden medet ummakta, ağababalarının oluşturduğu senaryolara, can havliyle sarılmaktadır. Bu tutum, bir gün çıkamayacakları bir kuyuya atlamaları sonucuna çok açık duruyor. O kuyuya düşen salt kendileri olsa, hiç gam değil. Emekçi halklara verecekleri zarardır söz konusu olan.

Böylesi yapay gündemlerle zihinleri bulandıranlar, olası bir savaş halinde, hiç de Ege'nin karanlık sularına gömülmeyeceklerdir. Halkın çocuklarını savaşa yem olarak verip, yine kendi saltanatlarını sürdürmeyi deneyeceklerdir. Bu intihar eylemiyle vereceğimiz şehitlere, o Kardak tepeleri, mezar bile olamayacaktır. Tanrı barışı kundaklayanlara şiraze nasip etsin!

Bir terslik var... Fotoğraf makinaları fazla gibi...

Pantolon-kazak devrimciliği ile takım elbise sosyalizmi...

Sıtkı COŞKUN

SBP ile BSP'den sonra ÖDP'nin kuruluş dilekçesini vermek için, 1990'dan beri İçişleri Bakanlığı'nın önüne üçüncü kez gittiğimde, tahmin edileceği gibi takım elbise, kravat ve dahi yelek bile giymiştim. Hava soğukçaydı. Üzerimde iyice kalın Moskova paltosu da vardı. Kimseler iki dirhem bir çekirdekliğimi göremeyecekti. Ama ossun! Benim ütülü cilet özenim elbet, partime, yoldaşlarıma ve de kendime değil miydi!

Ve de Genel Başkan yoldaş, tam da bu "cizvit" kıyafetiyle yanında dururken, takım elbise konusundaki soruyu yanıtlayıverdi. Hayatımın en keyifli gülümsemelerinden biri beşlik simit gibi yüzümde yayılırken, dört köşe vaziyette içimden dedim ki, "Takım elbise sosyalizmi ile pantolon kazak devrimciliğinin izdivacı üzerine bir yazı yazmalıyım."

Şimdilerde bu, becerebilirsem kafamda bir yazı serisine dönüştü. Mahir'in son yazısı ise, çaresizce bu serinin birincisini ona yanıtla bağladı.

İlk söz; Sevgli Mahir ÖDP'yi kuralı bir-iki hafta olmadan "kavga" çıkartmanın alemi yok! Muhammed-İsa aşkına ve yattığın ve de yatmadığın ranzalar aşkına, benim takım elbise, senin pantolon-kazak ve de fularlı keyfimize limon sıkma!

İkinci söz; benim yazılarımda eleştirilen doğrudan Kurtuluş Platformu'dur. Ve de bu çok açıktır. Şahsen sana yöneltilmiş olan eleştirim ise somut belli tutumlarınla ilgilidir. Yeterince yüksek sesle söylenmemesinin nedeni ise, ÖDP kuruluş sürecinde pürüz olmasın diyedir.

Şimdi bunları bir kere daha doğrudan diyip, işin esasına geçeyim.

Evvela partinin (BSP), Genel Başkanı ve tüzüksel diğer yetkilileri HADEP'le, yanlış hatırlamıyorsam 1995 Ekim ayı başından beri görüşmeler yürüttüler. Senin, kasım ayı başında, konu parti GYK'sında görüşülmeden Murat Bozlak'la görüşüp "işi bağlaman" ve de bunu etrafa deklare etmen nasıl bir iştir?

Saniyen; Özgür Politika'da Sadun Hoca için yazdıklarınla birlikte, A. Öcalan'ın MED TV'de Sadun Hoca'ya değil, BSP Genel Başkanı, yani senin de genel başkanın Sadun Aren'e yönelttiği edep dışı sözlere yanıt vermeyi geçip, "Sayın Başkan"a BSP'de sosyal şovenleri "kılıçtan geçirme garantisi" veren sözlerine değil, ama suskunluğuna ne diyelim?

Salisen; GYK kararından sonra, İsviçre'deki BSP üyelerinin seçimle görevlendirdikleri partililerin bilgisi dışında; Basel'de, Blok'un İsviçre Bürosu'nu açmana, yazdığın bildiri ve el ilanlarını dağıtmana, yemek düzenleyip, bağış toplamana uygun sözü sen bulmalısın. İnisiyatifinse, üyelerin yetkili kıldığı birimleri yok saymak olamayacağını da tabii benden iyi bilirsin.

ÖDP Kurucuları İçişleri Bakanlığı önünde; sol başta Sıtkı Coşkun, hemen yanında Ufuk Uras.

Rabian; İsviçre'deki 60 parti üyesinin imzası ile MYK'ya iletilen ve seni eleştiren yazının İsviçre'deki BSP'lilerin kesin çoğunluğunu oluşturduğunu yine benden iyi bildiğini de düşünüyorum.

Son olarak; kimsenin seninle özel bir derdi olmadığını, benim sana "görüşlerin" nedeniyle "sataşmadığımı" bence, çok daha iyi bilirsin. Dediğin gibi, görüşlerini BSP kurulmadan önce bildiğime göre, tartıştığımız sorun başkadır.

Sorun; Kurtuluş Platformu'nun sosyalist hareketin geneli için BSP üzerinden Ağustos 1994'te giriştiği "hegemonya" arayışında, "Kürt sorununu" çatışma alanı olarak seçmesidir.

Bu, Kurtuluş dergisinin BSP Kongresi'nden sonraki sayısında, Parti'de Kürt sorununda ve Kürtlerin nüfus olarak çoğunlukta oldukları illerde BSP örgütlenmesi konusunda kendilerinden farklı düşünenleri "sosyal şoven" ilan etmesi ile açık olarak ortaya çıktı. Bu sayıda söz konusu illerde örgütlenme kararı çıkarsa Kurtuluş Platformu'nun bir an bile partide durmayacağı deklarasyonu yapıldı.

Bu deklarasyon, konuyu geçici bir uzlaşmaya bağlayan Temmuz 1994'deki BSP GYK kararını Kurtuluş'un neden farklı bir yoruma tabi tuttuğunu da ortaya koydu.

Bilindiği gibi, 1994 Temmuz'unda BSP GYK'sında BSP'nin örgütlenme sorunları tartışılmış ve örgütlenecek iller belirlenmiştir. Kararın başlığı "Örgütlenecek İller" idi. Herhangi bir il grubunda örgütlenmeme diye bir karar yoktur.

Bunun nedeni de konunun karara bağlanmayıp, rölantide bırakılmasıdır. Herkes biliyordu ki, partide çok geniş bir kesim, söz konusu illerde örgütlenmekten yanadır. Kendi adıma ben de böyle düşünüyordum ve halen de aynı kanıdayım.

Ama önce sözlü, sonra yazılı olarak Kurtuluş Platformu, bu illerde örgütlenmemekte mutabakat sağlandığını ifade etmeye başladı. Sonra da; "tersi olursa gideriz ha" deyip, "sosyal şovenizm" baltasını topraktan çıkarıp havada çevirmeye başladılar.

Şimdi soru; size göre "örgütlenmemekte uzlaşınca kimse partiden gitmedi. Kimse de sosyalistlikten ihraç edilmedi. Parti bu konuda yeni bir karar alınca ve alırsa, siz niye hem de sizden başka herkesi sosyalizmin dışına atarak, sosyal şoven ilan ederek çekip gidebiliyorsunuz?

Bence sorun: Mahir'in yazısının girişinde özenle korumalıyız dediği "çoğulculuğu" kavrayış sorunudur. Gerçeğin ya da doğrunun tekelinin kendimizde olduğuna ilişkinin eski saplamanın izleridir.

Bunun sonucu ise, "benim sosyalizmden başkası sosyalizm değildir" deyip çıkmak ve buradan da "bataklığa gidenlerden, elleri bırakma ricasıyla" yol ayrımına gelip birlik kardeleninin çiçeğini tehlikeye atmaktır.

Bunu sen ve sizinkiler dahil kimsenin ve de hiçbirimizin yapamayacağını ve yapmayacağını hepimiz biliyoruz. O zaman sopa sallamanın, partide ve sosyalist hareketimizde epey kalabalık bir nüfusu "sosyal şoven" ilan etmenin alemi ne?

Çoğulculuğu kavrayıp, tahammül etmeye değil, hazmetmeye dönüyorum.

Çoğulculuk yalnızca kendimizden farklı görüşlerin varlığına tahammül etmek değildir. Bu görüşlerin de doğru, sosyalist nitelikte görüşler olabileceğini ve parti görüşü olarak benimsenip, uygulanabileceğini de kabul etmektir.

Bu, aynı zamanda doğrunun tekelinin kendinde olduğuna dair dogmatik, sekter görüşün terki sorunudur. Mahir'in yazdığı gibi; sosyalist tutum benimkidir, tersi bırakalım sosyalist, demokratik bile değildir demek; doğruyu, sosyalizmi tekeline almaktır. katledeceği, reddedeceği açıktır. Çoğulculuğun reddinin de "çeşitlilik" içindeki parti "birliğini" ve doğal sonuç olarak sosyalist hareketimizin genişleyen birliğini riske edeceği açıktır.

Kürtlere el uzatmanın, ezilenlerin yanıda durmanın, onlarla ittifak ya da işbirliği yapmanın biricik yolu neden "HADEP'in her önerisine evet oluyor"? Kürt sorununda Kurtuluş Platformu'nun ve Mahir'in görüşlerinden farklı görüşler neden doğru olamaz? Kürt sorununda doğru politikanın tekeli neden bir platformun elindedir?

1994 Martı'nda HADEP'e Kurtuluş sayfalarında eleştiri yöneltmek sosyal şovenlik olmuyor da, (bana göre sosyal şovenlik değil) neden bizim 1995'te parti organlarında ve SÖZ'de HADEP ile seçim işbirliği, ortak aday göstermek ve seçimde oy verme çağrısı da içinde, başka bir işbirliği biçimi savunmamız sosyal şovenizm oluyor?

Çünkü Zerdüşt böyle buyurdu mu?

HADEP= Kürtler= ezilen en büyük dinamik ve de yanında durmayan sosyal şoven?

Böyle bir "eşitlik" sana çok doğru geliyor mu Mahir?

Kürt hareketi HADEP'ten ve öbürlerinden daha fazla ve kapsamlı bir şey değil mi?

Ezilen Kürtlerin yanında durmaya gelince; "Doğu gerçeğini" ben de, sanırım hepimiz TİP'te, FKF'de öğrendk, başka bir yerde değil! Kürtlerle 1975–80 döneminde de işbirliği yaptık, ilk kez şimdi değil. 12 Eylül'den sonra muhacerette de "sol birlikte" gene Kürtlerle işbirliği yapıldı. Faşizme Karşı Birleşik Direniş Cephesi'yle de öyle. 1990–95 arasında da farklı biçimlerde sürdü bu.

Dolayısıyla, "işin şovalyesi biziz"e soyunmak çok anlamlı gelmiyor bana.

Gelelim açık konuşmaya; Türkiye'nin her tarafında şeytan yerine beni taşlamayı iş edinen bir kampanya "sizinkilerce" yürütülürken, "sosyal şovenliğimiz" bando–mızıka çalınırken, aldığı tutumu parti içinde, parti dışında ikircimsiz açık savunan birine bunu demen pek keyifli değil.

Söylediğimi aktardığın sözlerim, beni senin anladığın gibi bir "Kürt" olarak değil, benim anladığım gibi komünist ve "Kürt" gibi davranmamdır.

Ve son söz; Kürt meselesinde, Kurtuluş Platformu ve senin gibi düşünmeyenleri sosyal şoven ilan ederek, bırakalım sosyalist, demokrat bile olamazlar diyerek, gerçeği tekelinde sayarak, ÖDP'deki çoğulculuğa ve çeşitlilik içinde birliğe şimdiden zarar vermekte olup olmadığınızı, lütfen ve lütfen bir kere daha düşün, düşünün!

Pantolon– kazaklarımız, takım elbiselerimiz, palto–pardesülerimiz, parka–postallarımız, fularlarımız, pipolarımız,ucuz–pahalı cigara dumanlarımızla çeşitlilik içinde ÖDP'deki birliğimiz yani "partimiz fena değildir!"

* Hamiş: Sevgili Mustafa Kahya epey zaman önce aynı konuda klasik polemik edebiyatına sadıkane bir yazı yazmıştı. Bu yazıyı içerik olarak ona da yanıt biçiminde

ÖZGÜRLÜK ve DAYANIŞMA PARTİSİ İstanbul İrtibat noktaları

İstanbul ÖDP İletişim ve Koordinasyon için adres: İstiklal cad. Karagözoğlu Apt. No 459/3 Beyoğlu (eski BSP İl Binası)
Tel: 252 76 41-42 Fax: 252 76 40
Koordinasyon için görevli daimi ekip: Alper Taş, Erdal Çanakçı, Nuri Ödemiş

İSTANBUL İLÇELER GEÇİCİ İRTİBAT YER VE TELEFONLARI

İşhanı Kat: 3 Tel: 345 90 18
Serap Kaya, Tel: 414 41 17 (iş)
ÜMRANİYE:
Atatürk Mh. Alemdağ Cd. Mahmutoğulları İşhanı, 53/37 Tel: 412 86 66
MALTEPE:
Beşçeşmeler Cd. Yalı Mah. No: 25 Tel: 305 75 63
BEYKOZ:
Beyaz Erguvan Cd. No: 38/2, Paşabahçe Tel: 413 60 07
BEYOĞLU:
İstiklal Cd. Mis Sk. Demir Apt. Kat: 3, Tel: 293 50 76
ESENLER:
Fevziçakmak Mah. Atışalanı Cd. No: 8 Tel: 647 42 21
GOP:
Çukurçeşme Cd. Salih Coşkun İşhanı, Kat: 6 Tel:
Zeytinlik Mah. Hakçı Sk. Öner İşhanı, No: 14/3 Tel: 542 93 29
KAĞITHANE:
Vatan Cd. No: 116/3, Çağlayan, Tel: 233 10 30, Ali Karabudak, Tel: 279 53 42
AVCILAR:
Merkez Mah. Belediye Cad. Yıldızçağatay İşhanı, Kat: 5, Tel: 593 59 92
ŞİŞLİ:
Ergenekon Cd. 57/6 Tel: 246 55 39, Nazmi Gökçel, Tel: 222 45 63–64
SARIYER:
Çaybaşı Mah. Sırmacılar Sk. No: 7, Tel: Baki Bakır, 242 37 70
BAĞCILAR:
İstanbul Cd. İlhanlar İşhanı, Kat: 3
Tel: 527 03 99, Melike Keleş, Tel: 310 37 18
ESENYURT:
Adil Göğcek Tel: 596 45 64(iş), 694 47 08 (ev)
BAHÇELİEVLER:
Latife Geçkin, Tel: 554 62 32 (iş)
ZEYTİNBURNU:
Abdurrahman İskender Tel: 558 27 16(iş), 571 02 83 (ev)
FATİH:
Ergun Tükel Tel: 252 13 25
KARTAL:
Yılmaz Hacımuratoğlu, Tel: 441 87 99 (ev)
KÜÇÜKÇEKMECE:
Yahya Taşdemir Tel: 586 67 75 (iş)
BEŞİKTAŞ:
İdem Erman Tel 283 62 82

AĞIR AKSAK ÖYKÜLER

Hazım RUHİ

SÖZ 1 yaşında

"Hasret kaldım gözlerinin rengine"
Hamdi Üçpınarlar

"Her mihnet kabulüm, yeter ki gün eksilmesin penceremden" zihniyetiyle yaşayan bir adamım, ama artık işler çığırından çıktı. Geçen gün eve geldiğimde şok oldum. On yıldır ödenmemiş elektrik parasından dolayı cart diye kesmişler cereyanı. Bense toplasanız altı aylık kiracıyım o evde. Bi girdim içeriye, her yer karanlık, pür nur o mevki. Ev Yedikule zindanına dönmüş. Duvarlara, kapılara çarpa çarpa ilerliyorum. Kafam gözüm yarıldı. SÖZ dergisine benzemeye başladım, bir türlü toparlanamıyorum.

Hava soğuk, zemheri de uzadıkça uzamış. Elektrik sobamı da kullanamıyorum iyi mi! Salondaki koltuklardan birini el yordamıyla zar zor bulabildim ve hemen çöktüm oraya. Önder Somer'in ruh hali içindeyim, sinirden herkese kötülük yapasım geliyor. Yok arkadaş, bu şartlarda bu evde oturamam. Hemen bi telefon patlattım arkadaşıma. Ev arıyorum dedim. "Güzel bir ev var" diye başladı konuşmaya. Sonra devam etti:

- Kaloriferli, ikinci kat. Kirası 5 milyon. Tek vasıta.
- Öyle mi! Sudan ucuz lan! Nerede bu ev?
- Tunceli'de.

Başımdan aşağı kaynar sular döküldü. Kasap et derdinde, koyun can derdinde. Alma mazlumun ahını, çıkar aheste aheste. İşleyen demir ışıldar. Tok at ağaç gölgesinde yatar. Dam üstünde saksağan öter Allah deyu deyu. Ağzıma ne gelirse söyledim. İşin kötüsü ben de atasözleri takıntısı vardır. Bir söyledim mi, takılı plak gibi gerisi gelir artık. Kendimi engelleyemem. Bakın son öğrendiğim atasözleri de şunlar: "Vur vur inlesin, Ankara dinlesin", "Susma, sustukça sıra sana gelecek", "Kara gözlüm efkarlanma gül gayrı, ibibikler öter ötmez yoldayım"

Hele son bi atasözü öğrendim ki evlere şenlik. Biraz söylemesi zor, ama şiir gibi vallahi. Dinleyin bakın siz de seveceksiniz. Şöyle:

"Geliyoruz. Nereden? Her yerden. Ne istiyoruz? Özgürlük. Ne zaman? Hemen şimdi. Nah verirler. Alacağız. Nasıl? Partimizle."

Neyse bu muhabbeti keselim. Kaldığım yerden devam edeyim. Buz gibi karanlık evde ne yapılır, kalkıp bari dergiye gideyim dedim. Hem 1. yaşını da doldurdu. Bi kutlayayım diye düşündüm. Çoktandır uğramıyordum. Dergiye geldiğimde biraz şaşırdığımı söylemek zorundayım. Asansör bozuk, zili ise sökmüşlerdi. Esat Kıratlıoğlu gibi dan dan dan çaldım kapıyı. Cemile Hanım açtı. İçerisi zifiri karanlıktı. Pasta alıp mum yapıştırmışlardır diye düşündüm. Bi taraftan da kulağım "happy birthday Söz dergisi" lafına koşullanmış, her an bir ses ve şen şakrak kahkahalar duymayı bekliyorum. Ama nerde? Ulan sakın başlarına bir şey gelmesin? Ne oldu acaba hedefimiz olan 1750 tirajın altına mı düştük yoksa, millet buna mı üzülüyor acaba? Hem sonra niçin fazla insan yok çevrede. Oysa biliyorsunuz SÖZ dergisinin 869 adet muhabiri, 32 adet dizgicisi, 74 adet sonokumacısı ve 17 tane teknik direktörü vardır. Kalabalık bir gazeteci ordusu tüm ülkeyi hallaç pamuğu gibi atar ve çok iyi araştırmacı gazetecilik örneği verirler. Nerede bu insanlar? Müthiş bir kaygıyla girdim içeriye. Önce Sezai Bey'le karşılaştım.

Karanlıkta görebildiğim kadarıyla yüzü en az Nusret Demiral'in suratı kadar hüzünlüydü. "Abi niye açmıyorsunuz ışıkları" diye sordum. "Dalga mı geçiyorsun" der gibi yüzüme baktı. Köşedeki masada Vehbi Bey oturuyordu. Ona da aynı soruyu sordum. Bön bön yüzüme bakıp "yemek vakti gelmedi mi daha" dedi ve sonra da küt diye düşüp bayıldı. Sermet Bey'i sonradan farkettim. Duvarın birinin dibine çökmüş can çekişiyordu. Hışımla teknik direktör Seyfi Bey'in odasına girdim. "Ne bu rezalet?" diye bağırıp çağırmaya başladım. "Bu araştırmacı gazetecilerin hali ne böyle, hepsi kürdana dönmüş, hem bugün 1. yıldönümümüz değil mi, etraf niye böyle karanlık, sizce başbakan kim olmalı, Türkiye Kupası'nı kim alacak" diye ardarda sorular sormaya başladım. Son iki soru biraz yersiz gibiydi, ama ağzımdan çıktı işte bir kere. Makineli tüfek gibi sorular sorunca Seyfi Bey kızardı, bozardı. "Sorma Hazım" dedi, "elektriğimizi kestiler, suyumuz sizlere ömür, lokantacı hanımlar yemeği kesti, büro sahibiyle mahkemeliğiz, Veysi zafiyet geçiriyor, evde yorgan döşek yatıyor, Ayla Hanım çamaşır suyu içerek sekiz kez intihara kalkıştı, benim ülserim azdı, nah şuramda da bir ağrı var."

"Yeter" diye bağırdım adama. Zınk diye sustu, sonra da hemen bi telefon patlattım Süleyman Bey'e:

– Alo, saygılar sayın cumhurreisim.
– Ne oldu Hazım. Yine geldiler mi?
– Evet, hem bu kez gitmiyorlar. Bazı maruzatlarım olacak efendim.
– Konuş. Zaten meşgulüm. Düt düt düt düüüt, dütdütdüt düüüt!
– Efendim hükümet çok büyük sorun oldu. Size ÖDP'ye görev verin diyecektim, ama son anda vazgeçtim.
– Niçin?
– Uluç Gürkan Bey'le, Algan Hacaloğlu Bey, ülkemin güzide solcuları, her ne kadar "böyle bir parti kurulabilir elbette" diye fetva vermiş olsalar da çok haklı uyarılarda bulundular.
– Ne gibi?
– Örneğin Uluç Gürkan Bey "Aşkın ve Devrimin Partisi" lafına takılmış. Buradaki aşkın seksi çağrıştırdığını, bu gidişle Tecavüzcü Coşkun'un Antalya il başkanı olacağını filan savundu. Çok takdir ettim Uluç Bey'i. E kolay değil, adam hep yılların kazatacısı, hem milletvekili, hem solcu, hem palabıyıklı, hem de aşk değil, mantık evliliği yapmış biri.
– Çok uzattın Hazım. Algan Bey ne dedi peki?
– O iyice gözlerimi açtı sayın cumhurbaşkanım. ÖDP'nin her kesime açık olduğunu, sosyalistlerin, marksistlerin, feministlerin, yeşillerin, kokoreççilerin, kestane satıcılarının yanı sıra anarşistlerin de bu partide yer aldığını söyledi. Kulaklarıma inanamadım. Bunlar '80 öncesinin "anarşit"leri değil mi? Bravo Algan Bey'e, o olmasaydı, neredeyse hükümeti kurma görevini ÖDP'ye verin diyecektim. Şimdi size başka bir önerim olacak. Bu ülkeye başbakan olabilecek tek adam var. İsmini söyleyeyim mi?
– Söyle.
– Seyfi Öngider. Acayip yönetir valla.

BİR GÖRÜŞ

Özgürlük ve Dayanışma Partisi'nde yaşanan heyecan

İsmail DUYGULU

İstanbul-Ankara gibi metropol kentlerde yaşayanlara karşı, diğer illerde yaşayanlar hep taşralı olarak nitelendirilmiştir. Özellikle edebiyatçılar ve aydınlar arasında bu tartışma süregelmiştir. Siyasi partilerde de vardır bu tartışma. Tartışmanın da ötesinde, siyasi partinin merkezi karar organlarında olabilmek için İstanbul ya da Ankara'da bulunmak gerekiyor. Bu belki hukuki bir zorunluluk değil ama fiili bir zorunluluk.

Anadolu'da düşünen, tartışan, ülke sorunlarına duyarlı olan insanlar var. Önemli olan bu insanların kendilerini öne çıkarabilecekleri mekanizmaları kurmaları. Ancak medyanın da etkisi ile ülke gündemi sürekli İstanbul ya da Ankara kaynaklı olay ve haberlerle belirlenince, Anadolu etkisiz kalıyor. Fakat ÖDP'nin gündemini salt medya değil, ülkenin gerçek sorunları belirleyeceğine göre, ÖDP'de Anadolu hak ettiği yerini almalı.

Tabandan gelen bir hareket olarak şekillendirildi ÖDP! Taban nedir? Taban çalışanlar, taban sokaktaki insansa, taban Anadolu'dur aynı zamanda. Bu gerçekten öyle olmalı.

Çevreye kulak kabarttığımızda, ne zaman kavga edecekler beklentisinin hakim olduğunu hemen farkediyoruz. Yeni seslerin, yeni insanların harekete duhul eylemesi ile bu kaygıların ortadan kalkacağı mutlak. Grupsal ilişkilerin salt örgütsel yapıları, kafa-kol ilişkilerini aşıp, düşünsel bir perspektif sunan ilişkilere dönüşmesine ihtiyaç var. BSP'de yaşadığımız en önemli sıkıntılardan biri de buydu. Anadolu'nun merkezden manipüle edilmesi, Anadolu'nun "Kıpraşmayın bakayım, İstanbul'da var bir hikmet!" tarzındaki davranış özelliği, en kısa zamanda kırılıp, ÖDP'nin ülkenin her yanındaki insanın sesine kulak kabartan bir parti niteliği kazanması gerekiyor.

"Sınıf karakterli", "sosyalist" sıfatının öne çıkarıldığı Birleşik Sosyalist Parti'nin kitleler bazındaki tutuk halinin, Özgürlük ve Dayanışma Partisi'nde aşılabileceğine olan umut, insanlarımızda buruk bir heyecanın da kaynağı oluyor. Tüzük ve Program tartışmaları bir yandan sürerken, ÖDP'ye katılanların ve katılmayı düşünenlerin program ve tüzüğe bakarak yaklaşım gösterdiği yok. Medyanın ve kamuoyunun karşısında ÖDP'nin edindiği imaj ve Genel Başkan Ufuk Uras'ın kişiliğinin önemi büyük. Devir "imaj devri". Enformasyon tekellerinin yarattığı imaj, insanları, sanat starlarını, partileri, iktidarları ya var ediyor ya da yok. Bu imajı ÖDP kullanmaktan geri kalmamalı, ama imajın esareti altında da kalmamalı.

Kavganın, kısır döngünün olduğu yerde akıl, sağduyu, düşünce ve bilgiye ulaşma yoktur. Size kötü duran birinin aslında ne kadar anlamlı düşündüğünü, partiye ne kadar yararlı olabilecek bir kimse olduğunu, ancak onu dinleyerek görebilirsiniz. Bunun için taşların yerli yerine oturması, ilişkilerin ayakları üzerine gelmesi gerekiyor.

O halde, "Ne oluyor, parti elden gidiyor mu" kaygısına düşenler, silkinip kendilerine gelmelidirler. "Ben, biz ne istiyoruz, değil, kitle ne istiyor?" diye sormayı becerebilmeliyiz. Yakında ÖDP'de düşünsel perspektiflerin tartışılabileceği zemin bulduğumuzda, klasik "Bolşevik-Menşevik" kavramlarıyla sıkça karşı karşıya geleceğimizi görmek mümkün. Kitlenin bütününün militan mücadele içerisinde yer almayacağını, özel yaşamını kimseyle paylaşmak istemeyenlerin, sadece oyunu verip, kendi dünyasına çekileceğini görmeliyiz. İnsanların hepsi politize olmak istemiyor. Ülkede yaşayan 70 milyon insanın bütününün politize olmasını beklemek de doğru değil. Ancak politize olmak isteyenlerin önünü açmak gerekiyor.

Peki insanlar ne istiyor? İş, vergi dengesinin sağlanması, demokratik bir yönetim, savaşa karşı barışın yaratılması, savaş harcamalarının azaltılması, inançlarını/inançsızlıklarını, cinsel, etnik, ulusal kimliklerini özgürce yaşayabilmeleri, eğitim-sağlık-güvenlik sorununun çözümlendiği, sosyal ve siyasal hakların yurttaşlarca ayırımsız kullanılabildiği, yalnız ve yaşlıların, özürlülerin sorunlarının dikkate alındığı; kapımızı çalan beklenmedik kimsenin "sütçümüz" olması ihtimalinin doğrulanacağı, adil yargılama sisteminin uygulanacağı, hukukun çifte karakterinin sona erdirileceği, huzurlu ve refah içinde istikrarlı bir yaşam istiyor. Yurttaş bu temel sorunların ötesinde pek bir şey istemiyor. ÖDP bunun için var. Muhaliflerin bir potada eritilmesi değil, muhalif duruş biçimlerinin bir arada, iş ve güç birliği yapabileceği bir parti. Daha ilerisi ve çok somut olarak; emek sömürüsünün ortadan kaldırılacağı, sosyal ve siyasal hakların ayırımsız kullanılabileceği, barışın, insan-doğa ilişkisinin yeniden biçimlendirileceği, cinsiyetçi ve hiyerarşist, otoriter olmayan, demokratik bir Türkiye özlemi içerisinde olan, bu nedenle muhalif olma noktasında duranların bir araya gelebileceği bir parti ÖDP.

Heyecan devam ediyor. Heyecan dorukta. İmaj iyi. İmaj ve heyecan örgütlenmeyi kolaylaştırıyor. Yıpranmamış birer partili olarak yoldaşlar kendilerini daha iyi ifade ediyorlar. Ama zaman her şeyi dinginleştiriyor. Medya verdiğini, zamana ayarlı olarak geri alıyor.

Dinginleştikçe, yanıtlarımızı geliştirmemiz gerekiyor. Düşüncelerimizin maddi olarak somutlaşması, en ücra köşelerdeki insanlarımızın ev sohbetlerinin konusu olabilmesi gerekiyor.

Soldan sağa: **Setenay Doğay, Sermet Özdoğan, Muzaffer Tutkan, Vehbi Ersan, Ayla Önder, Sezai Sarıoğlu, Cemile Arda, Seyfi Öngider.**

Bir yılı geride bıraktık...

Seyfi ÖNGİDER

18 Şubat 1995 tarihinde ilk sayısı yayımlanan SÖZ elinizdeki bu sayıyla birlikte tam bir yaşını bitirmiş bulunuyor. Tam 52 hafta geride kaldı.

1994 yılı sonlarına doğru yayın hazırlıklarını başladığımız SÖZ, 18 Şubat 1995'te yayımlanmaya başladığında karşımıza çıkabilecek sorunların bu kadar büyük olacağını bilemezdik. Geride kalan bir yıla baktığımızda bu sorunların aşılmasında çalışanların özgüveninin ve ona eşlik eden büyük özverilerinin SÖZ'ü bugüne taşıyan unsurların başında geldiğini söylemek yanlış olmayacaktır. 52 hafta boyunca hiç aksamaksızın çıkan bu dergi okurlarının desteğiyle birlikte çalışanlarının kararlılığının, inadının, özgüveninin ve özverisinin ürünü oldu.

Sorunların başında mali olanakların fazlasıyla sınırlı olması geliyordu. Hazırlıklar sırasında açtığımız mali kampanya hedeflerinin oldukça gerisinde kalırken 18 Şubat'ta düğmeye borçlarla bastık. Gerek teknik olanaklar, gerekse personel sayısı hedeflediğimiz türden bir haftalık yayın için yetersizdi. Bu açık, çalışanların özverileriyle kapanacaktı. Böyle başlarız, gerisi gelir diye iyiniyetli bir düşünce içindeydik. Öyle başladık ve genellikle olduğu üzere 'özveriler' olağan işler, görevler durumuna geldi. Bu ise süreç içerisinde çalışma/üretme kapasitemizi olumsuz biçimde etkileyen, yer yer bizleri işten koparan etkilere yol açtı. Ama yılmadık ve her defasında toparlanmaya çalışarak yolumuza devam ettik.

Solda yeni ve değişik bir deneyim

Bilindiği gibi SÖZ'ü yaratan siyasal güç Birleşik Sosyalist Parti'den başkası değildi. Bir yayın projesi olarak öncelikle BSP içinde düşünüldü, tartışıldı, tasarlandı. Gereken mali olanaklar da yine esas olarak BSP örgütü içinde ve çevresinde yürütülen bir bağış kampanyası ile yaratıldı. Az önce de belirttiğimiz gibi bu olanaklar yetersizdi, ama yine de ilk adımı atmak, başlamak için somut bir dayanak oldu.

Düşünülene ve tasarlanana uygun olarak, geride kalan bir yıl içinde gerçekleştirdiğimiz dergiye baktığımızda bunun BSP'nin 'res-

biliriz. Zaten böyle bir amaç da söz konusu değildi. BSP'nin solun birliği açısından önüne koyduğu hedeflere uygun bir yayın politikasına sahip olacak, gerektiğinde BSP'ye de eleştirel yaklaşacak ve solun en geniş kesimlerine seslenmeye çalışacak bir yayın tasarlanmıştı ve koşullar elverdiğince buna uygun olarak yürünmeye çalışıldı. Sonuçta siyasi ve manevi olarak arkasında BSP'nin durduğu, ancak BSP'nin borazanı olmayan bir yayını yapmaya çalışırken zorlanmadığımızı söyleyemeyiz. Ama yine de önümüze koyduğumuz bu genel çerçevenin dışına çok çıkmadığımızı sanıyoruz. Bu bağlamda pek de alışık olunmayan bir iş yaparken okur kitlesi olarak BSP üyelerinden belirli bir tepki de gördük. Bugün genel olarak 3500 civarındaki okur kitlemizin çoğunluğu BSP üye ve taraftarlarından oluşmuyor. Bu ilişkiyi doğru kavramayan ya da kendince uygun bulmayan kimi BSP üyeleri açıkça SÖZ'e tavır da aldılar, boykot etme yoluna da gittiler. Ama bunun yanı sıra yüzlerce BSP üyesi de SÖZ'ü benimsedi, sahiplendi ve her türlü yolla desteklemeye çalıştı. Özellikle Avrupa ülkelerindeki SÖZ abonelerinin önemli bir bölümü BSP üyeleri ve taraftarları üzerinden gerçekleşti.

Beyniniz, yüreğiniz, elleriniz dert görmesin...

Köşe yazısı, görüş, makale düzeyinde solun çok çeşitli kesimlerinden çok sayıda kişi bu 52 sayıya katkıda bulundu. Bunların tek tek isimlerini saymaya kalkışmak bütün bir sayfayı alır, onun için bizi bağışlasınlar. Her birine ayrı ayrı teşekkürlerimizi bildiriyoruz. Onların katkıları ile SÖZ, solun geniş bir kesiminin buluştuğu bir ortam, tartıştığı bir forum, çözümler üretmeye çalıştığı bir platform oldu. SÖZ'ü başka yayınlardan farklılaştıran bu özellikleri önümüzdeki süreçte de korunmak ve geliştirilmek durumundadır.

Geride kalan bir yıl içinde SÖZ'e emeği geçenler, SÖZ'de belirli dönemlerde profesyonel olarak çalışıp bugün artık bizimle olmayan arkadaşlarımız da oldu. Hacer Yıldırım, Figen Solmaz, Hatice Can Kürtüncü, Aylan Uncu, Emine Sapmaz, Ahmed Bertuğ, Osman Köker, Merdan Yanardağ ve Hakkı Zel arkadaşlarımıza bir kez daha teşekkür ediyo-

lerde çalışan Tülay, Ezgi ve Vedat'ın katkılarından söz etmemek haksızlık olur. Genç arkadaşlarımız Ali Işıngör ve Ahmet Çınar ile Ankara'da hala dergimizin satış ve dağıtım işleriyle ilgilenmeye devam eden Tarık Demir ve uzun süre Avrupa Temsilciliği'ni yürüten Engin Erkiner gibi arkadaşlarımızın katkılarını da unutamayız. Halen çalışmakta olanlarla birlikte bütün bu isimler geride kalan bir yıl içindeki 52 sayının ortaya çıkmasını, okurlara ulaşmasını sağladılar.

Bu arada özellikle iki isim üzerinde ayrıca durmak gerekir; Hazım Ruhi ve Yelda. Aylardır her ikisi de aksatmaksızın her sayıya katkıda bulunuyorlar. Hazım Ruhi öykülerini yazıyor, Yelda ise (bazen iki sayfadan oluşan) 'Azalırken' sayfasını yapıyor. Her iki arkadaşımız da aslında profesyonelce bir çalışma içinde olmalarına karşın bu katkılarını amatör bir ruhla yapıyorlar, kendilerini ifade etmek, sözlerini söylemek için uğraşıyorlar ve dergimizden hiçbir karşılık beklemiyorlar. Dayanışmanın ve paylaşmanın böylesi örneklerinin çok da fazla olmadığı günümüz koşullarında iki arkadaşımıza da ne kadar teşekkür etsek, onları ne kadar övsek azdır. En azından burada, bu yazıda belgelendirmiş olalım; sağolun arkadaşlar, beyniniz, yüreğiniz, elleriniz dert görmesin...

Tiraj raporu

SÖZ'ün yurtiçi ve yurtdışı toplam tirajı şu sıralarda 3500 civarında seyrediyor. Yurtdışında 295, yurtiçinde 130 kadar abonemiz var. Bir yılı bulan yayın faaliyeti SÖZ'ü tirajının çok ötesinde bir saygınlığa ve etkinliğe oturturken derginin çevresinde de yaygın bir yazar ağı oluştu. Şu anda haftalık dergiler içinde en çok izlenen sol yayın durumunda olan SÖZ'ün bu tirajı daha da artırması mümkündür ve önümüzdeki süreçte bunun gerçekleşmesi için uygun koşullar da gelişmektedir.

SÖZ'ün aylık giderlerinin toplamı 700 milyona yakındır. Şu anki gelirler ise bu miktarın biraz altında kalmaktadır. Ayrıca geride kalan bu bir yıl içinde birikmiş borçlarımız bulunmaktadır. Yurtdışı satışlarının daha iyi organize edilmesi ve para akışının daha düzenli duruma gelmesinin yanı sıra yurtiçi satışlarının da biraz yüksel-

tebilir. Bunun için çalışmalarımız sürüyor. Tirajda son haftalarda gözle görülür bir yükseliş eğrisi de geleceğe dönük olarak bize umut veriyor.

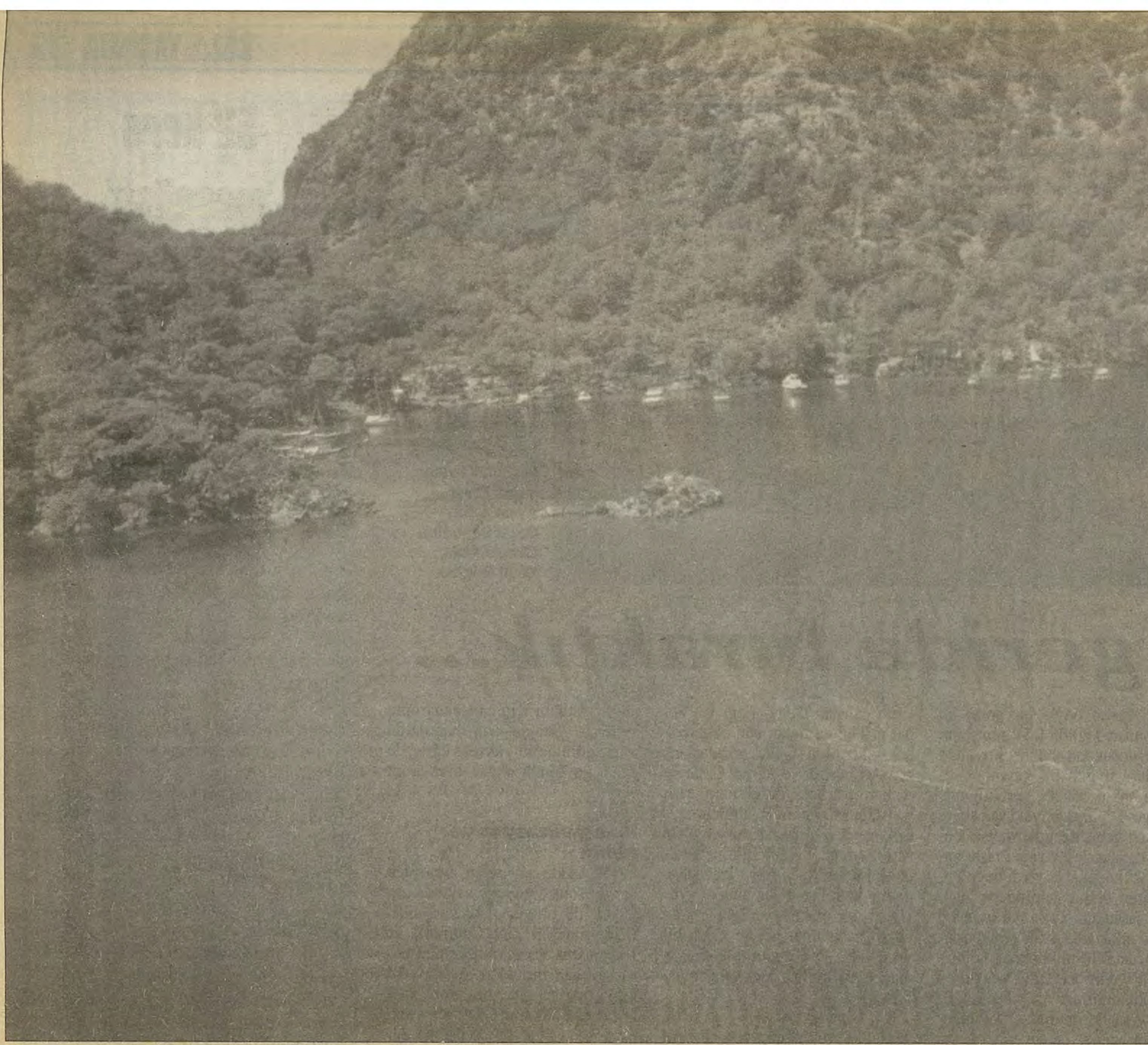
Reorganizasyon ve atılım

Şu anda siyaseten ve fiilen varlığı sona eren, çok yakında hukuken de ortadan kalkacak olan BSP bilindiği gibi Özgürlük ve Dayanışma Partisi'nin kurucu unsurlarından biri oldu. Solda yeni bir rüzgar estiren, solu moral olarak ayağa kaldıran ÖDP'nin yaratılmasında SÖZ'ün de üstüne düşen sorumlulukları yerine getirdiğini, böylesi bir örgütlenmenin yolunun açılmasına kendi alanından katkıda bulunduğunu söyleyebiliriz. Solun birleşik ve çoğulcu bir parti içinde örgütlenerek mücadele etmesini ve bu süreçte yeniden yapılanmasının mümkün olacağını öteden beri savunan bir yayın politikası izleyen SÖZ, ÖDP'nin kuruluşunu sevinçle karşılarken, köşe yazarlarından birinin, Ufuk Uras'ın ÖDP'nin başkanı olmasını da ayrıca bir onur saydı. Dolayısıyla SÖZ bundan sonra sol örgütlenmeler içinde ÖDP'ye özel bir ilgi gösterecektir. ÖDP'yle ilgili gelişmeleri doğrudan yansıtmaya çalışmanın yanı sıra bundan sonraki süreçte ÖDP'nin önüne koyduğu hedeflere paralel bir yayın politikası izleyecek olan SÖZ'ün ÖDP'nin gelişmesine, iddialarını gerçekleştirme çabalarına kendi alanından katkıda bulunmaya çalışması doğaldır. Ancak SÖZ'ün gönüllüce ve sahip olduğu yayın politikasının doğal bir parçası olarak ortaya çıkan bu tutum SÖZ ile ÖDP arasında resmi bir ilişki olarak anlaşılmamalı, SÖZ ÖDP'nin yayın organı olarak görülmemelidir. SÖZ, bağımsız bir yayın olmaya devam edecektir, devam etmelidir. Böylesi bir yayın çizgisi ve konumlanma hem SÖZ, hem de ÖDP için daha sağlıklı ve geliştirici bir ilişki kurmaya olanak vermektedir. İşte bu koşullarda SÖZ ikinci yılına başlarken aynı zamanda bir reorganizasyon ve atılım yapma hazırlığı içindedir. Bunu başarabildiği ölçüde ikinci yıl SÖZ için çok daha ileri adımların atıldığı, yeni hedeflerin ve iddiaların ortaya konduğu başarılı bir dönem olabilecektir. Bu umut ve coşkuyla ikinci yıla adım atıyo-

52 kere 'maşallah'

Sezai SARIOĞLU

"Saatler uzun, günler..."
Bu dizelerle başlamak SÖZ'ün hikayesini anlatmak için kolaylık sağlıyor.
SÖZ'ün öyküsü de buna benziyor...
Gelinen noktalı virgülde;
hala, telefon rehberimiz yok,
hala, tek telefonumuz var,
hala, haftada bir kere aşağı yukarı sabahlıyoruz,
hala, Tencere'ye borcumuzu ödemek için içimizden biri illegal olarak mutfakta bulaşık yıkıyor,
hala, SÖZ'ün SÖZ'ai olma riski devam ediyor
hala, kapak konusunu ve manşeti son dakikada belirleyerek basın tarihine geçiyoruz,
hala, cuma günü SÖZ'ü postaya verip, Avrupa'daki arkadaşların pazartesi salı günü okumalarını arada bir başarabiliyoruz,
hala, salı günleri Veysi hastalanıyor,
hala, çarşamba günleri Veysi hastalanıyor
hala, perşembe günleri kendileri gelmiyorlar,
hala, soğuk odada, ilktidar odasında Seyfi tek başına oturuyor,
hala, haftada birkaç kez Ayla ile Sermet şu veya bu nedenden "birinci cihan savaşı" yapıyor,
hala, köşe yazarlarımızın yanı sıra, kaşe yazarlarımız var,
hala, Hazım Ruhi'nin kim olduğu merak konusu,
hala, ilk mekteplimiz Nazım, bizlerle oynayarak büyüyor
hala, sevgili Cemile telefonlara bakmaktan telef oluyor,
hala, Yelda her gelişinde bilgisayar aramaktan ve bizi içinden azarlamaktan azalıyor,
hala, Savaş, mütemadiyen "görülen lüzum üzerine" Ali Küçük ile "çay içmesine" ve "mevcut durum ve görevlerimiz" üzerine nasihatlar dinlemesine karşın cansiperane bir şekilde görevine devam ediyor...
hala, tarihsel olarak BSP'nin ruhuna el fatiha okunmasına karşın kitleler SÖZ'ü BSP'nin yayını sanıyor ve fena halde yanılıyor,
hala, Sermet, dil bilmediği halde "dünya işleri"ne de karışıyor ve gönderilen "Türkçe" yazıları Türkçeye çevirirken iki kere ihtiyarlıyor,
hala, tirajımızın üstünde bir "havamız" var ve "iyi parti gazetesi" zannedilmeyelim diye gururlanmaktan utanıyoruz,
hala, bereketi kaçmasın diye üç binin üzerindeki okurumuzu saymaktan imtina ediyoruz...
hala, sizi kalben ve lisanen seviyoruz,
hala, siz de bizi seviyorsanız Ne hâlâ memleket...
Kıssadan hisse;
"Öyle bir yere geldik ki
Güneş, heyy!
Ay, ayy!"
Ne olacak bu SÖZ'ün sonu demeyin...
Ayyy, doğmadan neler doğar...
Amannn... Göze gelmeyelim...
Elli iki kere maşallah, nazar değmez

Tarih boyunca nice savaşlara, nice çatışmalara sahne olmuş Ege Denizi'nin, yani Halikarnas Balıkçısı'nın çok sevdiği mitolojik adıyla Arşipel'in üzerinde bugün yine savaş rüzgarları esiyor. Bir savaş patlak verdiğinde her iki yakada yaşamakta olup ta bu savaşta ölmesi istenecekler Arşipel'i bir barış ve dostluk denizi yapmak zorundalar... Başkaları için değil, öncelikle kendileri için...

"Eski deniz, koca deniz, merhaba! Merhaba Arşipel!"

Arşipel'de barışı resimlemek

Tunç KURTLUOĞLU

Eşsiz bir turkuazdır Arşipel. Savaşlara, barışlara, gizemlere, aşklara, korsanlara yataklık etti. Uygarlık, kültürleri, halkları kavuşturdu, harmanladı. Köpüklerin arasından taşan anılarını, fırtınalarını, dalgalarının kayalıklarda yarılışlarını, foklarını, orfozlarını, savaş gemilerine sığdıramazlar. Kardak kayalıklarında savaş tohumları atıyorlar denize. Gemilere yol gösterecek bir feneri esirgedi onlar. Nasıl da tedirgin olurduk adaları bordalarken ay karanlığında. Kardak'ta (İkiz Adalar) Ali'ler ve Aleko'lar ağ çektiler, gümüş renkli balıkları birlikte ayıkladılar ağlardan. Süngerler sundu derinlerinden süngercilere. Foklar yuva edindi küçük mağaralarını. Onlar unutmuştu, ama adaların yüreği atıyordu dostlarının koynunda. Bu yüzden inancım o ki, savaşın mayası tutmaz adalar denizinde.

İnsana huzur veren bir meltemi vardır Arşipel'in. En bunaltıcı günlerde tatlı serin bir esintidir. 1993 Haziran sonlarıydı sanırım, Bodrum limanından Şükran–7 ve Ayışığı teknelerini Bodrum Gönüllüsü dostlarla, barış tutkunu denizcilerle uğurladık. Bazı adalara palamar bağlayıp Pireus'a rota tutacaklardı. Sanat, dostluk, barış götürüyorlardı. Öte yakadan aynı değerler karşılayıcı çıktılar, uğranılan limanlarda. Teknelerin halatlarını Bodrum limanında mola ederken, ilk kez, çıkış yasaklı olmama lanet etmiştim; dümende olmayı nasıl da arzulamış, gidenleri inceden kıskanmıştım. Teknelerden biri Mikanos'ta bozulunca, Pireus'a ulaşamadılar. Kos, Kalimnos, Mikanos adalarında dostlar dostlarla sirtaki oynadı; oyunlarından barış yeşersin istediler. Kos'tan Kalimnos'a dümen tutarken Kardak kayalıklarını sancak taraflarından uzakça bordaladılar ve merhabalaştılar ihtimalen.

Kardak'ta histerik savaş rüzgarları estirilen günler. Karmaşa falından prestij çıkartmaya çalışıyorlar; asker iniyor bayrak biniyor; medya iniyor savaş biniyor; inenler binenlere harman olmuş. Lütfen sırayla ininiz ve bininiz.

Gün henüz ağarmış, soğuk sayılamaz bir sabah, üşütmüyor insanı. Azmakbaşı kıyısından baktım Arşipel'e: Savaş gemileri kirli lekeler oluşturuyor doyamadığım maviliklerde. Ürperdim. Üşüdüm. İçimde hınç da var, korku da, savaşın getilebileceği önlenmezliklerden kaynaklı. Öte yakada da savaş gemileri vardı, göremediğim.

Gökova'da Küçük Çatı koyunun ağzında minik, kurak bir adacık vardır. Üzerinde kavruk bir bodur ağaç, güneye doğru eğilmiş, neredeyse yere yapışacak. Sert kuzey rüzgarları, denizin hırçını, tuzu, sökememiş bodur ağacı. Adanın onu yaşatacak olanaklardan yoksunluğuna karşın, köklerini fayların kıvrımları arasına sokuşturmuş bodur ağaç, yaşam direncinin anıtı gibi gelir bana.

Denizimizi çalabilirler mi? Özgürlüklerimizi, umutlarımızı çalabilirler mi?

Güvertesinde barış taşıyan teknelerin Bodrum limanından yola çıkışları, öte yakadaki barış tutkunlarıyla buluşmaları geçti gözlerimin önünden. Küçük adacığın üzerindeki bodur ağacın yaşama direncini anımsadım. Bir meltem esti fırışkadan yanağımı okşarcasına; coşkular, umutlar serperek ürpermelerime.

Haydi şimdi bir barış resmi çizelim Arşipel'e; adadan adaya, adadan gayığa, gayıktan balığa, balıktan insana, insandan barışa.

Onlara rağmen...

SÖZ
HAFTALIK HABER YORUM DERGİSİ
● Sahibi: Olgu Ltd. Şti. ● Koordinatör: Seyfi ÖNGİDER
● Yazı İşleri: Ayla ÖNDER, Sermet ÖZDOĞAN, Sezai SARIOĞLU, Vehbi ERSAN, Veysi SARISÖZEN,
● İdare: Ali KÜÇÜK, Muzaffer TUTKAN
● Sorumlu Müdür: Hüseyin AYIK
● Ankara Temsilcisi: Mustafa ERDOĞAN

Avrupa Temsilcilikleri
● Almanya Temsilciliği — Tel : 0049.69.7075714 Fax: 0049.69.625645
● Fransa: Y. Mustafa ÖZKAN — Tel : 0033148572114 Fax: 0033148571691
● İsviçre: Süleyman ÖZGÜR — Tel : 004113415213
● İngiltere: Ahmet SAYER — Tel : 00441814826280

Adres: Sıraselviler Cad. Billurcu Sk. No: 3/8 Taksim / İstanbul Tel: (0212) 249 99 29 Fax: (0212) 249 99 29 Basıldığı Yer: Serler Matbaacılık Dağıtım: BBD